

T.C.
GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

2004 SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMI
UYGULAMALARINDA OKUL-AİLE İŞBİRLİĞİ DÜZEYİ
(TOKAT ÖRNEĞİ)

Hazırlayan
Feryal KARAMAN

İlköğretim Ana Bilim Dalı
Sosyal Bilgiler Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Danışman
Yrd.Doç.Dr. Mehmet KARATAŞ

TOKAT – 2007

2004 SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMI
UYGULAMALARINDA OKUL-AİLE İŞBİRLİĞİ DÜZEYİ
(TOKAT ÖRNEĞİ)

Tezin Kabul Ediliş Tarihi: / /

Jüri Üyeleri (Unvanı, Adı Soyadı)	İmzası
Başkan :
Üye :
Üye :
Üye :
Üye :

Bu tez, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun/...../..... tarih ve sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Enstitü Müdürü:

Mühür
İmza

TEŞEKKÜR

Araştırmamın bütün aşamalarında görüş ve fikirlerinden yararlandığım tez danışmanım Yrd.Doç.Dr. Mehmet KARATAŞ'a, yapıcı eleştirileriyle çalışmamı yönlendiren değerli hocalarım Yrd.Doç.Dr. Gülşah BAŞOL, Doç.Dr. Sedat YAZICI, Yrd.Doç.Dr. İsa TAK, Yrd.Doç.Dr. Eren YÜRÜDÜR, Yrd.Doç.Dr. İlker ETİKAN, Arş. Gör. Fatma MAZMAN, Arş.Gör. Zehra Nur ERSÖZLÜ, meslektaşım Sosyal Bilgiler Öğretmeni Güleç AR ve çalışmalarım boyunca manevi desteklerini esirgemeyen değerli eşim Sedat KARAMAN ve oğlum Hakan'a teşekkür ederim.

ÖZET

Bu çalışma, Tokat ilinde İlköğretim 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı uygulamalarında okul-aile işbirliğinin gerçekleştirilme düzeyini belirlemek ve yaşanan sorunları incelemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla Sosyal Bilgiler Öğretim Programı hakkında 5. sınıf öğrenci velilerinin bilgilendirilme, program uygulamalarına katılma ve çocuklarına destek olma düzeylerini belirlemeye yönelik 54 maddelik anket uygulanmıştır. Araştırmaya Tokat ili merkez ilçede yaşayan İlköğretim 5. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin 230 velisi katılmıştır. Elde edilen veriler 13.0 SPSS programında kodlanarak analiz edilmiştir.

Araştırma sonucunda 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı uygulamalarında okul-aile işbirliği ve veli desteğinin kısmen gerçekleştirildiği, öğretmenlerin velilere öğrenci ürün dosyasını gösterme, ürün sergisine davet etme düzeylerinde yetersizlikler olduğu ve çocuklarının gelişimini izleme fırsatının gereken düzeyde tanınmadığı belirlenmiştir. Velilerin ise çocuklarına bireysel yeteneklerini geliştirme olanağı tanıma, fikir tartışmalarının yapıldığı sohbetlere katılma, ürün sergisine gitme, sosyal etkinliklere götürme, önceki ve yeni bilgiler arasında bağlantı kurma, olayları sorgulamaya ve problem çözmeye yönelik becerilerini destekleme düzeylerinde yetersizlikler olduğu tespit edilmiştir. Eğitim düzeyi yüksek olan babaların çocuğuna daha fazla destek olduğu ve ailenin aylık gelir düzeyinin program uygulamalarında çocuğa verilen desteği etkilediği belirlenmiştir.

2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı uygulamalarında öğrenciye yapılandırmacı yaklaşıma uygun deneyim yaşatmak ve öğrenme sürecinde öğrencinin gelişimini takip etmek için hem öğretmenlerin hem de velilerin bilgilendirilmeleri önerilmektedir. Yapılan literatür taraması sonucunda İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı

uygulamalarında okul-aile işbirliğine yönelik bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu açıdan araştırmanın ilgili literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler Öğretim Programı, Okul-Aile işbirliği, Yapılandırmacı Eğitim.

ABSTRACT

SCHOOL-FAMILY COOPERATION LEVEL IN THE SOCIAL SCIENCES EDUCATION PROGRAM APPLICATIONS (TOKAT SAMPLE)

This study was conducted to determine the realization level of school-family cooperation in the Social Sciences Education Program applications in a primary school in Tokat Province in 2004 and examine the problems experienced. With this aim, a 54-item questionnaire was applied to the 5th grade students' parents to determine the level of their being informed on Social Sciences Education Program, their participation to the program and support for their children. 230 subjects participated to the investigation. The subjects were the parents of primary school students in the 5th grade, who lived in downtown Tokat. 13.0 SPSS software was used to analyze the data.

The results of the study showed that school-family cooperation and parent support were partly realized in 2004 Social Sciences Education Program applications; there were deficiencies in the level of teachers' attempts to show students' product files to parents and invite the parents to product exhibitions; and that parents did not have enough chances to follow their child/children's development. It was also determined that there were deficiencies in the level of parents' attempts to give opportunity to the children to develop individual abilities; have their children participate in conversations on conceptual discussions; take children to product exhibitions and social activities; build the bridge between the old and new knowledge; have them question the events; and support children's problem solving abilities. It was found out that fathers whose education level is higher attended and supported their children more and that the monthly income level of the family influenced the support for the children in the program applications.

It was proposed in 2004 Social Sciences Program applications that both the teachers

and parents should be informed in order to get the students to have an experience suitable for a constructive approach and follow the development of the student along the learning process. We did not meet any studies in the literature aiming at school-family cooperation in Primary School Social Sciences Course Education Program applications. Therefore it is hoped that this study will contribute to the related literature in this area.

Key words: Social Sciences Education Program, School-Family Cooperation, Constructive Education

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
TEŞEKKÜR	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ.....	viii
1. GİRİŞ	1
1.1. AMAÇ	3
1.2. ÖNEM.....	3
1.3. PROBLEM.....	4
1.4. ALT PROBLEMLER.....	5
1.5. SAYILTILAR.....	7
1.6. SINIRLILIKLAR	7
1.7. TANIMLAR	7
2. LİTERATÜR TARAMASI	9
2.1. KURAMSAL ÇERÇEVE	9
2.1.1. Sosyal Bilgiler Programı ve Öğretimi	9
2.1.2. Yapılandırmacı Yaklaşım ve Çeşitleri.....	11
2.1.2.1. Bilişsel Yapılandırmacılık.....	12
2.1.2.2. Sosyo-Kültürel Yapılandırmacılık.....	14
2.1.2.3. Radikal Yapılandırmacılık.....	15
2.1.3. Program Uygulamalarında Öğretmene Düşen Görevler.....	15
2.1.4. Ailenin Eğitimindeki Önemi.....	18

2.1.5. Ailenin Okul Başarısına Katkısı.....	18
2.1.6. Program Uygulamalarında Ailelere Düşen Görevler.....	20
2.1.7. Okul-Aile İşbirliği ve Önemi.....	22
2.1.8. Okul-Aile İşbirliğinde Öğretmene Düşen Görevler.....	24
2.2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	26
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	31
3.1. ARAŞTIRMA MODELİ	31
3.2. ARAŞTIRMA EVRENİ	31
3.3. ARAŞTIRMA ÖRNEKLEMİ.....	31
3.4. VERİ TOPLAMA ARACI	37
3.5. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ	39
4. BULGULAR.....	41
4.1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR.....	41
4.2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR.....	47
4.3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR.....	60
4.4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR.....	69
4.5. BEŞİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR.....	70
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	72
5.1. SONUÇLAR.....	72
5.2. ÖNERİLER.....	75
6. KAYNAKLAR.....	77
7. EKLER.....	83
8. ÖZGEÇMİŞ	87

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 3.1. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	32
Tablo 3.2. Veli Cinsiyet Dağılımı.....	32
Tablo 3.3. Anne Eğitim Durumu.....	33
Tablo 3.4. Anne Meslek Durumu.....	33
Tablo 3.5. Baba Eğitim Durumu.....	34
Tablo 3.6. Baba Meslek Durumu.....	35
Tablo 3.7. Ailedeki Fert Sayısı.....	35
Tablo 3.8. Ailedeki Öğrenci Sayısı.....	36
Tablo 3.9. Ailenin Aylık Gelir Düzeyi.....	36
Tablo 3.10. Velilerin Yıl Boyunca Öğretmenle Görüşme Sıklığı	37
Tablo 4.1. Okul-Aile İşbirliğinin Gerçekleştirilme Düzeyi.....	41
Tablo 4.2. Velilerin Çocuklarına Destek Olma Düzeyi.....	48
Tablo 4.3. Anne Eğitim Durumunun Veli Desteğine Etki Düzeyi.....	61
Tablo 4.4. Baba Eğitim Durumunun Veli Desteğine Etki Düzeyi.....	65
Tablo 4.5. Ailenin Aylık Gelir Durumunun Veli Desteğine Etki Düzeyi.....	69
Tablo 4.6. Velilerin Öğretmenle Görüşme Sıklığını Etkileyen Faktörler.....	71

1. GİRİŞ

Bu araştırma İlköğretim 2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının öğretmenler tarafından velilere tanıtılma ve program uygulamalarında okul-aile işbirliğinin gerçekleştirilme düzeyini belirleyerek, yaşanan sorunlara çözüm üretmeyi amaçlamaktadır. Velilerin 2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının çocuklarının eğitim hayatına getirdiği yenilikler ve benimsenen yapılandırmacı yaklaşım esaslı uygulamalarda kendilerine düşen görevler hakkında yeterli bilgiye sahip olmamaları; programda hedeflenen bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırılmasında okul-aile işbirliğini engellemektedir. Velilerin program hakkındaki bilgi yetersizliklerine; sahip oldukları sosyal, ekonomik ve kültürel düzey yetersizlikler de eklenince çocuklarına beklenen desteği vermeleri zorlaşmaktadır.

Değişimlerin yaygın olarak yaşandığı günümüz dünyasında bağımsız bilgi parçacıklarına sahip olan bireyler değil; bu parçacıklar arasındaki ilişkileri görebilen, bilgiyi örgütleyip yeni bilgiler üreten bireyler istenilmektedir. İlköğretim 2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı bu amacı gerçekleştirmeye yönelik olarak öğretmen, öğrenci ve velilere bir takım roller yüklemektedir. Günümüzde öğretmen bilgiyi aktaran kişi olmaktan çıkarak, öğrenciyi bilgi kaynaklarına yönlendiren ve bilgiyi ezberlemek yerine deneyimleriyle anlamlandırarak mantıksal yorumlar yapmasını sağlayan rehber rolündedir. 2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı öğrenciyi eğitim uygulamalarının pasif alıcısı olmaktan çıkarak, günlük hayatta karşılaştığı problemlerin nedenlerini sorgulayan, olay ve olgular arasında bağlantı kuran ve farklı bakış açılarıyla tartışarak görüşlerini yeniden yapılandıran aktif öğrenenler olmasını hedeflemektedir. Bu hedefi gerçekleştirmek için öğretmen ve velilerin bir araya gelerek çocuk hakkında sahip oldukları bilgi, deneyim ve görüşlerini paylaşmaları beklenmektedir.

2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı tarafından benimsenen sosyo-kültürel yapılandırmacılığa göre çocuk, dil ve kültürel bağ aracılığıyla sosyal çevresiyle etkileşerek öğrenmekte ve bu çevrede kazandığı deneyim çocuğun öğrenmesini etkilemektedir. Aile, çocuğun yaşamında en çok etkileşimde bulunduğu ve öğrenmeye ilişkin ilk deneyimleri kazandığı sosyal çevreyi oluşturmaktadır. Çocuklar sürekli gelişim ve değişim içerisindedirler. Anne-babalar ve eğitimciler çocuğu çok değişik alanlardaki (kişisel, sosyal, duygusal ve akademik) becerilerini ortaya çıkarmak için yeterince bilgilendirmeli ve bu becerileri evde deneyip geliştirebileceği ortamlar hazırlamalıdır (Akkök, 1996: 1-2). Her çocuk aile ortamında edindiği bilgi, beceri, değer ve tutumla okula gelmektedir. Bu nedenle 2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı velinin çocuğa duygu ve düşüncelerini özgürce ifade etmesi için fırsat tanınması, sorularını özenle dinleyerek cevaplandırması, düşüncelerine saygı duyarak özgün ve farklı düşünmeye teşvik etmesi, günlük hayatta karşılaştığı sorunlara yaratıcı çözümler bulması için cesaretlendirmesi, ürettiği her türlü ürünü önemseyerek yetersiz kaldığı alanlarda onu desteklemesi beklenmektedir. Yapılandırmacı yaklaşıma göre velinin bir konu hakkında bilgi vermeden önce çocuğa neler bildiğini sorarak eksiklerini görmesi, önceki ve yeni karşılaştığı bilgiler arasında ilişki kurması, günlük yaşam problemlerinin nedenlerini çok yönlü sorgulaması ve alternatif çözümler üretmesini sağlayarak zengin öğrenme deneyimi kazandırması; ders etkinlikleri için çocuğa malzeme sağlaması, yeteneğine göre ortaya çıkardığı ürünlerin sergisine katılarak onu motive etmesi gerekmektedir.

2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı geleneksel değerlendirme yöntemlerinin yanında, çocuğun ilgi ve yeteneklerini belirleme ve derste harcadığı gelişimi izleme fırsatı tanıyan değerlendirme yöntemlerini hizmete sunmaktadır. Bu konuda öğretmenlerin velileri performans ve proje ödevleri, öğrenci ürün dosyasının amacı ve içeriği hakkında

bilgilendirmesi, uygulamalarda okul-aile işbirliğini sağlamaları beklenmektedir (MEB, 2005: 115-116). Öğretmen ve velilerin bir araya gelerek çocuğun zihinsel, fiziksel ve kültürel özelliklerinin çok yönlü tanınması, ilgi ve yeteneğine göre öğrenme ihtiyaçlarının belirlenmesi ve okulda başlatılan eğitimin evde desteklenerek sürdürülmesi ön görülmektedir.

Bu araştırmada 2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının hedeflenen amaçlarına ulaşabilmesi yolunda veli ve öğretmenlerin, beklentileri karşılıklı gerçekleştirme düzeyi incelenmektedir. Araştırmadan elde edilen bulguların, 2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı uygulamalarında eksikliklerinin giderilerek iyileştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.1. AMAÇ

Bu çalışmada, İlköğretim 2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında öngörülen okul-aile işbirliğinin öğretmenler ve veliler tarafından gerçekleştirilme düzeyinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Program uygulamalarında çocuğun bireysel özelliklerini tanımaya, öğrenme gereksinimlerini belirlemeye, gelişim sürecini izlemeye yönelik öğretmen ve velilerin karşılıklı bilgi birikimlerini paylaşma, okul-aile tutarlılığın sağlama düzeyleri ile yaşanan sorunları belirlemek ve çözüm üretmek amaçlanmıştır.

1.2. ÖNEM

2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı öğretmenin, öğrenciyi eğitim uygulamalarının merkezine alarak ilgi ve yeteneklerini, aile ortamını, yaşadığı çevrenin kültürel özelliklerini tanınmasını ve buna uygun öğrenme etkinlikleri düzenlemesini esas almaktadır (MEB, 2005: 6). Günümüzde okul ortamında çocukların kazandıkları becerilerin ev ortamında pekiştirilmesi ve geliştirilmesi, okul-aile tutarlılığının sağlanması ve ailelerin eğitim sürecinin etkili öğeleri haline gelmeleri amaçlanmaktadır.

2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı duygu ve düşüncelerini özgürce ifade eden, girişimci, özgüveni yüksek, işbirliğine ve fikir tartışmalarına açık, iletişim becerisi gelişmiş, yaratıcı ve eleştirel düşünen, problem çözebilen ve bilgi kaynaklarına ulaşım bilgiden bilgi üreten bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir. Öğretmen ve anne-babaların, belirlenen amaç ve beklentilere ancak birlikte hareket ederek ulaşabilecekleri kabul edilmektedir. Bu nedenle 2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı uygulamalarında, öğretmenlerin programda yaşanan değişiklikten ve getirdiği yeniliklerden velileri haberdar etme, programın hem uygulama hem de değerlendirme aşamalarında veli katılımı ve desteğini alma düzeyleri araştırmaya değer bulunmuştur. Araştırmanın program uygulamalarında okul-aile işbirliğinde yaşanan sorunları ortaya çıkarıp çözüm önerileri sunarak, Sosyal Bilgiler eğitim uygulamalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.3. PROBLEM

Son yıllarda eğitim-öğretim alanında önemli değişiklikler ve yenilikler meydana gelmiştir. Öğretmen, öğrenci, veli ve idarecilerin eğitim sürecinin her aşamasında işbirliği içinde olmaları benimsenmiştir. Bu nedenle İlköğretim 2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı uygulamalarında hedeflenen bilgi, beceri, değer ve tutumların çocuğa kazandırılmasında okul-aile tutarlılığının ve işbirliğinin gerçekleştirilme düzeyleri araştırma konusu olarak seçilmiştir.

Okulun işbirliği yapması gereken temel kurumların başında aile gelmektedir. Yeni öğretim programı uygulamalarında ailelerin zorluklar yaşamaması için öğretmenlerin, program konusunda aileleri bilgilendirilmesi ve işbirliği içerisinde olmalarında büyük yarar bulunmaktadır (Yaşar, 2005: 340-341). Ailelerin okul yaşamının etkili bir ögesi haline gelmesi, bugün eğitim sürecinin temel hedeflerinden biridir ve okul-aile işbirliği eğitim programına ilişkin amaçların, planların, ailelerden beklentilerin paylaşıldığı çalışmalar

olması gerekmektedir (Akkök, 1999: 257-260). 2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı uygulamalarında okul-aile işbirliğinin etkin olabilmesi için, öncelikle velilerin programın uygulama ve değerlendirme aşamasında kendilerine düşen roller hakkında daha derinlemesine bilgilendirilmelerine ihtiyaç vardır. Bu doğrultuda öğretmenlerin velileri programın hazırlanış gerekçesi, getirdiği yenilikler ve kendilerine düşen görevler hakkında bilgilendirerek eğitim-öğretim uygulamalarında aktif katılımcı olmalarını sağlamaları; velilerinde öğrencinin bireysel özelliklerini tanınması konusunda öğretmene yardımcı olması ve programda kazandırılması hedeflenen bilgi, beceri, değer ve tutumların kazandırılmasında okul-aile tutarlılığının sağlama gibi pek çok görevleri bulunmaktadır.

Bu çalışmada öğretmen ve velilerin bu görevleri karşılıklı olarak yerine getirme ve okul-aile işbirliğini gerçekleştirme düzeyi araştırılmıştır. Velilerin program uygulamalarında çocuklarına yapılandırmacı yaklaşıma uygun öğrenme deneyimi yaşatarak programın başarısına katkı sağlamaları beklenilmektedir. Ancak program uygulamalarının merkezinde yer alan öğrencilerin farklı sosyo-kültürel ve ekonomik düzeylerden geliyor olmalarının 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı uygulamalarında hem çocuğa verilecek desteği hem de okul-aile işbirliğinin gerçekleştirilme düzeyini etkileyeceği düşünülmektedir. Araştırmada bu konuda yaşanan sorunların tespit edilerek çözüm önerilerinin sunulması amaçlanılmaktadır.

1.4. ALT PROBLEMLER

1. Veliler İlköğretim 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yapılan değişiklikten ne derecede haberdardır? Veliler öğretim programının eğitim sistemimize getirdiği yenilikler ve kendilerine düşen görevler konusunda öğretmenler tarafından yeterince bilgilendirilmiş midir? Veliler 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı uygulama ve değerlendirme aşamalarına katılmakta ve öğretmenlerle işbirliği yapmakta mıdır?

2. Veliler 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Program uygulamalarında yapılandırmacı yaklaşıma uygun olarak çocuklarına gereken desteği vermekte midir? Veliler çocuklarına duygu ve düşüncelerini ifade etmesi için fırsat tanımakta, girişimci ve özgüveni yüksek bireyler olmaları için onları cesaretlendirmekte, çok yönlü fikir tartışmalarının yaşandığı sohbetlere katmakta, ilgi ve yeteneklerini ortaya koyduğu ürünlerin sergisine giderek motive etmekte, sosyal ve kültürel çevreyi tanıtmakta, bilgi kaynaklarına ulaşmakta, problemlere çok yönlü bakabilme ve çözüm üretmesi konusunda gereken desteği vermekte midir?

3. Anne-baba eğitim düzeyi, 2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı uygulamalarında çocuğa verilen desteği etkilemekte midir? Anne-baba eğitim düzeyi çocuğun eleştirel ve özgün düşünmesi, önceki ve yeni bilgiler arasında bağlantı kurması, bilgi kaynaklarına ulaşması, problemlerin nedenleri ve çözümlerini kendi bakış açısına göre sıralaması, düşüncelerini mantıklı gerekçelerle desteklemesini isteme; Türkçe'yi etkili kullanma, evde derse uygun materyal bulundurma, ürün sergisine gitme, kültürel ve sosyal etkinliklere götürme konusunda gerekli ortamı hazırlama ve yardımcı olmayı etkilemekte midir?

4. Ailenin aylık gelir düzeyi, 2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı uygulamalarında çocuğun ders etkinliklerine malzeme sağlama, evde ona uygun ders materyali bulundurma ve yeteneklerini geliştirebileceği sosyal, kültürel ve sportif kurs aldırma konusunda verilen desteği etkilemekte midir?

5. Velilerin yıl boyunca öğretmenle görüşme sıklığı; ailedeki birey sayısı, öğrenci sayısı, öğrenci cinsiyeti ve anne-baba eğitim düzeyi değişkenlerine göre ne ölçüde farklılık göstermektedir?

1.5. SAYILTILAR

1. Okul-aile işbirliği, eğitim sistemimizde yaşanan yeniliklerin öğretmenler tarafından ailelere tanıtıldığı ve karşılıklı beklentilerin açıklandığı çalışmalardır.

2. Okul-aile işbirliği, eğitim sürecinin her aşamasında velilere aktif katılım ve çocuklarının fiziksel, zihinsel ve ruhsal gelişimini izleme fırsatı tanıyan çalışmalardır.

3. Ailedeki anne ve babanın eğitim düzeyi, fert sayısı, öğrenci sayısı, öğrenci cinsiyeti okul-aile işbirliğinin niteliğini etkilemektedir.

4. Anne ve babanın eğitim düzeyi, 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı uygulamalarında çocuğa verilmesi beklenen eğitim desteğini etkilemektedir.

5. Ailenin aylık gelir düzeyi, 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı uygulamalarında çocuğa verilmesi beklenen eğitim desteğini etkilemektedir.

6. Katılımcıların anketi içtenlikle cevapladıkları kabul edilmektedir.

1.6. SINIRLILIKLAR

1. Araştırma Tokat il merkezinde bulunan 28 İlköğretim Okulunun 5. Sınıfına devam eden öğrencilerin 230 velisinden elde edilen bulgularla sınırlıdır.

2. Araştırma yalnızca Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı 2005-2006 öğretim yılı uygulamaları ile sınırlıdır.

3. Araştırmada kullanılacak ölçme aracı veli anketleri ile sınırlıdır.

1.7. TANIMLAR

Eğitim: Bilindiği gibi eğitim kavramının kapsamı çok geniştir. Bu nedenle yapılan tanımlar genelde içerik tanımları ve süreç tanımları olarak gruplandırılmaktadır. Araştırma da eğitim “Yeni kuşakların toplum yaşamına hazırlanırken, gerekli bilgi, beceri, tutum ve anlayışlar elde etmelerine ve kişiliklerine yardımcı olma etkinliğidir” şeklindeki tanımları kullanılmıştır (Karlı, 2003: 9).

Eğitim Programı: Bir eğitim kurumunun çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı eğitim amaçlarını gerçekleştirilmesine dönük tüm faaliyetlerdir (Varış, 1994: 18).

ğrenme: Potansiyel davranışta yaşantılar ve deneyimler sonucu meydana gelen kalıcı değişmelerdir (zbay, 2004: 133).

Öğretme: Herhangi bir öğrenmeyi kılavuzlama veya sağlama faaliyetidir (Ertürk, 1984: 83).

Öğretim programı: Okul ya da okul dışında bireye kazandırılması planlanan bir dersin öğretimiyle ilgili tüm etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneğidir (Demirel, 2004: 6).

Sosyal Bilgiler: Bireyin toplumsal var oluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını içeren, insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu ğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş ilköğretim dersidir (MEB, 2005: 46).

Okul: Türlü beceri ve alışkanlıkların belli amaçlara göre düzenli bir biçimde öğretildiği ve kazandırıldığı eğitim kurumudur (Oğan, 2000: 3).

Aile: Biyolojik ilişkiler sonucu insan türünün devamını sağlayan, toplumsallaşma sürecinin ilk ortaya çıktığı, karşılıklı ilişkilerin belirli kurallara bağlandığı, o güne dek toplumda oluşturulmuş kültürel birikimleri kuşaktan kuşağa aktaran, biyolojik, ekonomik, toplumsal, hukuksal vb. yönleri bulunan birimdir (Sayın, 1990: 2).

Okul-Aile İşbirliği: Okul ve aile işbirliği bu iki kurumunun deneyim, yaklaşım ve bilgilerinin eğitimde belirlenen hedefler doğrultusunda, çocuğa yönelik davranış biçimlerinin kazandırılması amacıyla etkileşmesidir (Oğan, 2000: 3).

2. LİTERATÜR TARAMASI

Bu bölümde araştırma konusuna ilişkin olarak 2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının hazırlanış gerekçesi, programın eğitim sistemimize getirdiği yenilikler, programın genel amaçları, ulaşılmak istenen vizyon, benimsediği yapılandırmacı yaklaşımın ilkeleri ve çeşitleri hakkında bilgi verilmektedir. 2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının uygulama aşamasında öğretmenlere ve velilere düşen görevler, ailenin okul başarısındaki katkısı, okul-aile işbirliğinin önemi ve nitelikli hale getirilmesi için yapılması gerekenler hakkında bilgiler verilmektedir. Literatür taramasının ikinci bölümünde okul-aile işbirliği ile ilgili daha önce yapılmış benzer içerikli çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1.1. Sosyal Bilgiler Programı ve Öğretimi

Günümüzde özellikle tüm dünyada yaşanan sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel ve bilimsel değişimler, bireyden beklenen rollerin değişmesine neden olmuştur. Bireyden kendisine aktarılan bilgiyi aynen kabul eden, yönlendirilmeyi ve biçimlendirilmeyi bekleyen değil, bilgiyi yorumlayarak anlamın yaratılması sürecine etkin olarak katılması beklenilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 1999: 9). Bu nedenle eğitimin bireylere potansiyellerini geliştirme fırsatı vermesi ve ülke kalkınmasında etkin rol oynayabilmeleri için yeniden düzenlenmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır (Özden, 2002: 84). Tüm bu gereklilik göz önüne alınarak yapılandırmacı yaklaşım esaslı 2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı hazırlanarak; öğrencinin bilgiyi ezberlemek yerine bilgiye anlamlar yükleyerek, akıl yürüterek, sorgulayarak, tartışarak ve bildiklerini yeniden düzenleyerek mantıksal yorum yapması esas alınmıştır.

2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının vizyonu Atatürk İlkeleri ve İnkılaplarını benimsemiş, Türk tarihini ve kültürünü kavramış, temel demokratik değerlerle donanmış ve insan haklarına saygılı, yaşadığı çevreye duyarlı, bilgiyi deneyimlerine göre yorumlayıp sosyal ve kültürel bağlam içinde düzenleyen, sosyal bilimcilerin bilimsel bilgiyi üretirken kullandıkları yöntemleri benimseyen, sosyal yaşama etkin katılan, haklarını ve sorumluluklarını bilen, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları yetiştirmeyi amaçlamaktadır (MEB, 2005: 45).

2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının genel amacı ise öğrencilerin, Atatürk İlke ve İnkılaplarının Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavramış, laik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli, Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel değerleri kavramış, milli bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul etmiş bireyler olarak yetişmelerini hedeflemektedir. Ayrıca yaşadığı çevrenin ve dünyanın coğrafi özelliklerini tanıyan, insanlar ile doğal çevre arasındaki etkileşimi açıklayan, bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanan kişiler olmaları amaçlanmaktadır (MEB, 2005: 6).

2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı bireyin var olan deneyimlerini göz önüne alarak yaşama etkin katılmasını, doğru karar vermesini, sorun çözmesini hedefleyen etkinliklerle yapılandırmacı yaklaşımı benimsemektedir. Öğrencinin birey olarak kendine özgü olduğunu kabul etmekte ve bilgi, beceri, kavram, değerlerin gelişmesini esas almaktadır. Karakoç (2005: 17)'a göre programın temel yaklaşımı, Sosyal Bilgiler açısından bilgi ve beceriyi dengelemeyi, diğer ders ve ara disiplinler ile Sosyal Bilgiler dersinin konularını ilişkilendirmeyi ve aktif öğrenme yöntem ve tekniklerini benimsemektedir.

2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programının temel yaklaşımına uygun bireyler; programın getirdiği yeniliklerin farkında olan ve bu bilinçle çocuğuna destek veren, bilginin önemine inanmış, çocuğuna kendini ifade etme fırsatı tanıyan, düşüncelerine önem veren, yaşadığı çevrenin kültürel, ekonomik ve sosyal özelliklerini tanıtan, bireysel özelliklerini ortaya çıkarıcı ve geliştirici olanaklar tanıyan aileler sayesinde yetişecektir.

2.1.2. Yapılandırmacı Yaklaşım ve Çeşitleri

2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı öğrenme yaklaşımı olarak yapılandırmacı yaklaşımı benimsemektedir. Yabancı literatürde "Constructive" olarak adlandırılan terim, Türkçe'de "oluşturmacı, yapısalcı ve yapılandırmacı" gibi değişik şekillerde kullanılmaktadır. Kuramın önde gelen temsilcilerinin Piaget, Bruner, Vygotsky ve Dewey olduğu kabul edilmektedir (Şahin, 2001: 465). Yapılandırmacı yaklaşım, bireyin nasıl anladığını ve öğrendiğini açıklayan felsefi bir yaklaşım olarak kabul edilmektedir (Saban, 2000: 32). Özünde öğrenenin bilgiyi yapılandırması ve uygulamaya koyması esas alınmaktadır. Yapılandırmacılıkta bilginin tekrarı değil, bilginin aktarımı ve yeniden yapılandırılması söz konusudur (Perkins, 1999: 8).

Yapılandırmacı yaklaşım bireyin çevresindeki olay ve nesnelere etkileşimi sonucunda elde ettiği bilgileri, kendisinde varolan eski bilgilerle ilişkilendirerek yeni bilgi olarak yapılandırmasıdır (Akpınar ve Ergin, 2004: 108). Öğrenenin kendisine aktarılan bilgileri aynen almayıp, iletilen her bilgiyi zihinsel süreçten geçirip yorumlayarak, kendi dünyasında bir anlam yükleyerek ve dünyaya ilişkin algısını değiştirerek, dünya ile olan ilişkilerini yeniden düzenlemeye çalışması esas alınmaktadır (Fırat, 2005: 69).

Yapılandırmacı anlayışta bilgi, yeni bir bilgi üretmek için elde edilmektedir. Öğrencinin bilgilendirilmesinden çok, bilgi üretme kapasitesinin geliştirilmesi, edindiği bilgiyi yorumlaması ve anlamlandırması önem taşımaktadır (Palabıyık, 2004: 330).

Yapılandırmacı öğrenmede bilgiler üst üste konmadan özellikle yeni bilgiler farklı duyulara yönelik yöntemlerle iyice kavratılıp öğrencide zihinsel şemalar oluşturularak gerçekleştirilmektedir. Yeni bir bilgi verilirken öğrencideki bu ön bilgiler harekete geçirilmekte, öğrenci merkezli yaklaşımla her öğrencinin yeni bilgiyi kendi kalıplarına göre kavrayıp, benzersiz bir anlam yaratma ilkesi benimsenmektedir (Durmazkul, 2005: 31). Yapılandırmacı yaklaşımla öğrencinin karşılaştığı bilgileri kendine göre anlamlar yükleyerek tamamen özgün yorumlar getirmesi beklenmektedir.

Saban (2000: 126-127)'a göre yapılandırmacı yaklaşım bilgiyi edilgen olarak alma süreci değil, etkin bir anlam oluşturma sürecini ve kavramsal bir değişmeyi içermektedir. Öğrenme bireyin kendi zihninde yapılandırılması ile ilgili olduğundan öznedir, durumsaldır ve çevresel olanaklara göre biçimlenmektedir. Öğrenme sosyal ve duygusal olup öğrenme işinin niteliği öğrenme süreci içerisinde önemlidir. Bu nedenle gelişimsel, öğrenci merkezli ve süreklidir. Bu ilkeler ışığında 2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı uygulamalarında öğretmenler, anne ve babalar eğitim ortamları bireyin çevre ile daha fazla etkileşimde bulunmalarını ve zengin öğrenme yaşantılarını geçirmelerini olanak sağlayacak biçimde düzenlenmeleri gerekmektedir.

2.1.2.1. Bilişsel Yapılandırmacılık

Bilişsel yapılandırmacılık insanın bilme etkinliğini, bireyin bilişsel süreçleri nasıl kullandığını ve geliştirdiğini, öğrenmenin nasıl oluştuğunu açıklamaktadır. Bilişsel yapılandırmacılıkta öğrenme Piaget'nin öne sürdüğü özümleme, düzenleme ve bilişsel denge teorileriyle açıklanmaktadır.

Öztürk ve Dilek (2005: 90)'e göre birey yeni bilgiyi önceki bilgileriyle çelişmeden ilişkilendirebiliyorsa, bilişsel yapısının içine özümlemeler ve kişi yeni bir bilişsel dengeye ulaşır. Eğer yeni bilgi kişinin önceki bilişsel yapısıyla çelişiyorsa, kişi bu durumda bilişsel

dengesizlik yaşamakta ve yeni bilgiyi bilişsel yapısının içine özümleyebilmek için bilişsel yapısında bir düzenlemeye gitmek zorunda kalmaktadır. Bilişsel yapılandırmacılığa göre her kazanılan bilgi, bir sonraki bilginin yapılandırılmasına zemin hazırlamaktadır. Böylece var olanla yeni olan öğrenmeler arasında bağ kurma ve her yeni bilgiyi var olanlarla bütünleştirme süreci gerçekleşmektedir. Bilginin biriktirilmesi ve ezberlenmesi değil, düşünme ve analiz etme yoluyla bilgilerin kalıcılığının ve üst düzey bilişsel becerilerin oluşturulması esastır. Tay (2004: 4)'a göre bireylerin öğrenecekleri yeni bilgileri, daha önceden öğrenmiş oldukları bilgilerden hareketle anlam vermeleri, bunları zihinlerinde kendilerine ait yorumlarla saklamaları ve bu bilgileri hatırlamak üzere uzun süreli belleğe gönderildiği kabul edilmektedir. Bu nedenle aile ortamında anne-babaların, okulda öğretmenlerin çocuğa bilgi vermeden önce hazır bulunuşluk düzeyini, yani deneyimleri ve eski bilgilerin yardımıyla yeni öğrendiği bilgilerle ilişkilendirmesine ve anlamlandırmasına rehber olması benimsenmektedir.

Bilişsel yapılandırma, öğrenenin karşılaştığı duruma ilişkin beklentilerinin karşılanmadığında ve beklentilerinin ne olduğu ve gerçekte ne ile karşılaştığı arasındaki farkı çözdüklerinde gerçekleştiğini savunmaktadır. Bilişsel yapılandırmacılıkta öğrenme içsel olarak inşa edilir, öğrenci deneyimlerini yorumlayıp analiz ederek bilgiyi bireysel olarak zihninde yapılandırır (Ersözlü, 2004: 14).

Yapılandırmacı öğrenmede öğrenenler, sınıfa kendi yaşantıları ile gelmekte ve öğrenmeye etkin katılarak bilgiyi zihinsel olarak yapılandırmaktadırlar. Bilişsel yapılandırmacılıkta başlangıç noktası, kişinin o ana kadar sahip olduğu bilgilerin oluşturduğu bilişsel yapı olmaktadır (Kılıç, 2001: 12-13). Bu bağlamda öğrenenlerden, kendi düşünce ve yorumlarını geliştirmeleri beklenmektedir. Öğrenme aktarılan belirli bilgi

kümesini almayı değil, öğrenenlerin eleştirel düşünme ve usa vurma, sorun çözme becerileri kazanmasını içermektedir (Aklan, vd., 1995: 57).

Bireyler, öğrenmeyi kendilerine sunulan biçimleriyle değil, zihinlerinde yapılandırdıkları biçimiyle oluşturmaktadırlar. Bilişsel yapılandırmacılığa uygun olarak öğrencinin bilgileri özümleme, düzenleme ve dengelemesi için başta anne-babalar ve öğretmenler olmak üzere yetişkinlerin, çocuğa sahip olduğu bilgilerle yeni öğrendiği bilgileri karşılaştırma, ilişkilendirme, farklılıkları belirleme, öğrendiği bilgileri günlük hayatta kullanma, düşüncelerini özgürce ifade etme, yaratıcı ve eleştirel düşünebilme, merak duygusunu geliştirme olanaklarını tanımaları gerekmektedir.

2.1.2.2. Sosyo-Kültürel Yapılandırmacılık

Sosyo-kültürel yapılandırmacılıkta öğrenme için zengin sosyal bir çevreye gereksinim olduğu ve öğrencinin daha deneyimli akranlarla, diğer bireylerle çalışarak ve etkileşerek öğrendiği kabul edilmektedir. Aile, çocuğun ilk sosyal ve kültürel çevresini oluşturarak onu ömür boyunca etkilemektedir. Aslan (1994: 4)'a göre anne ve babanın dili etkili kullanmada model olduğu ve çocuğa söz hakkı tanıma, düşüncelerine önem verme, farklı görüşlere saygılı olma, düşüncelerini kanıtlarla destekleme deneyiminin ilk önce aile ortamında kazanıldığı kabul edilmektedir. Çocuk, aile çevresinde edindiği deneyimleri okula taşımakta ve bu deneyimler öğrenmeyi olumlu ve olumsuz etkilemektedir.

Perkins (1999: 7)'e göre öğrencinin etkin rol aldığı yapılandırmacı öğrenmede; yalnızca okumak ve dinlemek yerine tartışma, fikirleri savunma, hipotez kurma, sorgulama ve fikirleri paylaşma gibi öğrenme sürecine etkin katılım ve etkileşme yoluyla öğrenildiği kabul edilmektedir. Deneyimlerle, çocuğun karşılıklı konuşma ve tartışma yöntemleri ile bilgiyi daha kolay içselleştirildiği ve anlamlandırıldığı kabul edilmektedir (Tekeli, 2004: 28). Sosyo-kültürel yapılandırmacılıkta öğrenci, akranlarını kendileriyle yarışan ve rekabet eden

bireyler olarak değil, kendilerinin öğrenmelerini kolaylaştıran kişiler olarak görmektedir (Karakaya, 2004: 41).

2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programının benimsediği yapılandırmacı kurama göre öğrencinin dili etkili kullanma, iletişim becerisinin yüksek olması ve sosyo-kültürel çevresinden zengin deneyim kazanmasının öğrenme kalitesini artırdığı kabul edilmektedir. Dili etkili kullanma ve iletişim becerisi, çocuğun içinde bulunduğu aile ortamında temellenmektedir. Anne ve babanın eğitim düzeyi, çocukla iletişimi, Türkçe'yi etkili ve zengin kullanması, evde çocuğa uygun ders materyali bulundurma, sosyal ve kültürel etkinliklere katma düzeyleri çocuğun deneyimlerini zenginleştirmede etkili olmaktadır. Tüm bu etkenler göz önüne alındığında ailelerin öğretmenler tarafından bilinçlendirilerek eğitim sürecinin aktif katılımcıları olmalarının önemi ortaya çıkmaktadır.

2.1.2.3. Radikal Yapılandırmacılık

Radikal yapılandırmacılık; gerçeğin bir kurgu, varsayım ya da varsayımsal çıkarım olduğunu gerçekliğin paylaşımının olmadığını, bilginin deneyimlerine dayalı olarak gerçekleştiğini, herhangi birinin asla tam olarak aynı ortam ve deneyimlere sahip olamayacağını ve gerçeği aynı düzeyde kavranamayacağını destekleyen yapıcı görüştür (Duman ve İkiel, 2002: 250). Bu görüşe göre bireylerin ilgi, yetenek ve deneyimlerine göre anlamlandırdığı kabul edilmektedir. Buna bağlı olarak ortaya çıkaracağı ürünlerinde özgün ve farklı olduğunu kabul etmektedir. Yazıcı (2006: 39)'ya göre radikal yapılandırmacılıkta, bilgi kişisel olarak yapılandırılır. Zihnimizden, çevremizden ve anlam dünyamızdan bağımsız gerçeklik ya da bilgi yoktur.

2.1.3. Programın Uygulamalarında Öğretmene Düşen Görevler

2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim programında öğretmen, öğrencileri bilgi kaynaklarına yönlendiren, gereksinimleri olan bilgiye ulaşmaları için gerekli becerileri

kazandıran ve ulaştıkları bilgileri anlamlandırıp, üzerinde düşünmelerini sağlayan rehber rolünü üstlenmektedir.

Öğretmenin bu rolü yerine getirmesi için bir takım nitelikleri taşıması gerekmektedir. Yapılandırmacı öğretmenin açık fikirli, kendini yenileyebilen, bireysel farklılıkları göz önüne alan, bilgiyi uygun öğrenme yaşantıları sağlayarak öğrencileri ile birlikte öğrenen öğretmen olması beklenmektedir (Selley, 1999: 22). Öğretmen öğrenenlerin birbirleri ile etkileşim kurmalarını sağlamak için işbirliğine teşvik edici ve öğrenenlerin fikirlerini savunmaları için cesaretlendirir. Öğretmen öncelikle öğrencinin duygu ve düşüncelerine özgürce ifade edebileceği demokratik sınıf ortamını oluşturur. Öğretmenin ders etkinliklerinde alternatif görüşler sunarak öğrencilerin geniş bir bakış açısı kazanmasına yardımcı olur ve farklılıklardaki güzellikleri yakalamalarını sağlar (Güler, 2006: 24). Öğretmen dersi işlerken öğrencinin eleştirel düşünme, bağımsız karar verme, araştırma ve inceleme yapma olanakları veren yöntemler kullanır (Aklan ve Kurt, 1998: 94). Öğretmen öğrencinin dış uyarıcıların pasif alıcısı değil, onların özümleyicisi ve oluşturucusu, diğer anlatımla öğrenme için çaba gösteren, karşılaştığı yeni uyarıcıları eski bildikleri ile karşılaştıran birey olmasını sağlar (Erden, 1998: 114).

Yapıcı öğretmen öğrencilerin ortak bir amaç doğrultusunda küçük gruplar halinde, birbirlerine yardım ederek çalışması için ortam hazırlar. Bu ortamı hazırlarken grup üyeleri ya birbirlerine yardım ederek ya da her biri için bir kısmını yaparak yardımlaşmalı, grup içindeki her bir öğrenci diğer öğrencinin öğrenmesinden ve kendi harcadığı kişisel çabaları ile öğrenmekten sorumlu olarak birbirlerinden etkilenmesini sağlar. Öğretmen çoklu öğrenme ortamı hazırlar ve öğrencinin bireysel özelliklerine göre etkinliklerini zenginleştirir. Öğretmen sınıfta çocuğun problemi ve olayı tanımlaması, olay ve olgular arasında bağlantı kurması, temel kavramları geliştirerek genellemelere ulaşması ve farklı

görüşleri değerlendirme gibi düşünme kabiliyetini geliştirici etkinliklere yer verir. Karakoç (2005: 17)'a göre öğretmen, örnek olay analizi yapma, şiir /öykü yazma, sonuç çıkarma, gözlem yapma, resim hakkında konuşma, görsel imge oluşturma, poster/afiş/reklam hazırlama, görüşme yapma, alan gezileri yapma, kanıt kullanma, günlük yaşamla ilişkilendirme, önem sırasına koyma, sınıflama, tahminde bulunma, karşılaştırma, empati kurma, dosya oluşturma etkinliklerine derste yer verir.

2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının değerlendirme aşamasında da öğretmene bir çok görevler düşmektedir. Bunlardan başında her öğrenciye portfolyo dosyası yani öğrenci ürün dosyasını oluşturmak ve bunları veliye göstererek çocuğunun gelişimini izleme olanağı tanımaktır. Öğrenci ürün dosyası öğrencilerin bir ya da birkaç alandaki çalışmalarını, harcadığı çabayı, geçirdiği evreleri gösteren başarılarının bir araya getirilmesi ile oluşmuş koleksiyondur (MEB, 2005: 117). Öğrenci ürün dosyası önceden ortaya konulmuş kriterlere göre, öğrencilerin çalışmalarının amaçlı olarak bir araya getirilmesini sağlamaktadır. Parmaksız ve Yanpar (2006: 163)'e göre öğrenci ürün dosyası, her yaşta öğrencinin kaydettiği ilerlemeyi belgelemek ve onların çalışmalarını değerlendirmek için en sık önerilen yöntemdir. Özellikle öğretmenin uygulayacağı performans değerlendirme ölçekleri, gözlem görüşme raporları öğrenciler hakkında oldukça sağlıklı izleme olanağı tanımaktadır.

Öğretmen, velilerle yapacağı işbirliğinde öğrenci ürün dosyasının amacını, içeriğini anlatır ve ürün dosyasına konulacak ürünler hakkında bilgisini sorar ve çocuğunun öğrenme sürecindeki çabasını görme olanağı tanır. Öğrenci ürün dosyasının amacı öğrencinin kendi ilgi ve yeteneklerini sergileme ve geliştirme fırsatı tanınması açısından büyük önem taşımaktadır.

2.1.4. Aile ve Eğitimdeki Önemi

Aile tarihsel gelişim boyunca, kültürel ve toplumsal yapının temel dayanağını oluşturmaktadır (Güler ve Ulutak, 1993: 75). Aile insan neslinin devamını sağlayan, kültürel mirasın gelecek kuşaklara aktarılmasını üstlenen, bireye aidiyet duygusunu kazandıran ve güven veren bir sosyal kurum olarak kabul edilmektedir. Ailenin en önemli işlevi, yeni üyelerini topluma kazandırmak ve onların sosyalleşmesine yardımcı olmaktır. Aile, bireyi yaşamının ilk devresinden itibaren sosyal hayata hazırlama, iletişimin temeli olan dili öğretme ve onu hayatta karşılaştacağı ikinci kurum olan okula hazırlama görevini üstlenmektedir.

İnsanoğlu doğduğu ilk günden itibaren çevresiyle etkileşim içerisine girmektedir. Bilerek ya da bilmeyerek birçok kavram ve davranışı çevresinden öğrenmektedir. Kişinin dünyaya gözünü açtığı andan, ölünceye kadar ki süreçte en çok etkilendiği çevre ailesidir (Yağbasan ve İmik, 2006: 228). Anne-babalar çocuklarına sürekli olarak dünyayı ve yaşamı öğretirken onun ilk öğretmenleri olmaktadır (Gordon, 1996: 266). Çocukluk yıllarından başlayarak öğrenme için gerekli olan modeli aile sağlamaktadır. Çocuk anne ve babasının birçok kişilik özelliğini taklit ederken, aynı zamanda ahlaki ve kültürel değerleri de benimsemektedir (Morgan, 1998: 323). Bireyin içinde bulunduğu aile ortamı, onun hem kişilik gelişimini, hem de sosyalleşmesini doğrudan etkilemektedir. Bireyin özgüven kazanma, yaratıcı ve eleştirel düşünme, sorumluluk alma, işbirliği yapma ve dili etkili kullanma becerilerinin ilk deneyimleri aile ortamında kazanılmaktadır.

2.1.5. Ailenin Okul Başarısına Katkısı

Eğitim yalnızca okulda gerçekleşmez ve eğitim açısından okulun dışındaki en etkili çevre ailedir (Erdoğan, 2000: 142). Aile bireyin yaşamında doğumla başlayan ilk ve en etkili eğitim basamağını oluşturmaktadır. Çocuk okula başladıktan sonra, ailenin bu

işlevinin bir kısmını eğitim kurumları üstlenmektedir. Ancak aile, hiçbir zaman çocuğun eğitiminden kendini bütünüyle soyutlayamaz (Şişman, 2000: 54). Çocuğun bilinçli bir gelişim gösterebilmesi, içinde bulunduğu koşulların uygunluğuna bağlıdır. Evdeki konuşma ortamı, özellikle anne-babanın okuma yazmaya karşı tutumu, evde çeşitli kitapların bulunup bulunmaması, çocuğun güven ve kişilik gelişimini etkileyen anne-baba ilişkileri çocuğun öğrenme durumuna getirdiği deneyimin niteliklerini belirlemektedir (Yıldız, 1999: 17).

Anne-babalar, yaşamın tüm alanlarında çocuğun gelişiminde etkili olmaktadır. Okul çağına gelindiğinde ise bu etki, okul başarısına yönelik boyutuyla daha önem kazanmaktadır. Okul başarısı kavramı zeka, yetenek, uygun eğitim ortamı ve öğrenme isteği gibi öğeleri içermektedir (Oğan, 2000: 3). Doğal olarak bu öğelerin her birinde ailenin çocuğa karşı olumlu tutum ve davranışları büyük rol oynamaktadır. Çocukların okul başarılarında okulun fiziki ve psikolojik ortamı kadar, ailelerin evde sağladıkları ortam ve koşullarda önemli oranda etki etmektedir.

Ailenin en azından çocuğu öğrenmeye güdülemesi, okulda öğrendiklerini tekrar etmesi ve pekiştirmesi için ona yardımcı olması, yol göstermesi çocuğun başarılı olmasına yardımcı olacaktır. Okul başarısını etkileyen faktörlerin başında aile nitelikleri ve ailenin çocuğa verdiği destek ilk sırada yer almaktadır. Bunlar çocuğa ders çalışma olanağı tanıma, bilgi kaynaklarına ulaşma konusunda yardımcı olma, yeteneklerini ortaya çıkarıcı ve geliştirici ortamlar ve malzeme sağlama, ortaya çıkardığı ürünleri önemseme gibi etkenlerdir. Ailesi tarafından öğrenmeye ve başarılı olmaya güdülenen, çalışma ortamı sağlanan, düşüncelerine saygı gösterilen, fikirlerini açıkça söyleme olanağı tanınan öğrenci yaratıcılığa teşvik edilmekte ve desteklenmektedir. Aile ortamında duygu ve düşüncelerine değer verilen çocuk, çevresindeki diğer bireylerle etkileşime girdiğinde özgüveni yüksek olarak kendini belli etmektedir.

2.1.6. Program Uygulamalarında Ailelere Düşen Görevler

2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının başarıyla uygulanması ve vizyonuna ulaşması için öğretmenler kadar ailelere de görevler düşmektedir. Bunların başında evde çocuğun duygu ve düşüncelerine önem verildiği, özgün ve yaratıcı düşünmeye teşvik edildiği destekleyici bir ortam hakim olmalıdır. Evde çocukların susmadığı, sorular sorduğu, görüşlerini söylediği ve ortak alınan kararlarda söz sahibi olduğu demokratik ortam hakim olmalıdır (Başol, 2006: 34).

Sağlıklı kişilik yapısına sahip bireyler yetiştirmenin temelinde daima sevgi ve güven bulunmaktadır. Bunlara sahip çocuk yaratıcıdır, aktiftir ve kararlarında bağımsız hareket etmektedir. Anne-babalar, her zaman çocuğun önünde duran ve ona setler koyan durumda değil; çocuğunun yanında ve arkasında yer alarak uygun zamanlarda uygun destekleri sağlayan bireyler olmalıdırlar (Fındıkçı, 2004: 129). Hoşgörülü ve demokratik ortamlarda büyüyen çocukların, arkadaşlarıyla ilişkilerinde daha etkin, daha girişken, yaratıcı fikirler öne sürebilen çocuklar olduğu görülmektedir (Yavuzer, 1996: 148).

Ancak yetişkinler kendilerine uyum gösteren çocukları ödüllendirmeye daha yatkın oldukları için, çocuğun yaratıcılık ve farklılıklarını baskı altına almaktadırlar (Gözütok, 2000: 173). Anne-babalar öncelikle çocuklarını iyi tanımalı, onları ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirmeli, çocuklarındaki güven duygusunu pekiştirmek üzere onları yapıcı ve faal kılacak ortam hazırlamalıdır. Ancak bu ortamı hazırlarken verecekleri görevin çocuğun yetenek ve kapasitesini aşmamasına özen göstermelidir (Ataç, 2003: 43-45). Çocuğuna bilgi veren, onu düşünmeye teşvik eden, onunla tartışan, sorularına açıklayıcı cevap veren anne-babaların çocuklarının dilsel ve zihinsel gelişimlerini azami düzeye çıkarabilme olanağı bulabilmektedirler. Aile içinde çocuğun sorumluluklarını öğrendiği, hangi türden olursa olsun onun ürünlerine değer verildiği demokratik bir anlayış egemen

olmalı, çocuğun iletişim becerisinin gelişmesi için öncelikle onun dili duyma olanakları ve duyduklarını kullanabilme fırsatları sağlanmalıdır. Geleneksel alt sosyo-kültürel düzeyde bulunan ailede, çocuğun zihinsel ve dilsel gelişimini destekleyebilecek çevresel uyaranlar ile neden-sonuç ilişkisine dayalı açıklamalı sözsel tartışma ortamı ve iletişim çok yetersizdir (Aslan, 1994: 6) Bu tip ailelerde çocuklara ancak sorulduğu zaman konuşması, kendiliğinden söze karışmaması telkin edilmektedir. Böyle bir ortamda yetişen çocukların dil gelişimleri de engellenmektedir. Anne ve babanın çocuğun kendi potansiyelini keşfetme ve geliştirmesinde çocukla ilişkisi önemli belirleyici olmaktadır. Eğer anne-baba öğrenme için uygun ortam hazırlamışsa, çocuk hem kendi yeteneklerini hızla geliştirecek hem de kendisi hakkında olumlu bir düşünce oluşturacaktır (Arseven, 1986: 11).

Ailelerin her çocuğun farklı ve bağımsız bir insan olduğunu kabullenmesi ve farklılıklarına saygı duyması gerekmektedir. Bu arada ilk öğretmenleri olarak ailelerin çocuklarına ilgi duyduğu konularla kitap, ansiklopedi, video kaset, ses kaseti, fotoğraf vb. görsel materyal sağlamaları yetenek, ilgi kapasitelerini geliştirmeleri için çok büyük önem taşımaktadır (Dağlıoğlu, 2006: 21).

2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının başarıya ulaşabilmesi için ailelerin program hakkında yeterli bilgi sahibi olmak, öğrencinin ihtiyaçlarının belirlenmesinde öğretmene yardımcı olmak, çocuğunun gelişimini izlemek, çocuğun okulda öğrendiklerini hayata geçirmesi konusunda rehber olmak, çocuğa verimli çalışabilecekleri ortam hazırlamak, çocuğun öğrendiği bilgileri ve okuduklarını kendilerine anlatmaları konusunda cesaretlendirici olmak, etkinliklerin hazırlanması sürecinde öğretmene yardımcı olmak, öğretmenle ve okulla işbirliği yapmak, okulda düzenlenen veli eğitim seminerlerine katılmak gibi bir çok görevleri bulunmaktadır.

2.1.7. Okul-Aile İşbirliği ve Önemi

Bireyin doğuştan getirdiği yeteneklerin ortaya çıkarılmasında, toplumun beklentilerine cevap verecek niteliklerle donanmasında; bu ortak hedefe yönelmiş olan okul ve ailenin karşılıklı çaba sarf etmesi büyük önem taşımaktadır (Atayeter, 2004: 4). Uygar toplumlar sosyal yaşamlarını sürdürebilmek için çeşitli kurumlar geliştirmişlerdir. Eğitimin kurumsallaşması için de okullar kurmuşlardır. Öğrenciler okul saatleri dışındaki zamanlarını başta aile olmak üzere sosyal çevresiyle geçirmektedirler. İdeal olan okul içi ve okul dışı eğitimin birbirleriyle tutarlı olması ve birbirini tamamlamasıdır (Hakan, 2001: 7). Okul-aile işbirliği aileleri, öğretmenleri ve öğrencileri bir araya getirerek eğitim gereksinmelerinin uygun biçimde karşılanması ve beklentilerin paylaştırılmasında önemli rol oynamaktadır (Ergin, 2007: 34). Okulun işbirliği yapması gereken temel kurumlardan biri ailedir. 2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının eğitim sistemimize getirdiği yenilikleri uygularken, aileleri bilinçlendirme ve programın uygulama ve değerlendirme aşamasında desteklerini alma önem kazanmaktadır.

Öğretmen ve ailenin iyi bir iletişim içerisinde olmasıyla öğrencilerin eğitim faaliyetleri daha nitelikli hale dönüştürülebilir. Davranış kazandırılacak birey hem okul hem de ailede aynı tarz davranışlarla karşılaşır, davranışın kalıcılığının artacağı kabul edilmektedir (Karlı, 2003: 75). 1980'li yıllardan sonra eğitim bilimleri alanında yapılan araştırmaların çoğunda, aile katılım ve işbirliği düzeyi ile okullar ve öğrencilerin başarıları arasında önemli bağlantıların olduğu ortaya konulmaktadır (Gümüşeli, 2004: 14-17).

Okul ile işbirliği içinde olan velilerin çocuklarının okul başarısını olumlu yönde etkilemektedir. Çocuğu yanlış yönlendirmeden korumak, öğretmen-aile çelişmesini önlemek amacıyla velilerin okul tarafından eğitilmeleri gerekmektedir (Çelenk, 2003a: 35). Ailenin sosyo-ekonomik düzeyi, kültürel durumu, okul ve aile tarafından benimsenen değerlerin,

kullanılan dilin uyumlu olması, ailedeki yaşantılar sonucu kazanılan bilgi, beceri, tutum ve değerlerin çocuğun başarısını etkilediği ve eğer bunlar okulda öğrendiklerini destekler özellikte ise başarı getirdiği kabul edilmektedir (Başar, 2001: 122).

2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı, öğrenen merkezli bir anlayışla hareket ederek bireyin öğrenme ihtiyaçlarına göre eğitilmesi gerektiğini kabul etmektedir. Eğitim sisteminde öğrencilerin yetiştirilmesi ve ihtiyaçlarının doğru belirlenmesi, ancak amacına uygun yapılan okul-aile birliği ile sağlanabilecektir. Veli-öğretmen görüşmelerinde yalnızca öğrencilerin okul başarısı ve sınıf içi davranışları değil, çocuğun zihinsel, duygusal, sosyal ve bedensel bakımdan sağlıklı gelişimi için neler yapılabileceği tartışılmalıdır (Akbaba ve Samancılar, 2002: 1432-1436).

Okul-aile işbirliği, gerçekleştirilirken velileri öğrencilerin gelişim dönemleri ve akademik durumları hakkında bilgilendirmek, okula sahip çıkmalarını sağlamak ve etkin bir şekilde eğitim hizmetine katmak üzere bir eğitim-öğretim yılında en az iki kez olmak üzere okul idaresinin ihtiyaç duyduğu zamanlarda veli toplantıları yapılmaktadır (Türkmen, 2003: 241). Anne-baba ve öğretmenler, çocuklara uygun öğrenme ortamı yaratabilmek için ortak bir çaba göstermelidirler. Çocuğun evde oluşan ilk öğrenme deneyimleri, okuldaki öğrenme girişimlerine destek sağlayarak, öğretmenin sınıf içi uygulamalardaki başarısını yükseltmektedir. Öğrencilerle ilgili kişisel raporlar, veli öğretmen toplantıları, çocuklarla ilgili özel görüşmeler, ayrıca çocuğun aile çevresi konusunda öğretmenlerin bilgileneceği ev ziyaretleri, çocukların sınıf içi etkinliklerini görme fırsatı tanınan anne-babaya açık sınıf içi etkinlikleri izleme günleri, okul-aile işbirliğinde kullanılacak yöntemlerin başında gelmektedir (Çelenk, 2003b: 30-31).

İyi ve sağlıklı bir eğitim ortamı ancak öğretmen ve aile işbirliği ile sağlanabilir (Ataç, 2003: 176). Öğrenci, veli ve öğretmen arasındaki olumlu bir işbirliği ancak

öğrencinin gelişimini tartışarak, problemleri ve gereksinimlerini belirleyerek, veliyi eğitimin ve okulun etkin bir üyesi yaparak gerçekleştirecektir. Okullarda yapılan eğitimin başarılı olması ve amaçlarına ulaşabilmesi için, öğrencinin ailesinin ilgi ve yardımına ihtiyaç vardır. Okulda başlayan bir çok eğitsel çalışmalar, öğrencinin ailesinde ve okul dışı çevresinde tamamlanmaktadır (Taymaz, 2001: 190). Tüm bu görüşler de olduğu gibi 2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı uygulamalarının amacına ulaşabilmesi için okul-aile işbirliği büyük önem taşımaktadır. Ancak etkili bir okul-aile işbirliği, öncelikle velilerin öğretmenler tarafından bilinçlendirilmesi, eğitim sürecinin aktif katılımcıları ve destekçileri olmalarının sağlanması gerekmektedir.

(Başol, 2007)'a göre çocukların evde yapması gereken ders etkinlik sayısının çok fazla olması, çocukların bu etkinlikleri yaparken bireysel ilgi ve yeteneğinin dışında kalan alanla ilgili yaşadıkları sıkıntılar, çocuğun potansiyeli ve yeteneklerini dikkate almayan veli beklentileri, değişen sınav sistemine bağlı olarak velilerin aşırı dershanelere yönelmeleri, çocuklarına dersle ilgili yardım ederken velilerin rehber olmanın ötesine geçmeleri, öğretmenlerin programın uygulama ve değerlendirme aşamalarındaki deneyimsizlikleri, sınıfların kalabalık ve okulların donanımsızlığı program uygulamalarında yaşanan sorunlar olarak sıralanmıştır.

2.1.8. Okul-Aile İşbirliğinde Öğretmene Düşen Görevler

Günümüzde eğitim sürecinin temel hedeflerinden biri ailelerin, okul yaşamının etkili bir ögesi haline gelmeleri ve okul-aile işbirliğinin eğitim programına ilişkin amaçların, planların, ailelerden beklentilerin paylaşıldığı çalışmalar olmasıdır (Akkök, 1999: 257-260). Aslan (1994: 13)'a göre öğrencinin eğitim ihtiyaçlarının doğru bir biçimde belirlenmesi için anne-baba ve öğretmenin çocuk hakkındaki bilgi birikimlerini paylaşması gerekmektedir. Öğrenci gereksinimleri öğrencinin yeteneklerini, sorunlarını, ilgilerini, hazır

bulunuşluklarını ve öğrencinin ulaştığı öğrenme düzeyini, öğrencinin zayıf ve güçlü yönlerini içermektedir (Gözütok, 2000: 32-33).

Bedir (2006: 10)'e göre çocuğun ailede aldığı eğitim, beceri ve kişilik özelliklerinin sınındığı bir kurum olan okulun en önemli görevlerinden biri de ailede başlatılan toplumsallaştırmayı sürdürmek, öğrencilerin doğuştan sahip olduğu öğrenme yetenekleri ve sonradan edindiği becerileri bulup değerlendirmektir. Öğretmen, veli ve çocuğu bir bütün olarak değerlendirmeli, çocuğun olumsuz yönlerinden çok olumlu yönlerini paylaşmalıdır. Çocuğun desteklenmesi gereken yönlerini bir suçmuş gibi ifade etmemeli, bu destek sırasında nasıl bir işbirliği içinde olunması gerektiği üzerinde durmalıdır. Okul rehber öğretmeni, toplantılara katılıp velilere rehberlik ve psikolojik ve danışmanlık servisinin görevlerini tanıtarak hangi durumlarda servisle işbirliği yapmaları gerektiğini anlatmalıdır. Öğrencilerin gelişim dönemleri, gelişim özellikleri, bu dönemin getirdiği davranış özellikleri ve öğrenci başarısını artırılması konusunda onları bilgilendirmelidir (Türkmen, 2003: 242).

Anne-babanın sınıf içi etkinlikleri izleme günleri ve veli toplantıları, velilerin okulda kullanılan okuma materyallerini tanımaları, okulda uygulanan öğretim yaklaşımlarını görmeleri ve çocuklarının kazandığı becerileri izlemeleri için en uygun zamanlardır. Bu çalışmalarda öğretmen, ders programını nasıl hazırladığını ve nasıl bir öğretim yaklaşımı uygulamakta olduğunu velilere açıklayabilir (Çelenk, 2003b: 28-34). Aileler ve öğretmenleri en fazla yakınlaştıran etkinlikler sportif ve kültürel faaliyetler, tiyatro, ürün sergileri ve okuma günleridir (Ataç, 2003: 179). Öğrencilerle ilgili kişisel raporlar, öğretmen-aile telefonlaşmaları, veli-öğretmen toplantıları, çocukla ilgili özel tartışma ve görüşmelerin yapılacağı, ayrıca çocuğun aile çevresi konusunda öğretmenlerin bilgileneceği ev ziyaretleri, çocukların sınıf içi etkinliklerini görme fırsatı elde edecekleri anne-babaya

açık sınıf içi etkinlikleri izleme günleri, okul aile ilişkilerinde uzun yıllardır uygulanan iletişim yollarıdır (Çelenk, 2003a: 33-39).

Okul–aile işbirliğinin, İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı uygulamalarında benimsenen yapılandırmacı yaklaşıma uygun olarak hayata geçirilmesi ve programın vizyonuna ulaşması, öğrencinin eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi ve bireysel özelliklerini geliştirmesi yönünden büyük önem taşımaktadır.

2.2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Aslan (1994), İlkokul düzeyindeki öğrencilerin başarı ve başarısızlıkları ile üyesi oldukları ailelerin sosyo-ekonomik düzeyleri arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Çalışma sonunda ailedeki birey sayısının fazlalığı, anne-baba eğitim ve aylık gelir düzeyinin düşüklüğü, ailede kullanılan dilin kısırlığı, boş zamanı değerlendirme ve ek çalışma olanaklarından yoksunluk, gazete, dergi, kitap vb. uyaranlarla karşılaşma olanaklarının azlığının çocuğun başarısız olmasına neden olduğunu saptanmıştır.

Yıldız (1999), İlköğretim okullarında farklı çevrelerden gelen çocukların okul başarılarını araştırmak amacıyla yaptığı çalışmada ve çocuklardaki başarısızlığın, ailelerin sosyo-ekonomik ve kültürel yetersizliklerinden kaynaklandığı sonucuna ulaşmıştır. Anne-babaların kültürel yoksunluk içinde çocuklarını nasıl eğitmeleri gerektiği konusunda yeterince bilinçlendirilmemiş olmalarının, başarısızlığın büyük boyutlara ulaşmasına neden olabileceğini belirtmiştir. Araştırma sonucunda çocuğun okul başarısızlığının en büyük nedeni olarak anne-babanın eğitim düzeyinin düşük olması gösterilmiştir.

Oğan (2000), İlköğretim Okulu öğrencilerinin anne-babalarının okul yönetimi ve öğretmenlerle iletişimlerini, okul-aile işbirliğinin sağlanmasına ilişkin görüşlerini, çocuklarının başarısına katkıda bulunacak bir eğitime gereksinim duyup duymadıklarını, bu eğitimin gerçekleşmesinde okul-aile birliğinin beklentilerini belirlemek amacıyla bir

çalışma yapmıştır. Araştırma sonucunda velilerin, öğretmenlerle yaptıkları görüşmelerinde en çok yaşadıkları sıkıntıların öğretmenin olumsuz tavırları, çocuğun başarısızlığı karşısında bir sonuç alamayacağını düşünme, para istenmesi, kendi öğrenciliğindeki olumsuzlukları anımsama olarak tespit edilmiştir. Velilerin en çok gereksinim duydukları eğitim konularının ise çocuğun başarısızlık, uyumsuzluk ve iletişimsiz sorunları olduğunu ve "Çocuğun başarısızlığı ve olumsuz davranışları nedeniyle veliler suçlanıyor ama eğitilmiyorlar" görüşünü büyük oranda paylaştıkları tespit edilmiştir.

Akcan (2001), ailenin sosyo-ekonomik durumunun ve aile içi ilişkilerin öğrencinin okul başarısı üzerinde etkisi olup olmadığını ortaya çıkarmak amacıyla yaptığı araştırma sonucunda köyde oturan öğrencilerin bir takım sosyal olanaklardan yararlanamaması, köyde kullanılan dilin son derece sınırlı ve eğitim dilinden uzak olması ve anne-babaların eğitim düzeyinin düşük olmasından dolayı çocuklarına eğitim desteği veremedikleri, evde söz hakkı tanınan öğrencilerin daha başarılı oldukları ve ailenin ekonomik durumundan kız çocuklarının daha fazla etkilendiklerini tespit etmiştir.

Hakan (2001), ilköğretim okulu öğrencilerinin başarısında ailenin ekonomik düzeyinin, dil yapısının ve eğitim durumlarının öğrencinin başarısı üzerindeki etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Anne mesleği, ailedeki birey sayısı, kendine ait çalışma odası, öğrenciye yeterli oranda harçlık verilmesi, evde kaynak kitapların bulunması ve velilerin okulla iletişim halinde olmasının çocuğun başarısında etkili olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca evde derslerine yardım edilen ve uygun çalışma ortamı hazırlanan, okulla iletişim halinde velisi olan öğrencilerin başarılarının yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Akbaba ve Samancı (2002), veli-öğretmen görüşmelerinin içerdiği sorunları araştırmışlardır. Araştırma sonucunda öğretmenler, velilerin görüşmelere olan ilgisizliğini, görüşme sürelerinin ve ortamının yetersizliğini dile getirmişlerdir. Veliler ise görüşme

süresinin yetersizliği, öğretmenlerin olumsuz tutumları, Okul Rehberlik Servisinin yeterince çalışmaması, öğrenciyi tanıma konusunda branş ve sınıf öğretmenlerinin birbirleri arasındaki iletişimsizliği, okullarında velilere aktif rollerin verilmemiş olmasını dile getirmişlerdir.

Duman ve İkiel (2002), yapılandırmacı yaklaşımın esaslarını açıklamaya çalışmışlar, gerçeğin bireyler tarafından farklı algılandığını, bireyin dünyayı kendi gerçeğine göre yapılandırıp yorumladığını ve bireyin bilgi ya da yeni bir durumla karşılaştığında önceki bilgi ve deneyimlerini devreye sokarak bilgiyi yapılandırıp anlamlandırdığı sonucuna ulaşmışlardır.

Çelenk (2003a), öğrencilerin okul başarısı üzerinde aile faktörünü araştırmıştır. Okul ile ortak program üzerinde görüş birliği içinde ve düzenli iletişim içinde bulunan, bu ortak anlayış içinde çocuğuna eğitim desteği sağlayan velilerin çocuklarının okul başarılarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır

Çelenk (2003b), ilk okuma ve yazma öğretiminde, okuduğunu anlama başarısında aile-okul iletişiminin katkısını konu alan araştırmada; evde eğitim yardımı alan öğrencilerin ve okul ile dayanışma içinde bulunan ailelerden gelen öğrencilerin okuduğunu anlama başarısının daha iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Atayeter (2004), İlköğretim Okullarında okul-aile işbirliği, okuldaki etkinliklerin velilere tanıtılma ve velilerin okul yönetimine katılma düzeyleri sorgulanmıştır. Okul yöneticilerinin, okuldaki etkinliklerin velilere tanıtılması konusunda ilgili belirli bir programlarının bulunmadığı ve gereken önemin verilmediği, velilerin bilgilendirilmesi konusunda okul-aile işbirliğinin çok yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Gümüşeli (2004), ailenin evde çocuğun eğitimine destek olmak için üstlenmesi gereken temel rolleri; etkin bir zaman planlaması ve yönetimi konusunda çocuğa yardımcı

olma, ev ödevlerine yardımcı olma, okuldaki etkinliklere destek olma şeklinde belirlemiştir. Bunun için ailenin öğretmen ve yöneticilerle iletişim kurarak okulda yapılanlardan haberdar olması, elde ettiği bilgilere dayalı olarak çocukla birlikte günlük, haftalık çalışma planı yapması ve yapılan bu planların çocuk tarafından uygulanıp uygulanmadığını sürekli izlemesini önermektedir.

Akgün (2005), yapıcı yaklaşımların uygun bir biçimde uygulamaya konulması ve öğretim programlarının geliştirilmesi için insan kaynaklarının (öğrenci, öğretmen, veli, yöneticiler, öğretim üyeleri) yetiştirilmesi, ortam ve donanım yetersizliklerini konu alan araştırmaların yapılmasının önemine dikkat çekilmiştir. Öğrenme sürecinde yapıcı yaklaşımların uygulanmasında karşılaşılan sorunlar olarak öğrencilerin önceki deneyimlerinin bu yeni öğrenme şeklini olumsuz etkilemesi, yapıcı yaklaşımlara göre öğretim tasarımı yapılmasının, derslerin işlenmesinin ve öğrenme ürünlerinin değerlendirilmesinin zor olması, teknolojik olanakların, ortamların yetersiz olması gibi etkenler tespit edilmiştir.

Kılıç (2005), öğretmenin yeni öğretim programında üstlenmiş olduğu rolleri ve görevleri belirleyerek öğrenci-veli ve okul arasında işbirliği ve uyumu sağlayacak kişi olarak tanımlamaktadır.

Çınar vd., (2006), ilköğretim okullarında öğretmen ve okul yöneticilerinin yapılandırmacı yaklaşım ve yeni programlar hakkında görüşleri konulu araştırmasında geleneksel öğretim yaklaşımları ile yapılandırmacı yaklaşım arasındaki farkları dile getirmişlerdir. Araştırmada geleneksel sınıf ile yapılandırmacı sınıfı amaç, müfredat, öğretim odağı, planlama, öğretim yöntemleri ve değerlendirme boyutunda karşılaştırılmıştır. Araştırmaya katılanlar programın öğrenci merkezli olduğu, öğrenciyi düşünmeye ve araştırmaya yönelttiğini ve etkinliklerin öğrenmeyi eğlenceli hale getirerek

öğrenciyi ezbercilikten kurtaracağını, ancak okullardaki alt yapı yetersizliğinin programın başarısı için engel oluşturabileceğini dile getirmişlerdir.

Sağlam (2006), Türkiye’de davranışçı ve yapılandırmacı Sosyal Bilgiler Öğretim uygulamalarını 4. ve 5. sınıf öğretmen ve öğrenci görüşlerini karşılaştırarak değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda öğrenci görüşleri bakımından yapılandırmacı Sosyal Bilgiler Öğretim Programı uygulamalarının motivasyon, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme boyutlarında; öğretmenlere göre ise değerlendirme boyutu dışında davranışçı Sosyal Bilgiler Öğretim Programını daha etkili bulduklarını belirlemiştir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, araştırma süreçleri, verilerin toplanması ve verilerin istatistiksel analizi yer almaktadır.

3.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Araştırma, survey (tarama) modelinde betimsel bir çalışmadır. Tarama modelleri, geçmişte ya da varolan bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2000: 77).

Araştırmada tarama modeli türlerinden, genel tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama modeli; çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2000: 79).

3.2. ARAŞTIRMA EVRENİ

Araştırma evreni, 2005–2006 eğitim-öğretim yılında Tokat il merkezinde bulunan 28 İlköğretim Okulunda 5. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin 2298 velisinden oluşmaktadır.

3.3. ARAŞTIRMA ÖRNEKLEMİ

Araştırma örneklemini, Tokat il merkezinde bulunan 28 İlköğretim okulunda 5. sınıfta öğrencilerin velilerinden katmanlı örneklemeden random örneklemeye gidilmiştir. Oran 1/10 olarak alınarak 230 veliden oluşmaktadır.

Araştırmanın evren ve örneklemini Tablo 3.1’de gösterilmiştir.

Tablo 3.1. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Tokat İli Merkez İlköğretim Okulları	Toplam Öğrenci Sayısı	5. Sınıf Öğrenci Sayısı	Ankete Katılan Veli Sayısı
1-Ali Osman Tepe Kardeşler İ.Ö.O.	287	31	3
2-Ali Tepe Topçubağı Ö.O.İ	182	19	2
3-Alparslan İ.O.O.	666	88	9
4-600 Evler İ.Ö.O.	494	59	6
5-Atatürk İ.Ö.O.	824	99	10
6-Bedestenlioğlu İ.Ö.O.	658	83	9
7-Cumhuriyet İ.Ö.O.	646	71	7
8-Çetin Birmek	166	16	1
9-Fatih İ.Ö.O.	1215	149	15
10-Fevzi Çakmak İ.Ö.O.	238	25	3
11-Gaziosman Paşa İ.Ö.O.	1497	225	23
12-Gazipaşa İ.Ö.O.	931	118	12
13-Gülbahar Hatun İ.Ö.O.	691	72	7
14-Halil Rıfat İ.Ö.O.	1004	110	11
15-Melik Ahmet Gazi İ.Ö.O.	499	58	6
16-İbni Kemal İ.Ö.O.	1896	189	19
17 İbni Sina İ.O.O	770	82	8
18-Odalar ve Borsalar Birliği İ.Ö.O.	1950	231	23
19-18 Mart İ.Ö.O.	333	29	3
20-Plevne İ.Ö.O.	311	50	5
21-Ülkü İ.Ö.O.	416	52	5
22-Vakıfbank Namık Kemal İ.Ö.O.	1552	164	16
23-Vali Mehmet Özgün İ.Ö.O.	320	33	3
24-Yeşilbağ İ.Ö.O.	838	110	11
25-Yeşilirmak İ.Ö.O.	514	72	7
26-Yeşilova İ.Ö.O.	153	9	1
27-26 Haziran İ.Ö.O.	1023	100	10
28-Zeki Sıtkı Lütfü Akbay İ.Ö.O.	452	44	4
Toplam	20.526	2298	230

Araştırmaya katılan velilerin demografik özellikleri cinsiyet, eğitim düzeyi, meslek, ailedeki birey sayısı, ailedeki öğrenci sayısı, ailenin aylık gelir düzeyi gibi bağımsız değişkenlerine göre örneklemi betimlemek amacıyla aşağıdaki tablolar düzenlenmiştir. Veli cinsiyet dağılımı Tablo 3.2.'de verilmiştir.

Tablo 3.2. Veli Cinsiyet Dağılımı

Cinsiyet	<i>f</i>	%
Erkek	144	63
Kadın	83	37
Toplam	227	100

Araştırmaya katılan velilerin cinsiyet değişkeni dağılımına göre incelendiğinde velilerin % 37'sinin kadın, % 63'ünün erkek velilerden oluştuğu görülmektedir. Veli cinsiyet dağılımında erkeklerin fazla oranda olmasının nedeni medeni kanunda yapılan son düzenlemelerin aksine aile reisinin baba olduğu görüşünün geleneksel olarak devam etmesi, baba eğitim düzeyinin annelere göre daha yüksek olması ve ailede annelerin büyük bir kısmının çalışmaması nedeniyle ekonomik gücün babanın elinde bulunması gibi unsurlar veli kimliğinin babalar tarafından daha fazla kullanılmasına yol açtığı düşünülmektedir. Anne eğitim durumu Tablo 3.3'de verilmiştir.

Tablo 3.3. Anne Eğitim Durumu

Değişkenler		f	%
Anne Eğitim Düzeyi	Okur-yazar değil	3	3.6
	İlkokul	46	55.4
	Ortaokul	6	7.2
	Lise	15	18.1
	Lisans	12	14.5
	Yüksek Lisans	1	1.2
Toplam		83	100

Tablo 3.3'e göre öğrencinin anne eğitim düzeylerine bakıldığında % 4'ü Okur-yazar değil, % 55'i İlkokul, % 7'si Ortaokul, % 18'i Lise, % 15'i Üniversite ve %1'i Yüksek Lisans mezunu oldukları belirlenmiştir. Annelerin % 55'sinin İlkokul mezunu olduğu ve üniversite mezunu anne oranının ancak % 1'de kaldığı görülmektedir. Bu sonuç anne eğitim düzeyinin düşüklüğünü göstermektedir. Anne meslek durumu Tablo 3.4'de verilmiştir.

Tablo 3.4. Anne Meslek Durumu

Değişkenler		f	%
Anne Meslek Düzeyi	İşçi	3	3.6
	Memur	14	16.9
	Serbest Meslek	3	3.6
	Emekli	2	2.4
	İşsiz	8	9.6
	Ev Hanımı	53	63.9
	Toplam	83	100

Tablo 3.4'e göre öğrencinin anne meslek dağılımına bakıldığında % 10'u İşsiz, % 17'si Memur, % 4'ü İşçi, % 2'si Emekli, % 4'ü Serbest meslek ve % 64'ü Ev Hanımı grubunda yer aldıkları belirlenmiştir. Annelerin memur, işçi ve serbest meslek grubunda olmak üzere toplam % 26'sının çalıştığı, % 74'ünün ev hanımı ve işsiz olmalarından dolayı aile bütçesine katkı sağlayamadıkları belirlenmiştir. Toplumsal yaşamda kadınların eğitim düzeyinin çok düşük olması, onların ekonomik yaşama da istenilen düzeyde katılmalarını engellemektedir. Baba eğitim durumu Tablo 3.5'te verilmiştir.

Tablo 3.5. Baba Eğitim Durumu

Değişkenler		<i>f</i>	%
	Okur-yazar değil	-	-
Baba Eğitim Düzeyi	İlkokul	17	11.8
	Ortaokul	20	13.9
	Lise	53	36.8
	Lisans	41	28.5
	Yüksek Lisans	13	9.0
Toplam		144	100

Tablo 3.5'e göre öğrencinin baba eğitim düzeyine bakıldığında % 12'si İlkokul, % 14'ü Ortaokul, % 37'si Lise, % 29'u Üniversite ve % 9'u Lisansüstü eğitim aldıkları belirlenmiştir. Araştırmaya katılan velilerden okuma ve yazması olmayan babaya rastlanmazken, okuma ve yazması olmayan annelerin var olduğu ve anne ve baba eğitim düzeyi arasında farklılığın oldukça yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu duruma geçmiş dönemlerdeki toplumsal yaşamda erkek çocuklarının öğrenimine ailelerin daha fazla önem vermeleri ve özellikle yüksek öğrenim olanaklarını erkek çocukları lehine kullanmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Baba meslek durumu Tablo 3.6'da verilmiştir.

Tablo 3.6. Baba Meslek Durumu

Değişkenler		<i>f</i>	%
Baba	İşçi	37	25.7
Meslek	Memur	68	47.2
Düzeyi	Serbest Meslek	26	18.1
	Emekli	8	5.6
	İşsiz	5	3.5
Toplam		144	100

Tablo 3.6'ya göre öğrencinin baba meslek dağılımına bakıldığında % 47'si Memur, % 18'i Serbest meslek, % 26'sı İşçi, % 6'sı Emekli ve % 4'ünün İşsiz oldukları saptanmıştır. Baba meslek dağılımında memur olan babaların birinci sırada olduğu, işçi meslek grubundaki babaların ikinci sırada yer aldıkları görülmektedir. Babalardan işsiz olanların oranının az olması öğrencinin ders uygulamalarına ve etkinliklere materyal sağlama konusunda yetersizlik çekme oranını azaltacağı düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan velilerin aile niteliklerini betimlemek amacıyla ailede bulunan fert sayısı, ailedeki öğrenci sayısı ve ailenin aylık gelir düzeyi bağımsız değişkenlerine yönelik aşağıdaki tablolar oluşturulmuştur. Ailedeki fert sayısı durumu Tablo 3.7'de verilmiştir.

Tablo 3.7. Ailedeki Fert Sayısı

Değişkenler		<i>f</i>	%
Ailedeki Fert sayısı	3-4 kişi	103	45.4
	5-6 kişi	106	46.7
	7-8 kişi	14	6.2
	9-10 kişi	4	1.7
Toplam		227	100

Tablo 3.7'ye göre velilerin ailelerindeki birey sayısına bakıldığında % 45'i 3-4 kişilik aile, % 47'si 5-6 kişilik aile, % 6'sı 7-8 kişilik aile, % 2'si 9-10 kişilik ailelere sahip oldukları belirlenmiştir. Ailelerin anne-baba ve evlenmemiş çocuklardan oluşan çekirdek aile özelliği taşıdığı görülmektedir. Bu durumun sanayileşmenin doğal sonucu olarak karşımıza çıktığı düşünülmektedir. Ailedeki öğrenci sayısı Tablo 3.8.'de verilmiştir

Tablo 3.8. Ailedeki Öğrenci Sayısı

	Değişkenler	<i>f</i>	%
Ailedeki Öğrenci Sayısı	1 öğrenci	44	19.4
	2 öğrenci	127	55.9
	3 öğrenci	43	18.9
	4 öğrenci	11	4.9
	5 öğrenci ve üzeri	2	.9
	Toplam	227	100

Tablo 3.8'e göre velilerin ailelerindeki öğrenci sayısına bakıldığında % 56'sında 2 öğrenci, % 19'unda 1 öğrenci, % 19'unda 3 öğrenci, % 5'inde 4 öğrenci ve % 1'inde 5 öğrenci olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan ailelerden öğrenci sayısının 1-2 öğrenci sayısı düzeyinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu duruma günümüz ekonomik ve kültürel koşulları için ailelerin çocuk yetiştirmeye yönelik beklenti ve bilinç düzeylerinin artması, az ancak nitelikli ve bakabilecekleri kadar çocuk yetiştirme isteğinin etkili olduğu düşünülmektedir. Ailenin aylık gelir düzeyi durumu Tablo 3.9'da verilmiştir.

Tablo 3. 9. Ailenin Aylık Gelir Düzeyi

	Değişkenler	<i>f</i>	%
Ailenin Aylık gelir düzeyi	0-300 YTL	19	8.4
	301-600 YTL	42	18.5
	601-900 YTL	55	24.2
	901-1200 YTL	58	25.6
	1201 YTL ve üzeri	53	23.3
	Toplam	227	100

Tablo 3.9'a göre velilerin aile aylık gelir düzeyi durumuna bakıldığında % 8'i 0-300 YTL, % 19'u 300-600 YTL, % 24'ü 600-900 YTL, % 26'sı 900-1200 YTL, % 23'ü 1200 YTL üzeri gelire sahip oldukları belirlenmiştir. Ailede annelerin % 76'sının çalışmamasından dolayı genelde babalar tek başına ailenin temel yaşam ihtiyaçları ve çocuğun eğitim masraflarını karşıladığı görülmektedir. Velilerin yıl boyunca öğretmenle görüşme sıklığı durumu Tablo 3.10'da verilmiştir.

Tablo 3.10. Velilerin Yıl Boyunca Öğretmenle Görüşme Sıklığı

Velilerin öğretmenle yıl boyunca görüşme sıklığı	<i>f</i>	%
Hiç	10	4.4
1-2 defa	52	22.9
3-4 defa	73	32.2
5 ve daha fazla	92	40.5
Toplam	227	100

Tablo 3.10'a göre velilerin öğretmenle % 41'i yılda 5 ve daha fazla, % 32'si 3-4 defa, % 23'ü 1-2 defa görüştüğünü ve % 4'ü hiç görüşmediği belirlenmiştir. Velilerin 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı uygulamalarına aktif katılabilmek ve çocuklarının gelişimini izleyebilmek için beklenen okul-aile işbirliğinin gerçekleştirilebilmesi velilerin öğretmenle görüşme sıklığı ve niteliğinin artırılması düşünülmektedir.

3.3. VERİ TOPLAMA ARACI

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı, araştırmacı tarafından Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı uygulamalarında okul-aile işbirliğinin gerçekleştirilme düzeyini belirlemek amacıyla 5'li Likert dereceleme ölçeğinde hazırlanan ve toplam 54 maddeden oluşan bir ankettir. Anketin geliştirilme aşamaları aşağıda verilmiştir:

a) Veri toplama aracı hazırlanmadan önce literatür taraması yapılarak 2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı, yapılandırmacı yaklaşım ve okul-aile işbirliği ile ilgili yapılan çalışmalar incelenmiştir.

b) Araştırmacı Tokat il merkezinde bulunan İlköğretim okullarında görev yapan 10 Sosyal Bilgiler dersi öğretmeni ve ilköğretim 5. sınıfta öğrenim gören 10 öğrencinin velisi ile ön görüşmeler yapılmıştır. Yapılan görüşmelerde öğretmen ve velilerden öğretim programı uygulamalarda okul-aile işbirliğinin gerçekleştirilme düzeyine yönelik görüşler alınmıştır.

c) Öğretmen ve velilerle yapılan bu görüşmelerden elde edilen veriler doğrultusunda 54 sorudan oluşan anket hazırlanmıştır.

d) Önceki gruptan farklı 10 kişiden oluşan İlköğretim 5. sınıf öğrenci velileri üzerinde pilot uygulama yapılmıştır.

Baş (2005: 89)'a göre anketin pilot uygulaması "bir aracın test sürüşüne" benzetilmektedir. Ön uygulamadaki amaç, ankette yer alan soruların, elde edilmesi amaçlanan bilgileri sağlayıp sağlamadığını, anlaşılabilirliğini ve cevaplayıcılar tarafından aynı şekilde yorumlanıp yorumlanmadığını test etmektir. Hazırlanan anket içerik geçerliliği için Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde Ortaöğretim Sosyal Alanlar, İlköğretim ve Eğitim Bilimleri Bölümlerinde görevli öğretim elemanlarının görüşlerine sunulmuş ve gelen öneriler doğrultusunda, ankette geliştirilme yapılarak içerik geçerliliği sağlanmaya çalışılmıştır. Araştırma ile ilgili veli görüşleri anketinin iç tutarlılığı anlamında güvenilirliği Cronbach Alpha katsayısı ile .84 ($\alpha = 0,84$) olarak bulunmuştur. Uygulanacak ankete son şekli verilerek 20 kişilik İlköğretim 5. Sınıf öğrenci velilerinden oluşan bir gruba uygulanmış ve ankette yer alan maddelerin açıklık ve anlaşılabilirliği konusunda görüşülmüştür. Bu aşamalardan sonra veri toplama aracı Tokat İl merkezinde bulunan 28 İlköğretim Okulunun 5. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin 230 velisine uygulanmıştır.

Anket üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde velinin cinsiyet, eğitim düzeyi, meslek, ailedeki öğrenci sayısı, ailedeki birey sayısı, ailenin aylık toplam geliri gibi kişisel bilgileri toplamaya yönelik 10 madde yer almaktadır. İkinci bölümde ise velilerin 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı hakkında bilgilendirme ve okul-aile işbirliğinin düzeyine yönelik 14 madde yer almaktadır. Bu bölümdeki 14 madde 5'li Likert (Hiç katılmıyorum, Katılmıyorum, Kararsızım, Kısmen katılıyorum ve Tamamen katılıyorum) dereceleme ölçeğindedir. Üçüncü bölümde ise velilerin çocuklarına 2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim

Programı uygulamalarında destek olma düzeyleri ve yaşanan sorunları ortaya çıkarmaya yönelik 30 madde yer almaktadır. Bu bölümdeki 30 madde 5'li Likert (Hiçbir zaman, Nadiren, Bazen, Sık sık ve Her zaman) dereceleme ölçeğinde verilmiştir. Hazırlanan veli görüşleri anketi EK 1'de sunulmuştur.

Anket çalışmasının Tokat ili merkez ilköğretim okullarında uygulanması amacıyla, gerekli izin belgesi alınmış ve anketler okullara 13-16 Mayıs 2006 tarihleri arasında araştırmacı tarafından dağıtılmıştır. İzin metni EK 2'de sunulmuştur.

Araştırmacı uygulama öncesi öğrencilere anketlerle ilgili gerekli açıklamalar yaparak, velilerinin anketi nasıl cevaplayacakları, araştırmanın 2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı uygulamalarında okul-aile işbirliği düzeyini ve yaşanan sorunları belirlemeyi amaçlayan bilimsel çalışma olduğu, verecekleri cevapların kesinlikle bu amacının dışında kullanılmayacağı bildirilmiştir. Örneklem olarak alınan 230 veliye ulaştırılmak üzere öğrencilere anketler dağıtılmış ve anketler ertesi gün tekrar öğrencilerden toplanmıştır. Ancak 3 anket geri dönmediğinden anketlerden sadece 227'si araştırma için kullanılmıştır.

3.5. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

Araştırma verilerinin elde edildiği anket formları toplanarak kontrol edildikten sonra veli kişisel bilgileri, 2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında okul-aile işbirliği ve veli desteği düzeylerine yönelik birinci ve ikinci alt problemleri test etmek için kullanılan veri toplama aracında yer alan nicel soruların puanları SPSS (13.0) programı kodlanarak frekans (f) ve yüzde (%) hesaplamaları kullanılmıştır.

Araştırmanın üçüncü ve dördüncü alt problemlerinde anne ve baba eğitim düzeyi ve ailenin aylık gelir düzeyinin, 2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı uygulamalarında çocuğa verilen desteğe etkisi; beşinci alt problemde okul-aile işbirliğini etkileyen

faktörleri belirlemek amacıyla Ki-kare Testi (LHR) kullanılmıştır. Sümbüloğlu ve Sümbüloğlu (1994)'na göre Ki-kare Testinde m x n düzeyi kullanıldığı için toplam göze sayısının beklenen frekanslarının 5'ten küçük olmaları % 20 sınırını aştığından normal Pearson Ki-kare değeri kullanılamaz. Onun yerine en çok olabilirlik oranı (Likelihood Ratio) kullanılır.

Anketlerinden elde edilen verilerin analiz sonuçlarına göre velilerin Soysal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yapılan değişiklikten ve getirdiği yeniliklerden haberdar olma düzeyi ve uygulamalarda okul-aile işbirliğinde yaşanan sorunlar ortaya konularak yorumsal yaklaşımlarda bulunulmuştur. Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin 5'li Likert derecesine göre elde edilen veriler yorumlanırken “Hiç katılmıyorum ve Katılmıyorum” görüşü işbirliğinin yetersiz düzeyde, “Kısmen katılıyorum ve Tamamen katılıyorum” görüşü ise işbirliğinin yeterli düzeyde gerçekleştirildiği şeklinde yorumlanmıştır. “Kararsızım” görüşü ise her iki düzeye eşit uzaklıkta bırakılarak ayrı değerlendirilmiştir.

Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin 5'li Likert ölçek derecesine göre elde edilen veriler yorumlanırken “Hiçbir zaman ve Nadiren” görüşü verilen desteğin yetersiz olduğunu, “Sık sık ve Her zaman” görüşü ise verilen desteğin yeterli düzeyde olduğu kabul edilerek yorumlanmıştır. “Bazen” görüşü ise her iki düzeye eşit uzaklıkta bırakılarak ayrı değerlendirilmiştir.

4. BULGULAR

4.1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı uygulamalarında okul-aile işbirliğinin gerçekleştirilme düzeyine yönelik bulgular Tablo 4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.1. Okul-Aile İşbirliğinin Gerçekleştirilme Düzeyi

Okul-Aile İşbirliğine Yönelik Veli Görüşleri		Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Kısmen Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1	Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim programında yapılan değişiklikten haberdarım	35	15.4	28	12.3	40	17.7	71	31.3	53	23.3
2	Öğretmen, Yeni Programın getirdiği yeniliklerle ilgili beni bilgilendirdi	37	16.3	52	22.9	31	13.6	63	27.8	44	19.4
3	Programın başarı ile uygulanmasında veliye düşen görevleri biliyorum	18	7.9	44	19.4	38	16.7	58	25.6	69	30.4
4	Çocuğumu tanıyıp yönlendirebilmesi için öğretmene bilgi veriyorum	13	5.7	17	7.5	33	14.5	91	40.1	73	32.2
5	Okul Rehber Öğretmeni çocuğumun mutlu ve üretken birey olması için beni bilgilendiriyor	94	41.4	38	16.7	24	10.6	30	13.2	41	18.1
6	Öğretmen, çocuğumun fiziksel ve ruhsal ihtiyaçları konusunda beni bilgilendiriyor	20	8.8	25	11.0	37	16.3	72	31.7	73	32.2
7	Çocuğumun okul başarısını artırmaya yönelik öğretmeni ile işbirliği yapıyorum	12	5.3	14	6.2	27	11.8	81	35.7	93	41.0
8	Öğretmen çocuğumun evde gerçekleştireceği etkinlikler hakkında beni bilgilendiriyor.	28	12.3	19	8.4	26	11.4	76	33.5	78	34.4
9	Öğretmen, çocuğumun ders etkinliklerinde yaptığı çalışmalarını öğrenci ürün dosyasında biriktiriyor	25	11.0	26	11.5	43	18.9	37	16.3	96	42.3
10	Öğretmen, bana çocuğumun öğrenci ürün dosyasını göstererek gelişimini izleme olanağı tanıyor	71	31.3	53	23.3	33	14.5	41	18.1	29	12.8
11	Öğretmen, çocuğumun yetersiz kaldığı alanlar konusunda beni bilgilendiriyor	21	9.3	29	12.8	32	14.1	70	30.8	75	33.0
12	Öğretmen, çocuğumun ders etkinliklerinde yaptığı ürünleri sergiliyor ve izlemem için beni okula davet ediyor.	88	38.8	46	20.2	25	11.0	34	15.0	34	15.0
13	Öğretmen, çocuğumu ders konuları ile ilgili inceleme gezilerine götürüyor.	53	23.3	52	22.9	30	13.3	45	19.8	47	20.7
14	Öğretmen, çocuğuma arkadaşları ile birlikte yapması için ortak ödev çalışması veriyor	20	8.8	12	5.3	34	15.0	47	20.7	114	50.2

Tablo 4.1’de verilen 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı uygulamalarında okul-aile işbirliğinin gerçekleştirilme düzeyine yönelik bulgular şunlardır:

1-“Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yapılan değişiklikten haberdarım” görüşüne velilerin katılım oranları % 15.4’ü Hiç katılmıyorum, % 12.3’ü Katılmıyorum, % 17.7’si Kararsızım, % 31.3’ü Kısmen katılıyorum ve % 23.3’ü Tamamen katılıyorum olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin 17.7’si kararsız olmakla birlikte, % 54.6’sının Sosyal Bilgiler Öğretim Programda yaşanan değişiklikten haberdar olduğu, % 27.7’sinin de programda yaşanan değişiklikten habersiz ve bilgilendirilme ihtiyacı içerisinde olduğunu göstermektedir.

2-“Öğretmen, 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programının getirdiği yeniliklerle ilgili beni bilgilendirdi” görüşüne velilerin katılım oranları % 16.3’ü Hiç katılmıyorum, % 22.9’u Katılmıyorum, % 13.6’sı Kararsızım, % 27.8’i Kısmen katılıyorum ve % 19.4’ü Tamamen katılıyorum olarak belirlenmiştir. Bu sonuca göre velilerin % 13.6’sı kararsız olmakla birlikte, % 47.2’sinin 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programının getirdiği yenilikler hakkında öğretmen tarafından bilgilendirildiği, % 39.2’sinin ise bilgilendirilme ihtiyacında olduğu görülmektedir.

3-“2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programının başarıyla uygulanabilmesi için veliye düşen görevlerin neler olduğunu biliyorum” görüşüne velilerin katılım oranları % 7.9’u Hiç katılmıyorum, % 19.4’ü Katılmıyorum, % 16.7’i Kararsızım, % 25.6’sı Kısmen katılıyorum ve % 30.4’ü Tamamen katılıyorum olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 16.7’si kararsız olmakla birlikte, % 56.0’ının 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programının başarıyla uygulanabilmesi için veli olarak kendilerine düşen görevleri bildiğini, % 27.3’ünün kendilerine düşen görevler konusunda bilgilendirilme ihtiyacında olduğunu göstermektedir.

4-“Çocuğumu kişilik, ilgi ve yetenek bakımından doğru tanıyıp yönlendirebilmesi için öğretmene bilgi veriyorum” görüşüne velilerin katılım oranları % 5.7’si Hiç katılmıyorum, % 7.5’i Katılmıyorum, % 14.5’i Kararsızım, % 40.1’i Kısmen katılıyorum ve % 32.2’si Tamamen katılıyorum olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 14.1’i kararsız olanlarla birlikte, % 72.7’sinin çocuğunu kişilik, ilgi ve yetenek bakımından doğru tanınip yönlendirilmesi için öğretmene bilgi verdiğini, % 13.2’sinin öğretmenle yeterli düzeyde işbirliği içerisinde olmadığını göstermektedir.

5-“Okul rehber öğretmeni çocuğumun mutlu, üretken ve başarılı bir birey olması için neler yapmam konusunda beni bilgilendiriyor” görüşüne velilerin katılım oranları % 41.4’ü Hiç katılmıyorum, % 16.7’si Katılmıyorum, % 10.6’sı Kararsızım, % 13.2’si Kısmen katılıyorum ve % 18.1’i Tamamen katılıyorum olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 10.6’sı kararsız olmakla birlikte, % 31.3’ünün çocuğunun mutlu, üretken ve başarılı bir birey olması için yapması gerekenler konusunda okul rehber öğretmeni tarafından bilgilendirildiğini, % 58.1’inin bilgilendirilme ihtiyacında olduğunu göstermektedir. MEB rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yönetmeliğinin 46. maddesine göre okul rehber öğretmeni veli toplantılarına katılıp, velilere rehberlik ve psikolojik danışmanlık servisinin görevlerini tanıtarak; öğrencilerin gelişim dönemleri, özellikleri ve öğrenci başarısının artırılması konusunda velileri bilgilendirir. Akbaba ve Samancı (2002: 1440)’ ya göre Türkiye’de okul rehberlik çalışmaları bazı okullarda uzman olmaması, bazı okullarda ise uzman-öğretmen-veli işbirliğinin kurulamaması gibi nedenlerle yeterli düzeye ulaşmamaktadır.

6-“Öğretmen, çocuğumun fiziksel ve ruhsal ihtiyaçları konusunda beni bilgilendiriyor” görüşüne velilerin katılım oranları % 8.8’i Hiç katılmıyorum, % 11.0’ı Katılmıyorum, % 16.3’ü Kararsızım, % 31.7’si Kısmen katılıyorum ve % 32.2’si Tamamen

katılıyorum olarak belirlenmiştir. Bu sonuca göre velilerin % 16.3'ü kararsız olmakla birlikte % 63.9'unun çocuğunun fiziksel ve ruhsal ihtiyaçları konusunda öğretmen tarafından bilgilendirildiğini, % 19.8'inin bilgilendirilme ihtiyacında olduğunu göstermektedir.

7-“Çocuğumun okul başarısını artırmaya yönelik öğretmenle işbirliği yapıyorum.” görüşüne velilerin katılım oranları % 5.3'ü Hiç katılmıyorum, % 6.2'si Katılmıyorum, % 11.8'i Kararsızım, % 35.7'si Kısmen katılıyorum ve % 41.0'ı Tamamen katılıyorum olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 11.8'i kararsız olmakla birlikte % 76.7'sinin çocuğunun okul başarısını artırmaya yönelik öğretmenle işbirliği yaptığını, % 11.5'inin okul başarısını artırmaya yönelik öğretmenle işbirliği içerisinde olmadığını göstermektedir.

8-“Öğretmen, çocuğumun evde gerçekleştireceği etkinlikler hakkında beni bilgilendiriyor” görüşüne velilerin katılım oranları % 12.3'ü Hiç katılmıyorum, % 8.4'ü Katılmıyorum, % 11.4'ü Kararsızım, % 33.5'i Kısmen katılıyorum ve % 34.4'ü Tamamen katılıyorum olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 11.4'ü kararsız olmakla birlikte % 67.9'unun öğretmen tarafından çocuğunun evde gerçekleştireceği etkinlikler hakkında bilgilendirildiğini, % 20.7'sinin bilgilendirilme ihtiyacında olduğunu göstermektedir.

9-“Öğretmen çocuğumun ders etkinliklerinde yaptığı yazı, şiir, resim, şema, gözlem ve grup çalışma raporu vb. çalışmalarını öğrenci ürün dosyasında biriktiriyor” görüşüne velilerin katılım oranları % 11.0'ı Hiç katılmıyorum, % 11.5'i Katılmıyorum, % 18.9'u Kararsızım, % 16.3'ü Kısmen katılıyorum ve % 42.3'ü Tamamen katılıyorum olarak belirlenmiştir. Bu sonuca göre velilerin % 18.9'u kararsız olmakla birlikte % 58.6'sının öğretmenin ders etkinliklerinde çocuğunun yaptığı ürünleri öğrenci ürün dosyasında biriktirdiğini, % 22.5'inin ise öğretmenin böyle bir faaliyette bulunmadığını belirtmişlerdir. Parmaksız ve Yanpar (2006: 163)'a göre öğretmenler değerlendirme yaklaşımlarından

çoktan seçmeli test ve klasik sınavı daha çok tercih etmekte, buna karşın portfolyö değerlendirmeyi hiçbir zaman tercih etmemekte ya da çok az kullanmaktadırlar. Öğrenci ürün dosyası çocuğun ders etkinliklerinde yapmış olduğu çalışmaların bir araya getirildiği koleksiyondur. Portföy dosyası da denilen öğrenci ürün dosyası her yaştan öğrencinin kaydettiği ilerlemeyi belgelemek ve onların çalışmalarını değerlendirmek için en sık önerilen yol olarak kabul edilmektedir (MEB, 2005: 114-116).

10-“Öğretmen, bana öğrenci ürün dosyasını göstererek, çocuğumun harcadığı çabayı ve gelişimi izleme olanağı tanıyor” görüşüne velilerin katılım oranları % 31.3’ü Hiç katılmıyorum, % 23.3’ü Katılmıyorum, % 14.5’i Kararsızım, % 18.1’i Kısmen katılıyorum ve % 12.8’i Tamamen katılıyorum olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 14.5’i kararsız olmakla birlikte % 30.9’unun öğretmenin kendisine öğrenci ürün dosyasını göstererek çocuğunun gelişimini izleme olanağı tanıdığını, % 54.6’sının ise böyle bir olanaktan yoksun bırakıldığını göstermektedir. Öğrenci ürün dosyası, öğrenci gelişiminin veli ve öğretmenler tarafından izlenebilmesine olanak sağlayan çalışmalardır. Öğretmen, ürün dosyasının amacını, içeriğini, değerlendirme kriterlerini, programın bir parçası olarak nasıl kullanıldığını açık ve anlaşılır biçimde öğrenciye ve veliye sunmalıdır (MEB, 2005: 114-116).

11-“Öğretmen, çocuğumun yetersiz kaldığı alanlar konusunda beni bilgilendiriyor” görüşüne velilerin katılım oranları % 9.3’ü Hiç katılmıyorum, % 12.8’i Katılmıyorum, % 14.1’i Kararsızım, % 30.8’i Kısmen katılıyorum ve % 33.0’ı Tamamen katılıyorum olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 14.1’i kararsız olmakla birlikte % 63.8’inin çocuğunun yetersiz kaldığı alanlar konusunda öğretmen tarafından bilgilendirildiğini, % 22.1’inin ise bilgilendirilme ihtiyacında olduğunu göstermektedir. Çocuğunun evde gerçekleştireceği etkinlikler hakkında bilgilendirilen velilerin aynı zamanda çocuğunun yetersiz kaldığı

alanlar konusunda da bilgilendirildiği görülmüştür. Çelenk (2003a: 28-34)'e göre, okulda yapılan etkinlikler anne-babalar tarafından desteklenmediği sürece, okul eğitiminde başarıya ulaşmak zorlaşmaktadır.

12-“Öğretmen, çocuğumun ders etkinliklerinde yaptığı ürünleri sergiliyor ve bunları izlemem için beni okula davet ediyor” görüşüne velilerin katılım oranları % 38.8'i Hiç katılmıyorum, % 20.2'si Katılmıyorum, % 11.0'ı Kararsızım, % 15.0'ı Kısmen katılıyorum ve % 15.0'ı Tamamen katılıyorum olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 11.0'ı kararsız olmakla birlikte % 30.0'unun öğretmen tarafından ürün sergisine davet edilerek okul-aile işbirliğinin yeterli düzeyde sağlandığını, % 59'unun ürün sergisine yönelik davet almadığını ve okul-aile işbirliğinin yetersizliğini göstermektedir. 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programına göre öğrencilerin ders etkinliklerinde ortaya çıkardıkları ürünler, aile ve çevresiyle paylaşılmak üzere sergilenmelidir (MEB, 2005: 10). Çocuğun ders etkinlikleri için yaptığı ürünleri ürün dosyasında biriktiren öğretmenlerin aynı zamanda ürünleri sergilediği ve bu konuda velilerle işbirliği yaptığını da belirlenmiştir.

13-“Öğretmen, çocuğumu ders konuları ile ilgili inceleme gezilerine götürüyor” görüşüne velilerin katılım oranları % 23.3'ü Hiç katılmıyorum, % 22.9'u Katılmıyorum, % 13.3'ü Kararsızım, % 19.8'i Kısmen katılıyorum ve % 20.7'i Tamamen katılıyorum olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerden % 13.3'ü kararsız olmakla birlikte % 40.5'i öğretmenin çocuğunu inceleme gezilerine götürdüğünü, % 46.2'sinin öğretmenin böyle bir faaliyette bulunmadığını göstermektedir. Öztürk ve Dilek (2005: 7)' e göre Sosyal Bilgiler dersinde yakın çevrenin özellikleri, gereksinimleri ve sorunları derse yansıtılmalı, içinde bulunulan çevreden bir “öğrenme laboratuvarı“ gibi yararlanılmalıdır. Mazman (2007: 2)'a göre gezi-gözlem metodu farklı öğrenme durumunda pek çok konunun öğretiminde öğrenmeyi

kolaylaştıran ve daha etkili kılan eğitim metottur, ancak öğretmenler tarafından bu metot çok fazla kullanılmamaktadır.

14-“Öğretmen, çocuğuma arkadaşları ile birlikte yapacağı ortak ödev çalışması veriyor” görüşüne velilerin katılım oranları % 8.8’i Hiç katılmıyorum, % 5.3’ü Katılmıyorum, % 15.0’ı Kararsızım, % 20.7’si Kısmen katılıyorum ve % 50.2’si Tamamen katılıyorum olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 15.0’ı kararsız olmakla birlikte, % 70.9’u öğretmenin çocuğuna arkadaşları ile beraber yapması için ortak ödev çalışması verildiğini, % 14.1’inin öğretmenin çocuğuna ortak ödev çalışması vermediğini ve veli olarak bilgilendirilmediğini göstermektedir.

4.2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı uygulamalarında velilerin çocuklarına yapılandırmacı yaklaşıma uygun destek olma düzeylerine yönelik bulgular Tablo 4.2’de verilmektedir.

Tablo 4.2. Velilerin Çocuklarına Destek Olma Düzeyi

Yeni Öğretim Programı Uygulamalarında Öğrenciye Destek Olmaya Yönelik Veli Görüşleri		Hiçbir zaman		Nadiren		Bazen		Sık Sık		Her zaman	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1	Çocuğuma, duygu ve düşüncelerini ifade etmesi için fırsat tanıyorum	2	.9	2	.9	27	11.9	64	28.2	132	58.1
2	Çocuğumu girişimci ve kendine güveni olan birey olması için cesaretlendiriyorum	1	.4	6	2.6	31	13.8	57	25.1	132	58.1
3	Çocuğuma yeteneklerini geliştirebileceği sportif, sanatsal ve kültürel kurs aldırıyorum	79	34.8	44	19.4	51	22.5	20	8.8	33	14.5
4	Çocuğumu “eğer böyle olsaydı, ne olurdu?” gibi sorular sorarak düşündürüyorum	18	7.9	29	12.8	61	26.9	62	27.3	57	25.1
5	Çocuğumu güncel konularda fikir tartışmalarının yapıldığı sohbetlere katıyorum	42	18.5	50	22.0	76	33.5	28	12.3	31	13.7
6	Çocuğuma arkadaşları ile bir araya gelerek ortak çalışmasına izin veriyorum	10	4.4	23	10.2	33	14.5	48	21.1	113	49.8
7	Çocuğumu kültürel farklılıklar benimsemeyi ve hoşgörülü yaklaşmayı öğretiyorum	2	.9	8	4.6	21	9.5	41	18.0	154	67.0
8	Çocuğumun okuma alışkanlığı kazanması için evde ona uygun kitaplar bulduruyorum	5	2.2	8	3.5	29	12.8	45	19.8	140	61.7
9	Çocuğum benden dersleri ile ilgili yardım istediğinde ona yardım ediyorum	2	.9	11	4.8	30	13.7	44	19.4	139	61.2
10	Çocuğumun yeteneğine göre ürettiği ürünleri önemsiyor ve yetersiz kaldığı alanlarda ona cesaret veriyorum	3	1.3	11	4.8	34	15.0	61	26.9	118	52.0
11	Çocuğum benden dersleri ile ilgili yardım istediğinde kendimi yetersiz hissediyorum	67	29.5	46	20.3	77	33.9	17	7.5	20	8.8
12	Çocuğuma proje, pano, afiş vb. hazırlaması için gerekli malzeme sağlamada yetersiz kalıyorum	130	57.3	38	16.7	32	14.1	6	2.6	21	9.3
13	Çocuğumun ders etkinliklerinde yapılan ürünlerin sunulduğu okul sergisine gidiyorum	67	29.5	40	17.6	57	25.1	24	10.6	39	17.2
14	Çocuğumu sergi, konser, müze ziyareti vb. kültürel etkinliklere götürüyorum	14	6.2	41	18.1	72	31.7	51	22.5	49	21.5
15	Çocuğuma karşı otoriter ve kısıtlayıcı olabiliyorum	18	7.9	32	14.1	109	48.0	37	16.3	31	13.7

Tablo 4.2. Velilerin Çocuklarına Destek Olma Düzeyi (Devamı)

Yeni Öğretim Programı Uygulamalarında Öğrenciye Destek Olmaya Yönelik Veli Görüşleri		Hiçbir zaman		Nadiren		Bazen		Sık Sık		Her zaman	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
16	Çocuğumun sorularını cevaplandırarak, onu soru sormaya teşvik ediyorum	4	1.8	14	6.2	48	21.1	76	33.5	85	37.4
17	Çocuğumun düşüncelerine saygı duyuyor, onu özgün ve farklı düşünmeye teşvik ediyorum	3	1.3	16	7.0	32	14.1	71	31.3	105	46.3
18	Çocuğuma bir konu hakkında bilgi vermeden önce, konu hakkında ne bildiğini ve ne düşündüğünü sorarak eksiklerini belirlerim	4	1.8	28	12.3	58	25.6	62	27.3	75	33.0
19	Çocuğuma bilgi verirken önce genel hatlarıyla, sonra küçük parçalar halinde ayrıntıya girerek anlatıyorum	13	5.7	21	9.3	63	27.7	58	25.6	72	31.7
20	Çocuğuma derste neler öğrendiğini sorar, bu bilgilerin hayatla bağlantısını göstererek öğrenme isteğini artırırım	7	3.1	22	9.7	53	23.3	69	30.4	76	33.5
21	Çocuğuma önceki ve yeni karşılaştığı bilgiler arasında bağlantı kurmada rehberlik yapıyorum	18	7.9	33	14.5	66	29.1	59	26.0	51	22.5
22	Çocuğuma bilgi kaynaklarına nasıl ulaşabileceğini ve yararlanabileceğini öğretiyorum	10	4.4	18	7.9	35	15.4	64	28.2	100	44.1
23	Çocuğuma bilgiyi ezberlemek yerine, bilgiyi deneyimleri ile anlamlandırmasını ve yorumlamasını istiyorum	8	3.5	14	6.2	30	13.2	65	28.6	110	48.5
24	Çocuğuma bilgi verirken, önce gerçek yaşamdan seçilmiş bir problemle başlıyorum	11	4.8	20	8.8	56	24.7	66	29.1	74	32.6
25	Çocuğumdan gözlemediği problemlerin nedenlerini kendi bakış açısıyla sıralamasını istiyorum	17	7.5	27	11.9	62	27.3	65	28.6	56	24.7
26	Çocuğuma en sağlıklı bilgilere çok yönlü araştırma ve fikir tartışması ile ulaşabileceğini öğretiyorum	5	2.2	32	14.1	55	24.2	73	32.2	62	27.3
27	Çocuğumdan çevresinde yaşanan problemlere alternatif çözümler üretmesini istiyorum	13	5.7	24	10.6	54	23.8	59	26.0	77	33.9
28	Çocuğumdan yeni öğrendiği bilgiler ile eski öğrendiği bilgileri karşılaştırmasını ve ilişkilendirmesini istiyorum	14	6.2	26	11.5	60	26.4	62	27.3	65	28.6
29	Çocuğumla konuşurken Türkçe'yi zengin ve etkili kullanmaya çalışıyorum	1	.4	6	2.6	33	14.7	65	28.6	122	53.7
30	Çocuğumdan düşüncelerini savunurken mantıklı gerekçelerle desteklemesini istiyorum	8	3.5	15	6.6	37	16.3	61	26.9	106	46.7

Tablo 4.2’de verilen 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı uygulamalarında velilerin çocuklarına destek olma düzeyi ve yaşanan sorunları belirlemeye yönelik bulgular şunlardır:

1-“Çocuğuma duygu ve düşüncelerini özgürce ifade etmesi için fırsat tanıyorum” görüşüne velilerin katılım oranları % .9’u Hiçbir zaman, % .9’u Nadiren, % 11.9’u Bazen, % 28.2’si Sık sık, % 58.1’i Her zaman olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 11.9’u bazen olmak üzere, % 86.3 ’ünün çocuklarına duygu ve düşüncelerini özgürce ifade etmesi için fırsat tanıyarak kendini ifade edebilmesi için gereken desteği verdiğini, % 1.8’inin desteği yeterince yerine getirmediğini göstermektedir. Fındıkçı (2004: 129)’ya göre çocuklarına katı sınırlar çizen, çoğu zaman onların yerine düşünen ve onun duygu ve düşüncelerini önemsemeyen anne ve babalar bu tutumlarından vazgeçmek zorundadırlar.

2-“Çocuğumu günlük hayatta girişimci ve kendine güveni olan birey olması için cesaretlendiriyorum” görüşüne velilerin katılım oranları % .4’ü Hiçbir zaman, % 2.6’sı Nadiren, % 13.8’i Bazen, % 25.1’i Sık sık ve % 58.1’i Her zaman olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 13.8’i bazen olmak üzere % 83.2’si çocuklarının girişimci ve özgüveni yüksek bireyler olmaları için yeterince desteklediği, % 6.6’sının desteği yeterince vermediğini göstermektedir. Çocuğuna duygu ve düşüncelerini özgürce ifade etmesi için fırsat tanıyan velilerin aynı zamanda onu günlük hayatta girişimci ve kendine güveni olan birey olması yönünde cesaretlendirdiği görülmektedir. Özsoy (2004: 51)’a göre özgüven sahibi olmak, bir işi başarmak için gerekli motor güce sahip olmaktır. Aslan (1994: 11)’a göre de kendine güveni olan çocuklar aynı zamanda kendilerini iyi tanır ve güçlü yönlerinin fark ederek potansiyellerini en iyi şekilde kullanırlar.

3-“Çocuğuma yeteneklerini geliştirebileceği sportif, sanatsal, ve kültürel kurs aldırıyorum” görüşüne velilerin katılım oranları % 34.8’i Hiçbir zaman, % 19.4’ü Nadiren,

% 22.5'i Bazen, % 8.8'i Sık sık ve % 14.5'i Her zaman olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 22.5'i Bazen olmak üzere, % 23.3'ü çocuğunun ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarıp geliştirmeye yönelik gereken desteği yeterli düzeyde verdiği, % 54.2'sinin çocuğa bu desteği yeterince vermediğini göstermektedir. Fındıkçı (2004: 129)'ya göre çocuk üreticidir, onun bu özelliğini sergilemesi ve geliştirmesi için yetişkinlerin ona uygun ortam hazırlaması gerekmektedir. Yıldız (1999: 20)'a göre de çocuğun kendi yeteneklerini geliştirmesinde ve en üst düzeye çıkarmasında anne-babanın sahip olduğu maddi olanaklar ve kültür düzeyi önemlidir.

4- "Çocuğumu çok sayıda "Eğer bu olay böyle değil de, başka bir şekilde yaşansaydı neler olurdu? " gibi sorular sorarak düşündürüyorum" görüşüne velilerin katılım oranları % 7.9'u Hiçbir zaman, % 12.8'i Nadiren, % 26.9'u Bazen, % 27.3'ü Sık sık ve % 25.1'i Her zaman olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 26.9'u Bazen olmak üzere, % 52.4'ünün çocuklarını günlük hayatta karşılaştığı olayların nedenlerini sorgulattığını, % 20.7'sinin çocuğuna sebep-sonuç ilişkisine dayalı üst düzey düşünme becerisini geliştirme fırsatını yeterli düzeyde yaşatmadığını göstermektedir.

5-"Çocuğumu güncel konularda fikir tartışmalarının yapıldığı sohbetlere katıyorum" görüşüne velilerin katılım oranları % 18.5'i Hiçbir zaman, % 22.0'ı Nadiren, % 33.5'i Bazen % 12.3'ü Sık sık ve % 13.7'si Her zaman olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 33.5'i Bazen olmak üzere % 26'sının çocuklarını karşılıklı fikir tartışmasının yapıldığı sohbetlere kattığını, % 40.5'inin bu deneyimi çocuğuna yeterince yaşatmadığını göstermektedir. Bu durum velilerin çocuklarının duygu ve düşüncelerini ifade etmeleri için fırsat tanıdıklarını söylerken, bunu etkin biçimde yaşama geçirme konusunda yetersiz kaldıklarını ortaya koymaktadır. Aslan (1994: 36)'a göre bunun nedeni anne-babaların hep

kendileri gibi düşünen çocukları olmalarını istemeleri ve itaatkar çocuklarını daha fazla ödüllendirmeleridir.

6-“Çocuğuma arkadaşları ile okul dışında bir araya gelerek ortak ödev çalışması yapmasına izin veriyorum” görüşüne velilerin katılım oranları % 4.4’ü Hiçbir zaman, % 10.2’si Nadiren, % 14.5’i Bazen, % 21.1’i Sık sık ve % 49.8’i Her zaman olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 14.4’i Bazen olmak üzere % 71’inin çocuklarının arkadaşlarıyla bir araya gelerek işbirlikli öğrenmelerine yeterli düzeyde desteklediğini, % 14.6’sının çocuğuna bu konuda yeterli düzeyde desteği vermediğini göstermektedir. Gözütok (2000:49)’a grup çalışmalarında öğrenciler ortak amaç etrafında birleşme, başkalarının duygu ve düşüncelerini anlama, farklılıklara saygı duyma, olaylara farklı açıdan bakma, bağlantı kurma, karşılaştırma yapma ve tartışma kültürü oluşturma gibi bir çok beceri kazandırmakta ve geliştirmektedir.

7-“Çocuğuma çevresinde bulunan dil, din, mezhep vb. kültürel farklılıkları kabullenmeyi ve hoşgörülü yaklaşmayı öğretiyorum” görüşüne velilerin katılım oranları % .9’u Hiçbir zaman, % 4.6’sı Nadiren, % 9.5’i Bazen, % 18’i Sık sık ve % 67’si Her zaman olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 9.5’i Bazen olmak üzere % 85’inin çocuğuna yakın çevresinde bulunan kültürel farklılıkları tanıma, kabullenme, hoşgörülü olma ve saygı duyma konusunda rehberlik yaparak gereken desteği verdiğini, % 5.5’inin çocuğuna bu konuda yeterince destek olamadığını göstermektedir.

8-“Çocuğum için evde uygun ders materyali ve yardımcı kitaplar bulunduruyorum” görüşüne velilerin katılım oranları % 2.2’si Hiçbir zaman, % 3.5’i Nadiren, % 12.8’i Bazen, % 19.8’i Sık sık , % 61.7’si Her zaman olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 12.8’i Bazen olmak üzere % 81.5’nin çocuğunun okuma alışkanlığı kazanması ve araştırma

ödevlerini yapabilmesi için evde gerekli ders materyali ve yardımcı kitap bulundurarak gereken desteği verdiğini, % 5.7'sinin gereken desteği vermediğini göstermektedir.

9-“Çocuğum benden dersleri ile ilgili yardım istediğinde ona yardım ediyorum” görüşüne velilerin katılım oranları % .9'u Hiçbir zaman, % 4.8'i Nadiren, % 13.7'si Bazen, % 19.4'ü Sık sık ve % 61.2'si Her zaman olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 13.7'si Bazen olmak üzere % 80.6'sının çocuğu kendisinden yardım istediğinde gereken desteği verdiğini, % 5.7'sinin gereken düzeyde yardım etmediğini göstermektedir. Çelenk (2003a: 28-34)'e göre akademik başarısı düşük ve sınıfta kalma riski taşıyan öğrencileri diğer öğrencilerden ayıran en önemli etken, anne-baba desteği ve ilgisinden yoksunluktur. Bu konuda anne ve babaların çocuklarına çoğunlukla gereken düzeyde destek verdikleri görülmektedir.

10-“Çocuğumun ilgi ve yeteneklerine göre ürettiği ürünleri önemsiyor ve yetersiz kaldığı alanlarda ona cesaret veriyorum” görüşüne velilerin katılımı %1.3'ü Hiçbir zaman, 4.8'i % Nadiren, % 15.0'ı Bazen, % 26.9'u Sık sık ve % 52'si Her zaman olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 15.0'ı Bazen olmak üzere % 78.9'u çocuklarının ürettiği ürünleri önemseydiği ve yetersiz kaldığı alanlarda onu cesaretlendirdiği, % 6.1'inin gereken desteği vermediğini göstermemektedir. Yıldız (1999: 28)'a göre çalışmaları ailesi tarafından desteklenmeyen, başarısızlıklarından dolayı sürekli eleştirilen, baskı altında tutulan çocuklar kendilerini değersiz hissederler ve bu durum onların sahip olduğu bazı yeteneklerin gizlenmesine neden olmaktadır. Öğrencinin hem bireysel ilgi ve yeteneklerinin ön plana çıkarılması hem de bunları ifade edebilmesi için velilerin gereken desteği verdiği görülmektedir.

11-“Çocuğum benden dersleri ile ilgili yardım istediğinde kendimi yetersiz hissediyorum“ görüşüne velilerin katılım oranları % 29.5'i Hiçbir zaman, % 20.3'ü

Nadiren, % 33.9'u Bazen, % 7.5'i Sık sık ve % 8.8'i Her zaman olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 33.9'u Bazen olmak üzere, % 16.3'ünün sürekli yetersizlik içerisinde olduğunu, % 49.8'inin çocuğu kendisinden dersle ilgili yardım istediğinde yetersizlik yaşamadığını göstermektedir.

12-“Çocuğuma grafik, resim, pano, afiş hazırlaması için gerekli olan malzemeleri sağlamada yetersiz kalıyorum” görüşüne velilerin katılım oranları % 57.3'ü Hiçbir zaman, % 16,7'si Nadiren, % 14,1'i Bazen, % 2,6'sı Sık sık ve % 9,3'ü Her zaman olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 14,1'i Bazen olmak üzere, % 11.9'unun çocuğunun ders malzemelerini sağlamada her zaman yetersizlik içerisinde olduğunu, % 74'ünün çocuklarının ders etkinliklerine malzeme sağlamada yetersizlik yaşamadığını göstermektedir.

13-“Çocuğumun ders ile ilgili yaptığı proje, resim, afiş, yazı vb. ürünlerin sunulduğu okul sergisine gidiyorum” görüşüne velilerin katılımı % 29.5'u Hiçbir zaman, % 17.6'sı Nadiren, % 25.1'i Bazen, % 10,6'sı Sık sık ve % 17.2'si Her zaman olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 25.1'i Bazen olmak üzere, % 27.8'inin çocukların ilgi ve yeteneklerine göre ortaya çıkardıkları ürünlerin sergisine gittiğini, % 47.1'inin ise gitmediğini göstermektedir. Çocuğunun ürün sergisini izlemek için öğretmenden davet alan velilerin aynı zamanda çocuğunun ürün sergisine gittiği görülmektedir. Bu durum program uygulamalarında ve okul-aile işbirliğinin düzeyini ve veli katılımını belirlemede öğretmen faktörünün önemini ortaya koymaktadır.

14-“Çocuğumu sergi, konser, müze ziyareti vb. sosyal ve kültürel etkinliklere götürüyorum” görüşüne velilerin katılım oranları % 6.2'si Hiçbir zaman, % 18.1'i Nadiren, % 31.7'si Bazen olmak üzere, % 22.5'i Sık sık ve % 21.5'i Her zaman olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 31.7'si Bazen olmak üzere, % 44'ünün çocuğunu sergi, konser, müze

ziyareti gibi sosyal ve kültürel etkinliklere götürerek çocuğunu deneyim kazanma yönünden desteklediğini % 24.3'ünün ise bu konuda gereken desteği vermediğini göstermektedir. Duman ve İkiel (2002: 252)'e göre uygulamalarında öğrencilerin önceden edinmiş oldukları bilgiler ve geçmişteki deneyimleri öğrenmeyi kolaylaştıran ve güçlendiren zengin bir kaynak olarak görülmektedir.

15-“Çocuğuma karşı otoriter ve kısıtlayıcı olabiliyorum” görüşüne velilerin katılım oranları % 7.9'u Hiçbir zaman, % 14.1'i Nadiren, % 48.0'ı Bazen , % 16.3'ü Sık sık ve % 13.7'si Her zaman olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 48.0'ı Bazen olmak üzere % 30.0'ının çocuğuna karşı sürekli otoriter ve kısıtlayıcı olduğunu ve % 22.0'ının az ya da hiç otoriter ve kısıtlayıcı olmadığını göstermektedir. Bu durum çocuğunu günlük hayatta girişimci ve kendine güveni olan birey olması için cesaretlendirdiğini belirten velilerin çocuklarına karşı otoriter ve kısıtlayıcı olabildikleri göstermektedir.

16-“Çocuğumun sorularını dikkatle dinleyip cevaplandırarak, onu soru sormaya teşvik ediyorum” görüşüne velilerin katılım oranları % 1.8'i Hiçbir zaman, % 6.2'si Nadiren, % 21.1'i Bazen, % 33.5'i Sık sık ve % 37.4'ü Her zaman olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 21.1'i Bazen olmak üzere, % 70.9'unun çocuğunun sorularını dikkatle dinleyerek, cevap vererek onu soru sormaya teşvik ettiğini, % 8'inin çocuğunun sorgulama becerisini geliştirmeye yönelik gereken desteği vermediğini göstermektedir. Dağlıoğlu (2006: 19)'a göre küçük yaştan itibaren anne-babanın çocuğu için yapabileceği en iyi görev çocuğun merakını gidermek ve kendi yolunu kendi bulmaya çalışırken ona destek olmaktır. Aslan (1994: 2)'a göre çocukların “neden” “nasıl” sorularına karşı yeterli cevap vermemek veya sorgulamalarına fırsat tanımamak, onların doğuştan getirdiği güçlü mantık kurgusunu geliştirmelerini engellemektedir.

17-“Çocuğumun düşüncelerine saygı duyuyor, onun özgün ve farklı düşünmesini teşvik ediyorum” görüşüne velilerin katılım oranları % 1.3’ü Hiçbir zaman, % 7.0’ı Nadiren, % 14.1’i Bazen, % 31.3’ü Sık sık ve % 46.3’ü Her zaman olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 14.1’i Bazen olmak üzere, % 77.6’sının çocuklarının düşüncelerine saygı duyduğunu ve özgün düşüncelerini teşvik ettiğini, % 8.3’ünün ise çocuğunu bu yönde yeterli düzeyde desteklemediğini göstermektedir. Çocuğunun duygu ve düşüncelerini özgürce ifade etmesi için fırsat tanıyan velilerin aynı zamanda çocuğunun düşüncelerine saygı duyma, özgün ve farklı düşünmesini teşvik ettiği de görülmektedir.

18-“Çocuğuma bir konu hakkında bilgi vermeden önce konu hakkında ne bildiğini ve ne düşündüğünü sorarak eksiklerini belirliyorum” görüşüne velilerin katılım oranları % 1.8’i Hiçbir zaman, % 12.3’ü Nadiren, % 25.6’sı Bazen, % 27.3’ü Sık sık ve % 33.0’ı Her zaman olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 25.6’sı Bazen olmak üzere, % 60.3’ünün çocuğuna bir konu hakkında bilgi vermeden önce, o konu hakkında ön bilgi ve deneyimlerini göz önüne alarak eksiklerini belirlediğini, % 14.1’inin bu konuda yeterince destek vermediğini göstermektedir.

19-“Çocuğuma bilgi verirken önce genel hatlarıyla, sonra küçük parçalar halinde ve ayrıntıya girerek anlatıyorum” görüşüne velilerin katılım oranları % 5.7 Hiçbir zaman, % 9.3 Nadiren, % 27.7 Bazen, % 25.6 Sık sık ve % 31.7 Her zaman olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 27.7 Bazen olmak üzere, % 57.3’ünün çocuklarına bilgi verirken önce genel hatlarıyla, sonra ayrıntıya girerek öğrenmesini kolaylaştırdığı, % 15’inin yeterli düzeyde destek vermediğini göstermektedir. Çocuğuna bir konu hakkında bilgi vermeden önce, o konu hakkında ne bildiğini ve ne düşündüğünü sorarak eksiklerini belirleyen velilerin aynı zamanda bilgi verirken önce genel hatlarıyla, sonra küçük parçalar halinde ve ayrıntıya girerek anlattığı belirlenmiştir.

20-“Çocuğuma derste neler öğrendiğini sorar, bu bilgilerin günlük hayatla bağlantısını göstererek öğrenme isteğini artırırım” görüşüne velilerin katılım oranları % 3.1’i Hiçbir zaman, % 9.7’si Nadiren, % 23.3’ü Bazen, % 30.4’ü Sık sık ve % 33.5’i Her zaman olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 23.3’ü Bazen olmakla birlikte, % 63.9’unun çocuklarına öğrenme için gereken motivasyonu sağlamaya çalıştıklarını, % 12.8’inin bu konuda yeterli düzeyde destek vermediğini göstermektedir.

21-“Çocuğuma önceki ve yeni karşılaştığı bilgiler arasında nasıl bağlantı kurması konusunda rehberlik yapıyorum” görüşüne velilerin katılım oranları % 7.9’u Hiçbir zaman, % 14.5’i Nadiren, % 29.1’i Bazen, % 26.0’ı Sık sık ve % 22.5’i Her zaman olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 29.1’i Bazen olmak üzere, % 48.5’inin çocuğunun eski ve yeni öğrenilen bilgiler arasında bağlantı kurmada rehberlik yaparak onu yeterli düzeyde desteklediğini % 22.4’ünün gereken düzeyde desteği vermediğini göstermektedir. Öztürk ve Dilek, (2005: 9)’e göre öğrencinin bilgiyi ezberlemek yerine bilgi kaynaklarına ulaşarak edindiği bilgileri belirli ölçütlere göre sıralaması, verileri oluş ve önem sırasına uygun düzenleyebilmesi, verileri şekil, grafik, çizelgeyle gösterebilmesi, sözel ve yazılı olarak iletişim kurabilmesi ve bilgilerin bütünleştirilmesinin gerekli olduğu kabul edilmektedir.

22- “Çocuğuma araştırma yaparken bilgi kaynaklarına nasıl ulaşabileceğini ve onlardan nasıl yararlanılabileceğini öğretiyorum” görüşüne velilerin katılım oranları % 4.4’ü Hiçbir zaman, % 7.9’u Nadiren, % 15.4’ü Bazen, % 28.2’si Sık sık ve % 44.1’i Her zaman olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 15.4’ü Bazen olmak üzere, % 72.3’ünün çocuklarına bilgi kaynaklarına ulaşma ve yararlanma konusunda yeterli desteği verdiğini, % 12.3’ünün ise yeterli desteği vermediğini göstermektedir.

23-“Çocuğumdan bilgiyi ezberlemek yerine, deneyimleri ile anlamlandırarak mantıksal yorum yapmasını istiyorum” görüşüne velilerin katılım oranları % 3.5’i Hiçbir

zaman, % 6.2'si Nadiren, % 13.2'si Bazen, % 28.6'sı Sık sık ve % 48.5'i Her zaman olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 13.2'si Bazen olmak üzere, % 77.1'inin çocuklarının mantıksal yorum yapmasını geliştirici tutum içerisinde olduklarını, % 9.2'sinin çocuğuna gereken deneyimi yaşatmadıklarını göstermektedir.

24-“Çocuğuma bilgi verirken, önce gerçek yaşamdan seçilmiş bir problemle örnek vererek başlıyorum” görüşüne velilerin katılım oranları % 4.8'i Hiçbir zaman, % 8.8'i Nadiren, % 24.7'si Bazen, % 29.1'i Sık sık ve % 32.6'sı Her zaman olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 24.7'si Bazen olmak üzere, % 61.7'sinin çocuğuna bilgi verirken güncel problemlerden örnek vererek öğrenmeye motive edici desteği yeterli düzeyde verdiğini, % 13.6'sının ise yeterli düzeyde destek vermediğini göstermektedir. Çocuğunun derste öğrendiği bilgilerin günlük hayatla bağlantısını göstererek motivasyonunu artıran velilerin, aynı zamanda çocuğuna bilgi verirken gerçek yaşamdan seçilmiş bir problemle başladığı görülmüştür.

25-“Çocuğumdan yakın çevresinde gözlemlediği problemlerin nedenlerini kendi bakış açısıyla sıralamasını istiyorum” görüşüne velilerin katılım oranları % 7.5'i Hiçbir zaman, % 11.9'u Nadiren, % 27.3'ü Bazen, % 28.6'sı Sık sık ve % 24.7'si Her zaman olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 27.3'ü Bazen olmak üzere, % 53.3'ünün çocuklarına günlük hayatta karşılaşacağı problemlerin nedenlerini sorgulayan bireyler olma yönünde gereken desteği verdiğini, % 19.4'ünün çocuğuna böyle bir deneyimi yeterli düzeyde yaşatmadığını göstermektedir. Çocuğuna bilgi verirken gerçek yaşamdan seçilmiş bir problemle örnek vererek başlayan velilerin aynı zamanda, çocuğundan yakın çevresinde gözlemlediği problemlerin nedenlerini kendi bakış açısıyla sıralamasını da istediği görülmüştür.

26-“Çocuğuma en sağlıklı bilgilere çok yönlü araştırma ve çok yönlü fikir tartışmaları ile ulaşabileceğini öğretiyorum” görüşüne velilerin katılım oranları % 2.2’si Hiçbir zaman, % 14.1’i Nadiren, % 24.2’si Bazen, % 32.2’si Sık sık ve % 27.3’ü Her zaman olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 24.2’si Bazen olmak üzere, % 59.5’inin çocuklarına sorunlara çok yönlü bakabilme ve çok yönlü çözüm üretme konusunda rehberlik yaparak desteklediğini, % 16.3’ünün ise gereken düzeyde destek vermediğini görülmektedir.

27-“Çocuğumdan çevresinde yaşanan problemlere alternatif çözümler üretmesini istiyorum” görüşüne velilerin katılım oranları % 5.7’si Hiçbir zaman, % 10.6’sı Nadiren, % 23.8’i Bazen, % 26.0’ı Sık sık ve % 33.9’u Her zaman olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 23.8’inin Bazen olmak üzere, % 59.9’unun okulda öğrenilen bilgileri yaşama geçirme ve bu bilgilerden yararlanarak çocuğun kendi bakış açısı ile problemi anlamlandırması ve çözümler üretmesi konusunda deneyim kazandırdığını, % 16.3’ünün çocuğuna deneyimi yeterli düzeyde yaşatmadığını göstermektedir. Çocuğundan yakın çevresinde gözlemlendiği problemlerin nedenlerini kendi bakış açısıyla sıralamasını isteyen velilerin, aynı zamanda çocuğundan çevresinde yaşanan problemlere alternatif çözümler üretmesini de istediği görülmektedir.

28-“Çocuğumdan yeni öğrendiği bilgilerle daha önce öğrendiği bilgileri karşılaştırmasını ve ilişkilendirmesini istiyorum“ görüşüne velilerin katılım oranları % 6.2’si Hiçbir zaman, % 11.5’i Nadiren, % 26.4’ü Bazen, % 27.3’ü Sık sık ve % 28.6’sı Her zaman olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 26.4’ü Bazen olmak üzere, % 56.9’unun çocuklarını öğrenmeye hazırlamak için önceki bilgileri ile eski bilgilerini ilişkilendirme ve karşılaştırma yaparak yeterli düzeyde desteklerken, % 17.7’sinin çocuğuna böyle bir desteği yeterli düzeyde vermediğini göstermektedir. Çocuğuna önceki ve yeni karşılaştığı bilgiler

arasında bağlantı kurmasına rehberlik yapan velilerin aynı zamanda çocuğundan yeni öğrendiği bilgilerle daha önce öğrendiği bilgileri karşılaştırmasını ve ilişkilendirmesini istediği görülmektedir.

29-“Çocuğumla konuşurken Türkçe’yi zengin ve etkili kullanmaya çalışıyorum” görüşüne velilerin katılım oranları % .4’ü Hiçbir zaman, % 2.6’ü Nadiren, % 14.7’ü Bazen, % 28.6’sı Sık sık ve % 53.7’si Her zaman olarak saptanmıştır. Bu sonuç velilerin % 14.7’sinin Bazen olmak üzere, % 82.3’ünün çocuğunun iletişim becerisi kazanma, duygu ve düşünceleri aktarırken Türkçe’yi etkili ve zengin kullanma konusunda yeterli düzeyde rehber olurken, % 14.7’sinin bu konuda yeterince destek veremediği görülmektedir.

30-“Çocuğumdan düşüncelerini savunurken kanıtlar kullanmasını ve mantıklı gerekçelerle desteklemesini istiyorum” görüşüne velilerin katılım oranı % 3.5’i Hiçbir zaman, % 6.6’sı Nadiren, % 16.3’ü Bazen, % 26.9’u Sık sık ve % 46.7’si Her zaman olarak belirlenmiştir. Bu sonuç velilerin % 16.3’ü Bazen olmak üzere, % 73.6’sının çocuğunun düşüncelerini mantıklı gerekçelerle destekleme ve kanıt kullanma becerilerini yaşama geçirmeye yönelik gereken desteği verdiğini, % 10.1’inin ise çocuğuna gerekli deneyimi yaşatmadığı görülmektedir.

4.3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Araştırmanın üçüncü alt problemine ilişkin anne ve baba eğitim durumunun 2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı uygulamalarında çocuğa verilen desteğe etki düzeyine yönelik bulgular; Tablo 4.3’de Anne eğitim durumunun veli desteğine etki düzeyi, Tablo 4.4’de ise Baba eğitim durumunun veli desteğine etki düzeyi şeklinde verilmiştir.

Tablo 4.3. Anne Eğitim Durumunun Veli Desteğine Etki Düzeyi

	Anne eğitim düzeyi		Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sık sık	Her zaman	Toplam	$X^2=LHR$	p			
	Çocuğumu « eğer bu olay böyle değil de başka türlü yaşansaydı ne olurdu? » gibi sorular sorarak düşündürüyorum	Okur değil	f	1	1	0	1	0	3	25.416*	.0186		
		%	1.2	1.2	.0	1.2	.0	3.6					
İlkokul		f	6	6	14	10	10	46					
		%	7.2	7.2	16.9	12.0	12.0	55.4					
Ortaokul		f	2	1	0	0	2	6					
		%	2.4	1.2	.0	.0	2.4	7.2					
Lise		f	0	3	5	5	6	15					
		%	.0	3.6	6.0	6.0	7.2	18.1					
Üniversite		f	0	2	2	2	3	12					
		%	.0	2.4	2.4	2.4	3.6	14.5					
Lisansüstü		f	0	0	0	0	0	1					
		%	.0	.0	.0	.0	.0	1.2					
Çocuğumu güncel konularda fikir tartışmalarının yapıldığı sohbetlere katıyorum		Okur değil	f	2	1	0	0	0	3			25.598	.179
			%	2.4	1.2	.0	.0	.0	3.6				
	İlkokul	f	12	11	14	3	6	46					
		%	14.5	13.3	16.9	3.6	7.2	55.4					
	Ortaokul	f	0	1	2	1	2	6					
		%	.0	1.2	2.4	16.7	2.4	7.2					
	Lise	f	3	2	6	2	2	15					
		%	3.6	2.4	7.2	2.4	2.4	18.1					
	Üniversite	f	0	3	2	3	4	12					
		%	.0	3.6	2.4	3.6	4.8	14.5					
	Lisansüstü	f	0	0	0	1	0	1					
		%	.0	.0	.0	1.2	.0	1.2					
	Çocuğum için evde ona uygun ders materyali ve yardımcı kitaplar bulunduruyorum	Okur değil	f	1	0	1	0	1	3	25.831	.171		
			%	1.2	.0	1.2	.0	1.2	3.6				
İlkokul		f	0	1	12	7	26	46					
		%	.0	1.2	14.5	8.4	31.3	55.4					
Ortaokul		f	0	0	1	1	4	6					
		%	.0	.0	1.2	1.2	4.8	7.2					
Lise		f	0	0	0	5	10	15					
		%	.0	.0	.0	6.0	12.0	18.1					
Üniversite		f	0	0	1	0	11	12					
		%	.0	.0	1.2	.0	13.3	14.5					
Lisansüstü		f	0	0	0	0	1	1					
		%	.0	.0	.0	.0	1.2	1.2					
Çocuğumun derste yaptığı ürünlerin sunulduğu okul sergisine gidiyorum		Okur değil	f	3	0	0	0	0	3			22.376	.320
			%	3.6	.0	.0	.0	.0	3.6				
	İlkokul	f	17	5	11	4	9	46					
		%	20.5	6.0	13.3	4.8	10.8	55.4					
	Ortaokul	f	1	3	1	0	1	6					
		%	1.2	3.6	1.2	.0	1.2	7.2					
	Lise	f	5	1	1	3	5	15					
		%	6.0	1.2	1.2	3.6	6.0	18.1					
	Üniversite	f	3	3	1	2	3	12					
		%	3.6	3.6	1.2	2.4	3.6	14.5					
	Lisansüstü	f	0	0	0	0	1	1					
		%	.0	.0	.0	.0	1.2	1.2					

*** $p<.001$, ** $p<.01$, * $p<.05$

Tablo 4.3. Anne Eğitim Durumunun Veli Desteğine Etki Düzeyi (Devamı)

	Anne eğitim düzeyi		Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sık sık	Her zaman	Toplam	$X^2=LHR$	p
	f	%								
Çocuğumu sergi, konser ve müze ziyareti gibi sosyal ve kültürel etkinliklere götürüyorum	Okur değil	f	1	0	0	1	1	3	23.077	.285
		%	1.2	.0	.0	1.2	1.2	3.6		
	İlkokul	f	7	10	11	10	8	46		
		%	8.4	12.0	13.3	12.0	9.6	55.4		
	Ortaokul	f	0	1	1	4	0	6		
		%	.0	1.2	1.2	4.8	.0	7.2		
	Lise	f	1	3	3	5	3	15		
		%	1.2	3.6	3.6	6.0	3.6	18.1		
	Üniversite	f	0	1	2	8	1	12		
		%	.0	1.2	2.4	9.6	1.2	14.5		
	Lisansüstü	f	0	0	0	0	1	1		
		%	.0	.0	.0	.0	1.2	1.2		
Çocuğumun sorularını dikkatle dinleyip cevaplayarak, onu soru sormaya teşvik ederim	Okur değil	f	0	0	1	2	0	3	14.128	.824
		%	.0	.0	1.2	2.4	.0	3.6		
	İlkokul	f	1	4	12	13	16	46		
		%	1.2	4.8	14.5	15.7	19.3	55.4		
	Ortaokul	f	0	0	1	2	3	6		
		%	.0	.0	1.2	2.4	3.6	7.2		
	Lise	f	0	2	2	6	5	15		
		%	.0	2.4	2.4	7.2	6.0	18.1		
	Üniversite	f	0	0	1	5	6	12		
		%	.0	.0	1.2	6.0	7.2	14.5		
	Lisansüstü	f	0	0	0	1	0	1		
		%	.0	.0	.0	1.2	.0	1.2		
Çocuğuma önceki ve yeni öğrendiği bilgiler bağlantı kurması konusunda rehberlik ediyorum	Okur değil	f	1	0	1	1	0	3	28.782	.092
		%	1.2	.0	1.2	1.2	.0	3.6		
	İlkokul	f	3	9	14	7	13	46		
		%	3.6	10.8	16.9	8.4	15.7	55.4		
	Ortaokul	f	3	1	0	2	0	6		
		%	3.6	1.2	.0	2.4	.0	7.2		
	Lise	f	1	2	7	4	1	15		
		%	1.2	2.4	8.4	4.8	1.2	18.1		
	Üniversite	f	0	1	4	5	2	12		
		%	.0	1.2	4.8	6.0	2.4	14.5		
	Lisansüstü	f	0	0	0	1	0	1		
		%	.0	.0	.0	1.2	.0	1.2		
Çocuğuma bilgi kaynaklarına ulaşma ve yararlanma konusunda rehberlik ediyorum	Okur değil	f	1	0	1	1	0	3	24.526	.220
		%	1.2	.0	1.2	1.2	.0	3.6		
	İlkokul	f	3	6	7	15	15	46		
		%	3.4	7.2	8.4	18.1	18.1	55.4		
	Ortaokul	f	0	0	1	1	4	6		
		%	.0	.0	1.2	1.2	4.8	7.2		
	Lise	f	0	0	6	3	6	15		
		%	.0	.0	7.2	3.6	7.2	18.1		
	Üniversite	f	0	0	1	4	7	12		
		%	.0	.0	1.2	4.8	8.4	14.5		
	Lisansüstü	f	0	0	0	0	1	1		
		%	.0	.0	.0	.0	1.2	1.2		

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$,

Tablo 4.3. Anne Eğitim Durumunun Veli Desteğine Etki Düzeyi (Devamı)

		Anne eğitim düzeyi	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sık sık	Her zaman	Toplam	$X^2=LHR$	p
Çocuğundan bilgiyi ezberlemek yerine, deneyimleri ile anlamlandırarak yorumlamasını istiyorum	Okur değil	f	0	1	0	0	2	3	23.429	.268
		%	.0	1.2	.0	.0	2.4	3.6		
	İlkokul	f	4	4	8	11	19	46		
		%	4.8	4.8	9.6	13.3	22.9	55.4		
	Ortaokul	f	0	0	0	3	3	6		
		%	.0	.0	.0	3.6	3.6	7.2		
	Lise	f	0	2	1	1	11	15		
		%	.0	2.4	1.2	1.2	13.3	18.1		
Üniversite	f	0	0	2	5	5	12			
	%	.0	.0	2.4	6.0	6.0	14.5			
Lisansüstü	f	0	0	0	0	1	1			
	%	.0	.0	.0	.0	1.2	1.2			
Çocuğundan çevresinde yaşanan problemlerin nedenlerini kendi bakış açısıyla sıralamasını istiyorum	Okur değil	f	1	0	1	1	0	3	15.359	.756
		%	1.2	.0	1.2	1.2	.0	3.6		
	İlkokul	f	4	5	14	11	12	46		
		%	4.8	6.0	16.9	13.3	14.5	55.4		
	Ortaokul	f	0	2	2	1	1	6		
		%	.0	2.4	2.4	1.2	1.2	7.2		
	Lise	f	0	2	6	5	2	15		
		%	.0	2.4	7.2	6.0	2.4	18.1		
Üniversite	f	0	2	3	4	3	12			
	%	.0	2.4	3.6	4.8	3.6	14.5			
Lisansüstü	f	0	0	0	0	1	1			
	%	.0	.0	.0	.0	1.2	1.2			
Çocuğuma en sağlıklı bilgilere çok yönlü araştırma ile ulaşabileceğini öğretiyorum	Okur değil	f	0	0	1	2	0	3	18.702	.541
		%	.0	.0	1.2	2.4	.0	3.6		
	İlkokul	f	3	10	10	8	15	46		
		%	3.6	12.0	12.0	9.6	18.1	55.4		
	Ortaokul	f	0	1	3	0	2	6		
		%	.0	1.2	3.6	.0	2.4	7.2		
	Lise	f	0	1	4	4	6	15		
		%	.0	1.2	4.8	4.8	7.2	18.1		
Üniversite	f	0	3	2	4	3	12			
	%	.0	3.6	2.4	4.8	3.6	14.5			
Lisansüstü	f	0	0	0	0	1	1			
	%	.0	.0	.0	.0	1.2	1.2			
Çocuğundan çevresinde yaşanan problemlere alternatif çözümler üretmesini istiyorum	Okur değil	f	0	0	0	1	2	3	19.155	.512
		%	.0	.0	.0	1.2	2.4	3.6		
	İlkokul	f	4	6	13	10	13	46		
		%	4.8	7.2	15.7	12.0	15.7	55.4		
	Ortaokul	f	0	1	1	0	4	6		
		%	.0	1.2	1.2	.0	4.8	7.2		
	Lise	f	0	5	4	2	4	15		
		%	.0	6.0	4.8	2.4	4.8	18.1		
Üniversite	f	0	1	3	2	6	12			
	%	.0	1.2	3.6	2.4	7.2	14.5			
Lisansüstü	f	0	0	0	0	1	1			
	%	.0	.0	.0	.0	1.2	1.2			

*** $p<.001$, ** $p<.01$, * $p<.05$

Tablo 4.3. Anne Eğitim Durumunun Veli Desteğine Etki Düzeyi (Devamı)

	Anne eğitim düzeyi		Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sık sık	Her zaman	Toplam	$X^2=LHR$	p
Çocuğumla konuşurken Türkçe'yi düzgün, zengin ve etkili kullanıyorum	Okur değil	f	0	0	0	1	2	3	20.244	.443
		%	.0	.0	.0	1.2	2.4	3.6		
	İlkokul	f	1	2	12	12	19	46		
		%	1.2	2.4	14.2	14.5	22.9	55.4		
	Ortaokul	f	0	0	0	3	3	6		
		%	.0	.0	.0	3.6	3.6	7.2		
	Lise	f	0	2	0	3	10	15		
		%	.0	2.4	.0	3.6	12.0	18.1		
	Üniversite	f	0	0	1	3	8	12		
%		.0	.0	1.2	3.6	9.6	14.5			
Lisansüstü	f	0	0	0	0	1	1			
	%	.0	.0	.0	.0	1.2	1.2			
Çocuğuma düşüncelerini savunurken kanıtlı desteklemesini istiyorum	Okur değil	f	0	0	0	0	3	3	15.095	.771
		%	.0	.0	.0	.0	3.6	3.6		
	İlkokul	f	2	5	7	11	21	46		
		%	2.4	6.1	8.4	13.3	25.3	55.4		
	Ortaokul	f	0	1	0	2	3	6		
		%	.0	1.2	.0	2.4	3.6	7.2		
	Lise	f	0	1	5	5	4	15		
		%	.0	1.2	6.0	6.0	4.8	18.1		
	Üniversite	f	0	1	2	4	5	12		
%		0.0	1.2	2.4	4.8	6.0	14.5			
Lisansüstü	f	0	0	0	0	1	1			
	%	.0	.0	.0	.0	1.2	1.2			
Çocuğumun düşüncelerine saygı duyuyor, onun özgüm ve farklı düşüncesini teşvik ediyorum	Okur değil	f	0	0	0	1	2	3	16.340	.695
		%	.0	.0	.0	1.2	2.4	3.6		
	İlkokul	f	2	3	9	10	22	46		
		%	2.4	3.6	10.8	12.0	26.5	55.4		
	Ortaokul	f	0	0	0	2	4	6		
		%	.0	.0	.0	2.4	4.8	7.2		
	Lise	f	0	2	2	5	6	15		
		%	.0	2.4	2.4	6.0	7.2	18.1		
	Üniversite	f	0	0	0	4	8	12		
%		.0	.0	.0	4.8	9.6	14.5			
Lisansüstü	f	0	0	0	0	1	1			
	%	.0	.0	.0	.0	1.2	1.2			

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Araştırmanın üçüncü alt problemine ilişkin Tablo 4.3'deki Ki-kare Testi sonuçlarına göre annenin eğitim düzeyine göre çocuğu "eğer bu olay böyle değil de başka türlü yaşansaydı ne olurdu?" gibi sorular sorarak düşündürme düzeylerinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=25.416$, $p < .05$).

Araştırmanın üçüncü alt problemine ilişkin baba eğitim durumunun 2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı uygulamalarında çocuğa verilen desteğe etki düzeyine yönelik bulgular Tablo 4.4'te verilmiştir.

Tablo 4.4. Baba Eğitim Durumunun Veli Desteğine Etki Düzeyi

Çocuğumu “eğer bu olay böyle değil de başka türlü yaşansaydı ne olurdu?” gibi sorular sorarak düşündürüyorum	Baba Eğitimi		Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sık sık	Her zaman	Toplam	$X^2=LHR$	p		
	İlkokul	f	4	3	3	3	4	17	20.857	.184		
	%	2.8	2.1	2.1	2.1	2.8	11.8					
Ortaokul	f	1	5	5	7	2	20					
	%	.7	3.5	3.5	4.9	1.4	13.9					
Lise	f	2	5	17	15	14	53					
	%	1.4	3.5	11.8	10.4	9.7	36.8					
Üniversite	f	2	3	12	14	10	41					
	%	1.4	2.1	8.3	9.7	6.9	28.5					
Lisansüstü	f	0	0	3	4	6	13					
	%	.0	.0	2.1	2.8	4.2	9.0					
Çocuğumu güncel konularda fikir tartışmalarının yapıldığı sohbetlere katıyorum	İlkokul	f	2	4	6	3	2	17			14.944	.529
	%	1.4	2.8	4.2	2.1	1.4	11.8					
Ortaokul	f	5	6	4	2	3	20					
	%	3.5	4.2	2.8	1.4	2.1	13.9					
Lise	f	9	10	16	8	10	53					
	%	6.3	6.9	11.1	5.6	6.9	36.8					
Üniversite	f	7	9	21	3	1	41					
	%	4.9	6.3	14.6	2.1	.7	28.5					
Lisansüstü	f	2	3	5	2	1	13					
	%	1.4	2.1	3.5	1.4	.7	9.0					
Çocuğum için evde ona uygun ders materyali ve yardımcı kitaplar bulunduruyorum	İlkokul	f	1	4	3	5	4	17	30.402*	.016		
	%	.7	2.8	2.1	3.5	2.8	11.8					
Ortaokul	f	2	2	2	5	9	20					
	%	1.4	1.4	1.4	3.5	6.3	13.9					
Lise	f	1	0	6	11	35	53					
	%	.7	.0	4.2	7.6	24.3	36.8					
Üniversite	f	0	1	2	9	29	41					
	%	.0	.7	1.4	6.3	20.1	28.5					
Lisansüstü	f	0	0	1	2	10	13					
	%	.0	.0	.7	1.4	6.9	9.0					
Çocuğumun dersle ilgili yaptığı ürünlerin sunulduğu okul sergisine gidiyorum	İlkokul	f	4	4	2	5	2	17			36.319**	.003
	%	2.8	2.8	1.4	3.5	1.4	11.8					
Ortaokul	f	10	3	6	1	0	20					
	%	6.9	2.1	4.2	.7	.0	13.9					
Lise	f	11	14	20	0	8	53					
	%	7.6	9.7	13.9	.0	5.6	36.8					
Üniversite	f	9	5	13	6	8	41					
	%	6.3	3.5	9.0	4.2	5.6	28.5					
Lisansüstü	f	4	2	2	3	2	13					
	%	2.8	1.4	1.4	2.1	1.4	9.0					

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Tablo 4.4. Baba Eğitim Durumunun Veli Desteğine Etki Düzeyi (Devamı)

Çocuğumu sergi, konser ve müze ziyareti vb. sosyal ve kültürel etkinliklere götürüyorum	Baba Eğitimi		Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sık sık	Her zaman	Toplam	$X^2=LHR$	p		
	İlkokul	f	1	3	5	4	4	17	11.252	.794		
	%	.7	2.1	3.5	2.8	2.8	11.8					
Ortaokul	f	1	5	9	2	3	20					
	%	.7	3.5	6.3	1.4	2.1	13.9					
Lise	f	2	11	20	5	15	53					
	%	1.4	7.6	13.9	3.5	10.4	36.8					
Üniversite	f	1	5	18	9	8	41					
	%	.7	3.5	12.5	6.3	5.6	28.5					
Lisansüstü	f	0	2	3	3	5	13					
	%	.0	1.4	2.1	2.1	3.5	9.0					
Çocuğumun sorularını dikkatle dinleyip cevaplandırarak, onu soru sormaya teşvik ederim	İlkokul	f	0	2	4	5	6	17			15.370	.498
	%	.0	1.4	2.8	3.5	4.2	11.8					
Ortaokul	f	2	2	5	7	4	20					
	%	1.4	1.4	3.5	4.9	2.8	13.9					
Lise	f	0	2	10	16	25	53					
	%	.0	1.4	6.9	11.1	17.4	36.8					
Üniversite	f	1	2	8	16	14	41					
	%	.7	1.4	5.6	11.1	9.7	28.5					
Lisansüstü	f	0	0	4	3	6	13					
	%	.0	.0	2.8	2.1	4.2	9.0					
Çocuğumun düşüncelerine saygı duyuyor, onun özgün ve farklı düşüncesini teşvik ediyorum	İlkokul	f	0	3	4	6	4	17	11.624	.769		
	%	.0	2.1	2.8	4.2	2.8	11.8					
Ortaokul	f	0	2	3	6	9	20					
	%	.0	1.4	2.1	4.2	6.3	13.9					
Lise	f	0	4	6	19	24	53					
	%	.0	2.8	4.2	13.2	16.7	36.8					
Üniversite	f	1	2	7	14	17	41					
	%	.7	1.4	4.9	9.7	11.8	28.5					
Lisansüstü	f	0	0	1	4	8	13					
	%	.0	.0	.7	2.8	5.6	9.0					
Çocuğuma önceki karşılaştığı bilgilerle yeni karşılaştığı bilgiler arasında bağlantı yapma konusunda rehberlik yapıyorum	İlkokul	f	4	6	0	6	1	17			35.480**	.003
	%	2.8	4.2	.0	4.2	.7	11.8					
Ortaokul	f	2	3	8	3	4	20					
	%	1.4	2.1	5.6	2.1	2.8	13.9					
Lise	f	2	7	18	10	16	53					
	%	1.4	4.9	12.5	6.9	11.1	36.9					
Üniversite	f	2	3	12	15	9	41					
	%	1.4	2.1	8.3	10.4	6.3	28.5					
Lisansüstü	f	0	1	2	5	5	13					
	%	.0	.7	1.4	3.5	3.5	9.0					

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Tablo 4.4. Baba Eğitim Durumunun Veli Desteğine Etki Düzeyi (Devamı)

Çocuğuma araştırma yaparken bilgi kaynaklarına ulaşma ve yararlanma konusunda rehberlik yapıyorum	Baba Eğitimi		Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sık sık	Her zaman	Toplam	$X^2=LHR$	p			
Çocuğuma araştırma yaparken bilgi kaynaklarına ulaşma ve yararlanma konusunda rehberlik yapıyorum	İlkokul	f	2	3	2	5	5	17	26.910*	.042			
		%	1.4	2.1	1.4	3.5	3.5	11.8					
	Ortaokul	f	2	0	6	3	9	20					
		%	1.4	.0	4.2	2.1	6.3	13.9					
	Lise	f	0	7	6	15	25	53					
		%	.0	4.9	4.2	10.4	17.4	36.8					
	Üniversite	f	2	1	5	12	21	41					
		%	1.4	2.4	3.5	8.3	14.6	28.5					
	Lisansüstü	f	0	1	0	5	7	13					
		%	.0	.7	.0	3.5	4.9	9.0					
	Çocuğuma bilgiyi ezberlemek yerine, anlamlandırmasını ve yorumlamasını istiyorum	İlkokul	f	2	4	2	3	6			17	20.757	.188
			%	1.4	2.8	1.4	2.1	4.2			11.8		
Ortaokul		f	0	0	5	5	10	20					
		%	.0	.0	3.5	3.5	6.9	13.9					
Lise		f	1	2	7	18	25	53					
		%	.7	1.4	4.9	12.5	17.4	36.8					
Üniversite		f	1	1	3	15	21	41					
		%	.7	.7	2.1	10.4	14.6	28.5					
Lisansüstü		f	0	0	2	4	7	13					
		%	.0	.0	1.4	2.8	4.9	9.0					
Çocuğumdan yakın çevresinde gözlemediği problemlerin nedenlerini kendi bakış açısıyla sıralamasını istiyorum		İlkokul	f	6	0	3	6	2	17	46.666***	.0001		
			%	4.2	.0	2.1	4.2	1.4	11.8				
	Ortaokul	f	3	1	4	5	7	20					
		%	2.1	.7	2.8	3.5	4.9	13.9					
	Lise	f	3	11	5	18	16	53					
		%	2.1	7.6	3.5	12.5	11.1	36.8					
	Üniversite	f	0	3	20	10	8	41					
		%	.0	2.1	13.9	6.9	5.6	28.5					
	Lisansüstü	f	0	1	4	4	4	13					
		%	.0	.7	2.8	2.8	2.8	9.0					
	Çocuğuma en sağlıklı bilgilere çok yönlü araştırma ve fikir tartışmaları ile ulaşabileceğini öğretiyorum	İlkokul	f	0	3	6	3	5	17			24.005	.089
			%	.0	2.1	4.2	2.1	3.5	11.8				
Ortaokul		f	2	2	7	5	4	20					
		%	1.4	1.4	4.9	3.5	2.8	13.9					
Lise		f	0	5	14	21	13	53					
		%	.0	3.5	9.7	14.6	9.0	36.8					
Üniversite		f	0	6	8	19	8	41					
		%	.0	4.2	5.6	13.2	5.6	28.5					
Lisansüstü		f	0	1	0	7	5	13					
		%	.0	.7	.0	4.9	3.5	9.0					

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Tablo 4.4. Baba Eğitim Durumunun Veli Desteğine Etki Düzeyi (Devamı)

Çocuğundan çevresinde yaşanan sorunlara alternatif çözümler üretmesini istiyorum	Baba Eğitimi		Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sık sık	Her zaman	Toplam	$X^2=LHR$	p		
	İlkokul	f	3	2	3	5	4	17	34.238	.005		
	%	2.1	1.4	2.1	3.5	2.8	11.8					
Ortaokul	f	1	0	2	6	11	20					
	%	.7	.0	1.4	4.2	7.6	13.9					
Lise	f	2	8	13	12	18	53					
	%	1.4	5.6	9.0	8.3	12.5	36.8					
Üniversite	f	2	1	15	12	11	41					
	%	1.4	.7	10.4	8.3	7.6	28.5					
Lisansüstü	f	1	0	0	9	3	13					
	%	.7	.0	.0	6.3	2.1	9.0					
Çocuğumla konuşurken Türkçe'yi düzgün, zengin ve etkili kullanıyorum	İlkokul	f	0	1	4	7	5	17			18.290	.170
	%	.0	.7	2.8	4.9	3.5	11.8					
Ortaokul	f	0	1	2	4	13	20					
	%	.0	.7	1.4	2.8	9.0	13.9					
Lise	f	0	0	5	13	35	53					
	%	.0	.0	3.5	9.0	24.3	36.8					
Üniversite	f	0	0	7	17	17	41					
	%	.0	.0	4.9	11.8	11.8	28.5					
Lisansüstü	f	0	0	2	2	9	13					
	%	.0	.0	1.4	1.4	6.3	9.0					
Çocuğundan düşüncelerini savunurken kanıtlarla desteklemesini istiyorum	İlkokul	f	2	4	1	4	6	17	31.995**	.010		
	%	1.4	2.8	.7	2.8	4.2	11.8					
Ortaokul	f	2	1	1	4	12	20					
	%	1.4	.7	.7	2.8	8.3	13.9					
Lise	f	0	1	14	13	25	53					
	%	.0	.7	9.7	9.0	17.4	36.8					
Üniversite	f	2	0	5	16	18	41					
	%	1.4	.0	3.5	11.1	12.5	28.5					
Lisansüstü	f	0	1	2	2	8	13					
	%	.0	.7	1.4	1.4	5.6	9.0					

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Araştırmanın üçüncü alt problemine ilişkin Tablo 4.4'deki Ki-kare Testi sonuçlarına göre babanın eğitim düzeyine göre evde çocuğa uygun kitap ve ders materyali bulundurma düzeylerinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=30.402$, $p < .05$). Babanın eğitim düzeyine göre, çocuğun ders etkinliklerinde yaptığı proje, afiş, yazı, şiir vb. ürünlerin sunulduğu okul sergisine katılma düzeylerinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=36.319$, $p < .01$). Babanın eğitim düzeyine göre çocuğa önceki ve yeni karşılaştığı bilgiler arasında bağlantı kurması için rehberlik etme düzeylerinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=35.480$, $p < .01$). Babanın eğitim düzeyine göre çocuğa araştırma yaparken bilgi kaynaklarına ulaşma ve yararlanma

konusunda rehber olma düzeylerinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=26.910$, $p<.05$). Babanın eğitim düzeyine göre çocuktan çevresinde yaşanan problemlerin nedenlerini kendi bakış açısıyla sıralamasını isteme düzeylerinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=46.666$, $p<.001$). Babanın eğitim düzeyine göre çocuktan düşüncelerini kanıtla desteklemesini isteme düzeylerinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=31.995$, $p<.01$).

4.4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Araştırmanın dördüncü alt problemine ilişkin ailenin aylık gelir düzeyinin veli desteğine etki düzeyini belirlemeye yönelik bulgular Tablo 4.5’de verilmiştir.

Tablo 4.5. Ailenin Aylık Gelir Durumunun Veli Desteğine Etki Düzeyi

Aylık Gelir		0-300	301-600	601-900	901-1200	1201 ve üzeri	Toplam	$X^2=LHR$	P
Çocuğumun ders etkinliklerine malzeme sağlayamıyorum	Hiçbir zaman	f 5 % 2.2	f 20 % 8.8	f 24 % 10.6	f 41 % 18.1	f 40 % 17.6	f 19 % 8.4	47.450***	.0001
	Nadiren	f 2 % .9	f 7 % 3.1	f 9 % 4.0	f 11 % 4.8	f 9 % 4.0	f 42 % 18.5		
	Bazen	f 5 % 2.2	f 11 % 4.8	f 10 % 4.4	f 3 % 1.3	f 3 % 1.3	f 55 % 24.2		
	Sık sık	f 2 % .9	f 1 % .4	f 3 % 1.3	f 0 % .0	f 0 % .0	f 58 % 25.6		
	Her zaman	f 5 % 2.2	f 3 % 1.3	f 9 % 4.0	f 3 % 1.3	f 1 % .4	f 53 % 23.3		
	Hiçbir zaman	f 0 % .0	f 2 % .9	f 3 % 1.3	f 0 % .0	f 0 % .0	f 19 % 8.4		
Nadiren	f 2 % .9	f 2 % .9	f 2 % .9	f 1 % .4	f 1 % .4	f 42 % 18.5			
Bazen	f 4 % 1.8	f 10 % 4.4	f 5 % 2.2	f 6 % 2.6	f 4 % 1.8	f 55 % 24.2			
Sık sık	f 4 % 1.8	f 6 % 2.6	f 14 % 6.2	f 15 % 6.6	f 6 % 2.6	f 58 % 25.6			
Her zaman	f 9 % 4.0	f 22 % 9.7	f 31 % 13.7	f 36 % 15.9	f 42 % 18.5	f 53 % 23.3			
Çocuğuma yeteneklerini geliştirebileceği kurs aldırıyorum	Hiçbir zaman	f 14 % 6.2	f 25 % 11.0	f 17 % 7.5	f 13 % 5.7	f 10 % 4.4	f 19 % 8.4	46.307***	.0001
	Nadiren	f 2 % .9	f 6 % 2.6	f 14 % 6.2	f 11 % 4.8	f 11 % 4.8	f 42 % 18.5		
	Bazen	f 1 % .4	f 6 % 2.6	f 16 % 7.0	f 18 % 7.9	f 10 % 4.4	f 55 % 24.2		
	Sık sık	f 1 % .4	f 3 % 1.3	f 3 % 1.3	f 4 % 1.8	f 9 % 4.0	f 58 % 25.6		
	Her zaman	f 1 % .4	f 2 % .9	f 5 % 2.2	f 12 % 5.3	f 13 % 5.7	f 53 % 23.3		

*** $p<.001$, ** $p<.01$, * $p<.05$

Araştırmanın dördüncü alt problemine ilişkin Tablo 4.5'deki Ki-kare Testi sonuçlarına göre ailelerin aylık gelir düzeyine göre çocuğa ders etkinlikleri için malzeme temin etme düzeylerinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=47.450$, $p<.001$). Ailenin aylık gelir düzeyine göre evde çocuğa uygun ders materyali ve kitap bulundurma düzeylerinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=26.656$, $p<.05$). Ailenin aylık gelir düzeyine göre çocuğa yeteneklerini geliştirebileceği sanatsal, sportif ve kültürel özel kurs aldırma düzeylerinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=46.307$, $p<.001$). Elde edilen bu veriler ailenin aylık gelir düzeyinin çocuğa verilen desteği etkilediğini göstermektedir.

4.5. BEŞİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Araştırmanın beşinci alt problemine ilişkin velilerin öğretmenle görüşme sıklığını etkileyen faktörler Tablo 4.6'da verilmiştir.

Tablo 4.6. Velilerin Öğretmenle Görüşme Sıklığını Etkileyen Faktörler

Değişkenler		Velilerin Öğretmenle Yıl Boyunca Görüşme Sıklığı						$X^2=LHR$	p
		Hiç	1-2	3-4	5 ve üzeri	Toplam			
Ailedeki birey sayısı	3-4 kişi	f	3	19	30	51	103	14.584	.103
		%	1.3	8.4	13.2	22.5	45.4		
	5-6 kişi	f	5	27	39	35	106		
		%	2.2	11.9	17.2	15.4	46.7		
	7-8 kişi	f	2	5	4	3	14		
		%	.9	2.2	1.8	1.3	6.2		
	9-10 kişi	f	0	1	0	3	4		
		%	.0	.4	.0	1.3	1.8		
Ailedeki öğrenci sayısı	1 öğrenci	f	2	9	16	17	44	16.401	.174
		%	.9	4.0	7.0	7.5	19.4		
	2 öğrenci	f	4	23	41	59	127		
		%	1.8	10.1	18.1	26.0	55.9		
	3 öğrenci	f	3	15	13	12	43		
		%	1.3	6.6	5.7	5.3	18.9		
	4 öğrenci	f	0	4	3	4	11		
		%	.0	1.8	1.3	1.8	4.8		
	5 ve üzeri öğrenci	f	1	1	0	0	2		
		%	.4	.4	.0	.0	.9		
Öğrenci cinsiyeti	Kız öğrenci	f	6	30	39	48	123	.561	.905
		%	2.6	13.2	17.2	21.1	54.2		
	Erkek öğrenci	f	4	22	34	44	104		
		%	1.8	9.7	15.0	19.4	45.8		
Annenin eğitim düzeyi	Okur yazar değil	f	0	1	2	0	3	14.991	.452
		%	.0	1.2	1.2	.0	3.6		
	İlkokul	f	3	13	18	12	46		
		%	3.6	15.7	21.7	14.5	55.4		
	Ortaokul	f	0	1	2	3	6		
		%	.0	1.2	2.4	3.6	7.2		
	Lise	f	2	2	3	8	15		
		%	2.4	2.4	3.6	9.6	18.1		
	Üniversite	f	0	3	3	6	12		
		%	.0	3.6	3.6	7.2	14.5		
Lisansüstü	f	0	0	1	0	1			
	%	.0	.0	1.2	.0	1.2			
Babannın eğitim düzeyi	İlkokul	f	2	4	4	7	17	15.087	.237
		%	1.4	2.8	2.8	4.9	11.8		
	Ortaokul	f	0	6	8	6	20		
		%	.0	4.2	5.6	4.2	13.9		
	Lise	f	1	16	16	20	53		
		%	.7	11.1	11.6	13.9	36.8		
	Üniversite	f	2	4	13	22	41		
		%	1.4	2.8	9.0	15.3	28.5		
	Lisansüstü	f	0	2	3	8	13		
		%	.0	1.4	2.1	5.6	9.0		

*** $p<.001$, ** $p<.01$, * $p<.05$

Tablo 4.6'daki Ki-kare sonuçlarına göre velilerin öğretmen ile yıl boyunca görüşme sıklığı düzeyine göre ailedeki birey sayısı, ailedeki öğrenci sayısı, ailedeki öğrenci cinsiyeti, anne ve baba eğitim düzeylerinde istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark bulunmamıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇLAR

1. Araştırma sonucunda velilerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yaşanan değişiklikten kısmen haberdar olduğu, öğretmenlerin velilere yönelik program tanıtım çalışmalarını kısmen yaptıkları, ancak velilerin daha fazla bilgilendirilme ihtiyacı içerisinde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yaşanan değişiklikten haberdar olan velilerin aynı zamanda program uygulamalarında kendilerine düşen görevleri de bildiği ve velilerin eğitim sistemimizde yaşanan değişiklikten haberdar olma ve bilgilendirilme düzeyinin çocuğa verilen desteği etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

2. Okul-aile işbirliğinde özellikle çocuğunun okul başarısını önemseyen velilerin, çocuklarının bireysel özelliklerini doğru tanıyıp yönlendirebilmesi için öğretmenle daha fazla iletişim içerisinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çocuğun okulda ve evde gerçekleştireceği etkinlikler, bireysel özellikleri, fiziksel ve ruhsal ihtiyaçları, yetersiz kaldığı ve desteklenmesi gereken alanlar konusunda okul-aile işbirliğinin beklenen düzeyde gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır.

3. Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı uygulamalarında gezi-gözlem metodunu az kullandıkları, işbirlikli öğrenme metodunu ise daha fazla kullandıkları ve işbirlikli öğrenme hakkında velileri bilgilendirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenin çocuklarına ortak ödev çalışması verdiğiinden haberdar olan velilerin, çocuklarına işbirlikli öğrenme etkinlikleri için okul dışında bir araya gelerek çalışmalarına izin verdikleri görülmüştür. Bu sonuç velilerin okulda yapılan etkinlikler hakkında bilgilendirilme ve haberdar olmalarının ders uygulamalarına verilen desteği önemli ölçüde etkilediği görüşünü desteklemektedir.

4. Okul rehberlik ve psikolojik danışman öğretmenler ile veliler arasında iletişimin oldukça düşük olduğu, çocuklarının mutlu, üretken ve başarılı bireyler olabilmeleri için velilerin rehber öğretmenler tarafından bilgilendirilme ihtiyacı içerisinde oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

5. Öğrenciyi tanımaya ve değerlendirmeye yönelik öğrenci ürün dosyasının öğretmenler tarafından kullanıldığı, ancak bu dosyaların çocuklarının güçlü ve yetersiz kaldığı alanları görebilme ve gelişimlerini izleyebilme amacıyla velilerin hizmetine sunulmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

6. Öğretmenlerin çocukların ilgi ve yeteneklerini göre ortaya çıkardığı ürünleri dosyada biriktirdikleri, ancak ürünleri sergileme, ürünleri görebilmeleri için velileri okula davet etme ve okul-aile işbirliğinin beklenen düzeylerde gerçekleşmediği sonucuna ulaşılmıştır.

7. Velilerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programı uygulamalarında çocuklarına duygu ve düşüncelerini ifade edebilen, özgün ve farklı düşünebilen, girişimci ve özgüven sahibi, işbirliğine açık, kültürel farklılıkları benimsemiş ve hoşgörü sahibi bireyler olabilmeleri yönünde gereken desteği verdikleri belirlenmiştir. Velilerin çocuklarına derste öğrendiği bilgilerin hayatla bağlantısını görebilme, bilgi kaynaklarına ulaşma ve onlardan yararlanma bilgiyi yorumlama ve düşüncelerini mantıklı gerekçelerle destekleme, Türkçe'yi zengin ve etkili kullanma konularında rehber oldukları ve evde çocukları için ders materyali ve yardımcı kaynak kitap bulundurma, dersle ilgili yardım istediğinde ona yardım etme, yeteneklerine göre yaptığı ürünleri önemseme konusunda beklenen desteği verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ancak velilerin çocuklarını bireysel yeteneklerini geliştirebilecekleri sportif, sanatsal ve kültürel kurs imkanı tanıma, fikir tartışmalarının yaşandığı sohbetlere katma, okuldaki ürün sergisine gitme, sosyal ve kültürel etkinliklere götürme, önceki ve

yeni bilgiler arasında bağlantı kurma, olayların nedenlerini sorgulamaya ve problem çözmeye yönelik becerilerini geliştirme ve destek olma düzeylerinde yetersizlikler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

8. Velilerin sahip oldukları aylık gelir düzeyleri çocuklarına ders etkinlikleri için malzeme sağlama, evde ona uygun ders materyali ve kitap bulundurma, yeteneklerini geliştirebileceği kurs aldırma düzeylerini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

9. Velilerin öğretmenle yıl boyunca görüşme sıklığını ailedeki birey sayısı, öğrenci sayısı, öğrenci cinsiyeti, anne ve babanın eğitim düzeyinin etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu duruma araştırmamıza katılan velilerin ailelerindeki birey sayısı ve öğrenci sayısının fazla yüksek olmaması, son yıllarda ailelerin cinsiyet ayrımı yapmaksızın çocuklarının eğitime aynı özeni göstermeleri, anne ve babanın eğitim seviyesi ne olursa olsun veli olarak öğretmenle görüşme gayreti ve sorumluluğu içinde olabilecekleri sonucuna ulaşılmıştır.

10. Annenin eğitim düzeyi çocuğun eleştirel düşünebilme becerisine verilen desteği etkilerken; babanın eğitim düzeyi ise çocuğun ürün sergisine katılarak onu motive etme, evde yapacağı etkinlik çalışmaları için materyal ve kitap bulundurma, bilgi kaynaklarına çok yönlü ulaşmasını sağlama, çevresinde yaşanan problemleri kendi bakış açısıyla ifade etmesini isteyerek deneyim kazandırma, önceki bilgi ve deneyimleri ile yeni bilgiler arasında bağlantı kurabilmesi için rehber olma ve düşüncelerini savunurken kanıtlarla desteklemesini isteme düzeylerini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Annelerin eğitim düzeyinin çocuğa verilen destek düzeyini kısıtlı düzeyde etkilemesinin nedeni, anne eğitim seviyesinin düşük olması ve çocuklarına tanıdıkları fırsatlar yetersiz bile olsa, kendi eğitim yaşamlarındaki imkanlar ve okul deneyimleri ile kıyaslayarak çocuklarına yeterli düzeyde destek olduklarını kabul etmelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

5.2. ÖNERİLER

Araştırmada elde edilen sonuçlardan İlköğretim 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı uygulamalarında okul-aile işbirliğinin kısmen gerçekleştirildiği ancak bir takım yetersizliklerin var olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim Programı uygulamalarında okul-aile işbirliğinin niteliklerinin artırılmasına ve veli desteğine yönelik aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

1. 2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı uygulama ve değerlendirme aşamalarında okul-aile işbirliğine yönelik öğretmenlerin hizmet içi eğitim seminerleri aracılığıyla bilgilendirilmeleri önerilmektedir.

2. 2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının eğitim sistemimize getirdiği yenilikler, programın genel amaçları, benimsediği yapılandırmacı yaklaşımın ilkeleri ve veli beklentileri konusunda aile eğitim seminerlerinin düzenlenerek veli desteğinde yaşanan yetersizliklerin giderilmesi önerilmektedir.

3. Okul rehber ve psikolojik danışman öğretmenlerin veli toplantılarına katılarak kendisini tanıtmaları, velileri çocuklarının mutlu, üretken ve başarılı bireyler olmaları yönde bilgilendirmeleri ve okul-aile işbirliğine daha fazla katkıda bulunmaları önerilmektedir.

4. Öğretmen ve velilerin çocukların bireysel özelliklerini ön plana çıkarma, yeteneklerini doğru yönlendirme, programın hedeflediği bilgi, beceri ve tutumların kazandırılması; fiziksel, ruhsal, sosyal ve akademik gelişimi takip etme ve sorunlara birlikte çözüm üretmeye yönelik işbirliğinin artırılması önerilmektedir. Öğretmenlerin bu amaçla velilere öğrenci ürün dosyasını inceleme ve ürün sergisine katılma fırsatlarını daha fazla tanımaları, velilerin de bu konuda öğretmenle işbirliği içinde olmaları önerilmektedir.

5. Veli-öğretmen işbirliğinin geleneksel toplu görüşmeler yanında, randevulu ve bireysel görüşmeler halinde çocuk hakkında bilgi, deneyim ve görüşlerin karşılıklı

paylaşılma ve eğitim sorunlarına birlikte çözüm arama imkanı tanınacak şekilde hem bakanlık hem de okul idaresi tarafından düzenlenmesi önerilmektedir.

6. Öğretmenlerin gezi-gözlem metoduna ders etkinliklerinde daha fazla yer vermeleri ve bu konuda ailelerle işbirliği yapmaları önerilmektedir.

7. Çocuğunun bireysel yeteneklerini geliştirebileceği sportif, sanatsal ve kültürel kurs aldırma, ders etkinliklerinde kullanacağı materyalleri ve kitapları temin etmede yetersizlik yaşayan velilerin öğretmen tarafından tespit edilerek okul-aile birlikleri tarafından desteklenmesi önerilmektedir. Velilerin yaşadıkları bu sorunu aşmada özellikle okul kütüphanesinin zenginleştirilerek ailelerin hizmetine sunulması, ortak ödev çalışmaları ile farklı sosyo-kültürel düzeyde bulunan öğrencilerin ders materyali ve bilgi kaynakları bakımından birbirlerinin eksiklerini tamamlamaları sağlanması, okulda ders saatleri dışında çocukların bireysel ilgi ve yeteneklerini geliştirebilecekleri ücretsiz kursların ve etüt çalışmalarının artırılması önerilmektedir.

8. Velilere yönelik aile eğitim seminerlerinde çocuğun duygu ve düşüncelerini önemseyerek fikir tartışmalarına ve aile içi sohbetlere katmaları, ilgi ve yeteneğine göre ortaya çıkardığı ürünleri önemseyerek motive etmeleri, yakın çevreden başlayarak sosyal, kültürel ve sanatsal etkinliklere götürmeleri, güncel yaşamda problemlere çözüm üretmesi için fırsatlar tanımaları, önceki bilgi ve deneyimleri ile yeni bilgilerini bütünleştirme konusunda deneyimler yaşatmanın önemine ilişkin bilgilerin verilmesi önerilmektedir.

9. 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı uygulamalarında okul-aile işbirliğinin gerçekleştirilme düzeyine yönelik olan bu çalışma, il merkezinde yaşayan veli görüşlerine göre hazırlanmıştır. 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı uygulamalarında okul-aile işbirliğine yönelik benzer içerikli çalışmalar yapacak araştırmalara, kırsal alanda yaşanan sorunları da ortaya çıkarmaları ve karşılaştırma yapmaları önerilmektedir.

6. KAYNAKLAR

- Akbaba, S. ve O. Samancı (2002), “İlköğretimde Veli-Öğretmen Görüşmelerinin Değerlendirilmesi”, *12. Eğitim Bilimleri Kongresi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, Cilt 2, Ankara.
- Akcan, İ. (2001), *Ailenin İlköğretimde Öğrenci Başarısına Etkisi (Söğütlü örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Akkök, F. (1996), *İlköğretimde Sosyal Becerilerin Geliştirilmesi, (Anne-Baba El Kitabı)*, MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Akkök, F. (1999), *Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımı, İlköğretimde Rehberlik*, Yıldız Kuzgun (Editör): Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Akkan, C., D. Deryakulu ve N. Şimşek (1995), *Eğitim Teknolojisine Giriş*, Ankara.
- Akkan, C. ve M. Kurt (1998), *Özel Öğretim Yöntemleri*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Akpınar, E. ve Ö. Ergin (2004), “Yapılandırmacı Kuram ve Fen Öğretimi”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15:108.
- Arseven, A. (1986), “Çocukta Benlik Gelişimine Ailenin Etkisi ve Çocuğun Okuldaki Başarısı”, *Eğitim ve Bilim Dergisi*, Sayı:60.
- Aslan, F. G. (1994), *İlkokul Öğrencilerinin Başarı ve Başarısızlıklarında Aile Faktörü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Ataç, F. (2003), *Öğretmen İçin Öğrenci Psikolojisi Önce Ruhsal Eğitim*, Epsilon Yayıncılık, İstanbul.
- Atayeter, H. (2004), *İlköğretim Okullarında Okul-Aile İşbirliği (Diyarbakır İl Örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Elazığ.
- Baş, T. (2005), *Anket (Nasıl Hazırlanır, Uygulanır, Değerlendirilir?)*, Seçkin Yayınları,

Ankara.

- Başar, M. (2001), “Ailelerdeki Yanlış Başarı Algısının Öğrenciler Üzerindeki Etkileri”,
Afyon Kocatepe Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (2).
- Başol, G. (2006), “Yapılandırmacı Yaklaşım Geçtik mi? Yoksa İçine mi Düştüğümüz?”,
İlköğretmen Eğitimci Dergisi, Sayı 1, Kök Yayıncılık, Ankara.
- Başol, G. (2007), “Balıkesir’in Tarihi Eserleri, Türk Filmleri ve Yapılandırmacı Eğitim”,
İlköğretmen Eğitimci Dergisi, Sayı 9, Kök Yayıncılık, Ankara.
- Bedir, G. (2006), “İlköğretim Okullarında Okul-Aile İşbirliği ve Önemi”, *İlköğretmen Eğitimci Dergisi*, Sayı:1, Kök Yayıncılık, Ankara.
- Çelenk, S. (2003a), “Okul aile İşbirliği İle Okuduğunu Anlama Başarısı Arasındaki İlişki”,
Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakülte Dergisi 24: 33-39.
- Çelenk, S. (2003b), “Okul Başarısının Ön Koşulu: Okul Aile Dayanışması”, 2 Ekim 2006
<http://www.ilkogretim-online.org.tr>.
- Çelik, Y. (2003), “Ana Baba Eğitimi”, *Öğretmen Dünyası Dergisi*, Sayı:277.
- Çınar O., E. Teyfur ve M. Teyfur (2006), “İlköğretim Okulu Öğretmen ve Yöneticilerinin Yapılandırmacı Eğitim Yaklaşımı ve Programı Hakkındaki Görüşleri” *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (7): 47-64.
- Dağlıoğlu, E. (2006), “Üstün Yetenekli Çocukların Eğitiminde Ailenin Rolü”, *İlköğretmen Eğitimci Dergisi*, Sayı:1, Kök Yayıncılık, Ankara.
- Demirel, Ö. (2004), *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*, Pegem A Yayıncılık, 6. Baskı, Ankara.
- Duman, B. ve C. İkiel (2002), “Yapıcı Öğrenme Kuramına Göre Sosyal Bilgiler Öğretimi”,
Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 12 (2), Elazığ.
- Durmazkul, A. (2005), “İlköğretimde Yapılan Program Değişikliğinden İzlenimler ve

- Değerlendirmeler”, *Bilim ve Aklın Işığında Eğitim Dergisi*, Sayı: 68.
- Erden, M. (1998), *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Alkım Yayınları, İstanbul.
- Erdoğan, İ. (2000), *Okul Yönetimi ve Öğretim Liderliği*, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Ergin, H. (2007), “Etkili Okul-Aile İşbirliğinin Sağlanması Önemli”, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 86 (8).
- Ersöz, Z. N. (2004), *İşbirliğine Dayalı Öğrenmenin Akademik Başarılarına ve Hatırda Tutma Düzeylerine Etkisi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Ertürk, S. (1984), *Eğitimde Program Geliştirme*, Yelkenkaya Yayıncılık, Ankara.
- Fındıkçı, İ. (2004), *Yaşadıkça Eğitim*, Hayat Yayınları, İstanbul.
- Fırat, A. (2005), “Yeni Öğretim Programı”, *Eğitim Dergisi*, 69 (6).
- Hakan, A. (2001), *İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Başarısında Aile Faktörü*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Gordon, T. (1996), *Etkili Öğretmenlik Eğitimi*, Çeviren: Emel Aksoy, Sistem Yayınları, İstanbul.
- Gözütok, F. G. (2000), *Öğretmenliği Geliştiriyorum*, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Güler, A. (2006), “Sınıf Öğretmeni Yetiştirmede Felsefi Temelin Yokluğu Üzerine Yeni Öğretim Programının Dayandığı Öğretmen Nitelikleri”, *İlköğretimci Eğitimci Dergisi* Sayı 1, Kök Yayıncılık, Ankara.
- Güler, D. ve N. Ulutak (1993), “Aile Kavramının Tarihsel Gelişimi ve Türk Toplum Yaşantısında Aile”, *Anadolu Üniversitesi Yayınları*, No 689, Eskişehir.
- Gümüşeli, A. İ. (2004), “Ailenin Katılım ve Desteğinin Öğrenci Başarısına Etkisi”, *Özel Okullar Birliği Bülteni*, Sayı 2/6: 14-17.
- Karakaya, Ş. (2004), *Eğitimde Program Çalışmaları ve Yeni Yönelimler*, Asil Yayınları,

Ankara.

Karakoç, G. (2005), “Dedeleri, Nineler ve Torunları Buluşturan Program:Sosyal Bilgiler”,

Ankara Dergisi, Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü Yayınları , Sayı:45, Ankara.

Karasar, N. (2004), *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayıncılık, Ankara.

Karlı, M. D. (2003), *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Pegem A Yayıncılık, Ankara.

Kılıç, B. (2001), “Oluşturmacı Fen Öğretimi”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*

Dergisi, 1 (1).

Mazman, F. (2007), *Sosyal Bilgiler Eğitiminde Gezi-Gözlem Metodunun Uygulanmasına*

İlişkin Bir Araştırma, GOP Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış

Yüksek Lisans Tezi, Tokat.

M.E.B. (2005), *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6-7 Öğretim Programı Kılavuzu*, Ankara

Morgan, C. (1998), *Psikolojiye Giriş*, Çeviren: Hüsnü Arıcı ve Diğerleri, Hacettepe

Üniversitesi Psikoloji Yayınları, No:1, Ankara.

Oğan, M. (2000), *Okul Aile Birliği ile Ana-Baba iletişimi ve Velilerin Eğitim Beklentisi*,

Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi , Ankara Üniversitesi.

Özbay, Y. (2004), *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi (Kuram-Araştırma-Uygulama)*, 5. Baskı,

Pegem A Yayınları, Ankara.

Özden, Y. (2002), *Eğitimde Dönüşüm, Eğitimde Yeni Değerler*, 4. Baskı, Pegem Yayınları,

Ankara.

Özsoy, O. (2004), *Etkin Öğretmen, Etkin Öğrenci, Etkin Eğitim*, Hayat Yayınları, İstanbul.

Öztürk, C. ve D. Dilek, (2005), *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Pegem Yayıncılık

Ankara.

Palabıyık, M. H. (2004), “Bilim ve Eğitim Paradigmamız Üzerine”, *Atatürk Üniversitesi*

Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 9, Erzurum.

- Parmaksız, R. Ş. ve T. Yanpar (2006), “Alternatif Değerlendirme Yaklaşımlarının Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılabilirliği”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 16 (2), Elazığ.
- Perkins, D. N. (1999), *The Many Faces of Constructivism*. Educational Leadership, November: 6-11.
- Saban, A. (2000), *Öğrenme-Öğretme Süreci (Yeni Teori ve Yaklaşımlar)*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Sağlam, H. İ. (2006), *Türkiye’de Davranışçı ve Yapılandırmacı Sosyal Bilgiler Öğretim Uygulamalarının Değerlendirilmesi*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erzurum.
- Sayın, Ö. (1990), *Aile Sosyolojisi, Ailenin Toplumdaki Yeri*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, No:57, İzmir.
- Selley, N. (1999), *The Art of Constructivist Teaching in the Primary School*, London.
- Sümbüloğlu, K.ve V. Sümbüloğlu (1994), *Biyoistatistik*, Hatipoğlu Yayınevi, 5.Baskı, Ankara.
- Şahin, T. (2001), “Oluşturmacı Yaklaşımın Sosyal Bilgiler Dersinde Bilişsel ve Duyuşsal Öğrenmeye Etkisi”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (1).
- Şişman, M. (2000), *Öğretmenliğe Giriş*, Pegem A Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara.
- Tay, B. (2004), “Sosyal Bilgiler Dersinde Anlamlandırma Stratejilerinin Yeri ve Önemi”, *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 5, Sayı 2.
- Taymaz, B. (2001), *Okul Yönetimi*, Pegem Yayınları, Ankara.
- Tekeli, İ. (2002), “Yaratıcı ve Çağdaş Bir Tarih Eğitimi İçin”, *Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı*, İstanbul.
- Türkmen. Ş. (2003), *Uygulamada Öğretmen*, Alp Yayıncılık, Ankara.

- Varış, F. (1994), *Eğitimde Program Geliştirme: Teori ve Teknikler*, Alkım Yayıncılık, Ankara.
- Yağbasan, M. ve N. İmik (2006), “Öğretmenlerin Aile İçi İletişimi”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* , 16 (2) , Elazığ.
- Yaşar, Ş. (2005), “Sosyal Bilgiler Programı ve Öğretimi, Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu”, *Tekışık Eğitim Araştırma ve Geliştirme Vakfı, Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi*, Kayseri.
- Yavuzer, H. (1996), *Çocuk Psikolojisi*, 13. Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Yazıcı, S. (2006), “Yapılandırmacı Yaklaşımın Epistemik, Felsefi ve Demokratik Temelleri”, *İlköğretmen Eğitimci Dergisi*, (1), Kök Yayıncılık, Ankara.
- Yıldırım, A. ve H. Şimşek (1999), *Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayınevi, Ankara
- Yıldız, N. (1999), *Çocukların Okul Başarısında Aile ve Çevresel Faktörler*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

7. EKLER

EK-1: ARAŞTIRMA İZNİ

EK-2: ANKET ÖRNEĞİ

T.C.
TOKAT VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

08 -05- 2006

Sayı : B.08.4.MEM.4.60.00.03.04.510/ 7423
Konu : Feryal KARAMAN

VALİLİK MAKAMINA
TOKAT

İlgi: Gazi Osman Paşa Üniversitesi Rektörlüğünün 02/05/2006 gün ve 2390 sayılı yazıları

İlgi yazıda; Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Feryal KARAMAN'ın " Sosyal Bilgiler Dersi Yeni Öğretim Programına Uyum Sürecinde Okul-Aile İşbirliği Düzeyleri" konulu anket çalışmasını merkez ilçe deki ilköğretim okullarının 5. sınıflarında okuyan öğrencilerin velilerine yapmak istediği belirtilmektedir.

Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Feryal KARAMAN'ın " Sosyal Bilgiler Dersi Yeni Öğretim Programına Uyum Sürecinde Okul-Aile İşbirliği Düzeyleri" konulu anket çalışmasını merkez ilçe deki ilköğretim okullarının 5. sınıflarında okuyan öğrencilerin velilerine ekli anketi uygulaması Müdürlüğümüzce uygun mütalaa edilmiştir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Ömer ALBAYRAK
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
08/05/2006

İzzet ERCAN
Vali a
Vali Yardımcısı

Eki: Anket

Hükümet Konağı 3 60100 TOKAT
Telefon: 0-356-2141186
e-mail: tokatmem@meb.gov.tr

Bilgi İçin: Mehmet KARACA VHKİ Memuru
tky60@meb.gov.tr
int: http://tokat.meb.gov.tr

Sayın Veli,

Bu çalışma Sosyal Bilgiler Dersi öğretim programında yapılan değişikliğe uyum sürecinde velilerin bu değişiklikten haberdar olma düzeyi ve programın başarı ile uygulanmasında okul-aile işbirliğine yönelik sorunları belirleyerek çözüm önerileri üretmeye yöneliktir. Anket sorularına vereceğiniz cevaplar başka hiçbir amaçla kullanılmayacaktır. Çalışmamıza gösterdiğiniz ilgi ve katkıdan dolayı teşekkür ederim.

Tez Danışmanı
Yrd.Doç.Dr. Mehmet KARATAŞ

Feryal KARAMAN
Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü
Yüksek Lisans Öğrencisi

Veli Bilgileri:

Cinsiyetiniz: Kadın Erkek
Ailedeki birey sayısı: 3-4 5-6 7-8 9-10 11 ve üzeri
Ailedeki öğrenci sayısı: 1 2 3 4 5 ve üzeri
Ailenin aylık geliri: 0-300 YTL 301-600 YTL 601-900 YTL 901-1200 YTL 1201YTL ve üstü
Öğretmen ile yıl boyunca görüşme sıklığınız: Hiç 1-2 3-4 5 ve daha fazlası

Öğrenci bilgileri:

Cinsiyeti : Kız Erkek
Anne mesleği: İşçi Memur Serbest Meslek Emekli İşsiz Diğer ise yazınız.....
Anne eğitimi: Okur değil İlkokul Ortaokul Lise Üniversite Lisans üstü
Baba mesleği: İşçi Memur Serbest Meslek Emekli İşsiz
Baba eğitimi: Okur değil İlkokul Ortaokul Lise Üniversite Lisans üstü

HİÇ KATILMIYORUM	KATI LMIYORUM	KARARSIZIM	KISMEN KATI LIYORUM	TAMAMEN KATILIYORUM
①	②	③	④	⑤

Aşağıdaki soruları yukarıda verilen derecelendirmeye göre doldurunuz.

Okul-Aile işbirliği

1.	Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında (ders konuları ve dersin işleniş şeklinde) yapılan değişiklikten haberdarım.	① ② ③ ④ ⑤
2.	Öğretmen, programın getirdiği yeniliklerle ilgili beni bilgilendirdi.	① ② ③ ④ ⑤
3.	Programın başarıyla uygulanmasında veliye düşen görevlerin neler olduğunu biliyorum.	① ② ③ ④ ⑤
4.	Çocuğumu kişilik, ilgi ve yetenek bakımından doğru tanıyıp yönlendirebilmesi için öğretmene bilgi veriyorum.	① ② ③ ④ ⑤
5.	Okul rehber öğretmeni, çocuğumun mutlu, üretken ve başarılı birey olması için neler yapmam konusunda beni bilgilendiriyor.	① ② ③ ④ ⑤
6.	Öğretmen, çocuğumun fiziksel ve ruhsal ihtiyaçları konusunda beni bilgilendiriyor.	① ② ③ ④ ⑤
7.	Çocuğumun okul başarısını artırmaya yönelik olarak öğretmeni ile işbirliği yapıyorum.	① ② ③ ④ ⑤
8.	Öğretmen, çocuğumun evde gerçekleştireceği etkinliklerin neler olması gerektiği hakkında beni bilgilendiriyor.	① ② ③ ④ ⑤
9.	Öğretmen, çocuğumun yazı, şiir, resim, şema, röportaj, gözlem ve grup çalışma raporu vb. çalışmalarını Öğrenci Ürün Dosyasında biriktiriyor.	① ② ③ ④ ⑤
10.	Öğretmen, bana Öğrenci Ürün Dosyasını göstererek çocuğumun harcadığı çabayı ve çalışmalarındaki gelişmeyi izleme olanağı sunuyor.	① ② ③ ④ ⑤
11.	Öğretmen, çocuğumun yetersiz kaldığı alanlar konusunda beni bilgilendiriyor.	① ② ③ ④ ⑤
12.	Öğretmen, çocuğumun ders etkinliklerinde yaptıklarını sergiliyor ve bunları izlemem için beni okula davet ediyor.	① ② ③ ④ ⑤
13.	Öğretmen, çocuğumu ders konuları ile ilgili inceleme gezilerine götürüyor.	① ② ③ ④ ⑤
14.	Öğretmen, çocuğuma arkadaşları ile birlikte yapacağı ortak ödev çalışması veriyor.	① ② ③ ④ ⑤

HİÇBİR ZAMAN ①	NADİREN ②	BAZEN ③	SIK SIK ④	HER ZAMAN ⑤
-------------------	--------------	------------	--------------	----------------

Aşağıdaki soruları yukarıda verilen derecelendirmeye göre doldurunuz.

Veli Desteği

1.	Çocuğuma kendi duygu ve düşüncelerini özgürce ifade etmesi için fırsat tanıyorum.	① ② ③ ④ ⑤
2.	Çocuğumu günlük hayatta girişimci ve kendine güveni olan bir birey olması için onu cesaretlendiriyorum.	① ② ③ ④ ⑤
3.	Çocuğuma yeteneklerini geliştirebileceği sportif, sanatsal ve kültürel kurs aldırıyorum.	① ② ③ ④ ⑤
4.	Çocuğuma çok sayıda “eğer böyle olsaydı, ne olurdu?” gibi sorular sorarak onu düşündürüyorum.	① ② ③ ④ ⑤
5.	Çocuğumu güncel konularda fikir tartışmalarının yapıldığı sohbetlere katıyorum.	① ② ③ ④ ⑤
6.	Çocuğuma okul dışında bir araya gelerek ortak çalışma yapmasına izin veriyorum.	① ② ③ ④ ⑤
7.	Çocuğuma çevresinde bulunan dil, din, mezhep vb. kültürel farklılıkları kabullenmeyi ve onlara hoşgörülü yaklaşmayı öğretiyorum.	① ② ③ ④ ⑤
8.	Çocuğuma evde ona uygun ders materyali ve yardımcı kitaplar bulunduruyorum.	① ② ③ ④ ⑤
9.	Çocuğum benden dersleri ile ilgili yardım istediğinde ona yardım ediyorum.	① ② ③ ④ ⑤
10.	Çocuğumun ilgi ve yeteneklerine göre ürettiği ürünleri önemsiyor ve yetersiz kaldığı alanlarda ona cesaret veriyorum.	① ② ③ ④ ⑤
11.	Çocuğum benden dersleri ile ilgili yardım istediğinde kendimi yetersiz hissediyorum.	① ② ③ ④ ⑤
12.	Çocuğuma grafik, resim, pano, afiş hazırlaması için gerekli olan malzemeleri sağlamada yetersiz kalıyorum.	① ② ③ ④ ⑤
13.	Çocuğumun ders ile ilgili yaptığı proje, resim, afiş, yazı, şiir vb. ürünlerin sunulduğu okul sergisine gidiyorum.	① ② ③ ④ ⑤
14.	Çocuğumu sergi, konser, müze ziyareti vb. sosyal ve kültürel etkinliklere götürüyorum.	① ② ③ ④ ⑤
15.	Çocuğuma karşı otoriter ve kısıtlayıcı olabiliyorum.	① ② ③ ④ ⑤
16.	Çocuğumun sorularını dikkatle dinleyip cevaplandırarak , onu soru sormaya teşvik ediyorum.	① ② ③ ④ ⑤
17.	Çocuğumun düşüncelerine saygı duyuyor, onu özgün ve farklı düşünmeye teşvik ediyorum.	① ② ③ ④ ⑤
18.	Çocuğuma bir konu hakkında bilgi vermeden önce, konu hakkında ne bildiğini ve ne düşündüğünü sorarak eksiklerini belirliyorum.	① ② ③ ④ ⑤
19.	Çocuğuma bilgi verirken önce genel hatlarıyla, sonra küçük parçalar halinde ayrıntıya girerek anlatıyorum.	① ② ③ ④ ⑤
20.	Çocuğuma derste neler öğrendiğini sorar, bu bilgilerin günlük hayatla bağlantısını göstererek öğrenme isteğini artırırım.	① ② ③ ④ ⑤
21.	Çocuğuma önceki ve yeni karşılaştığı bilgiler arasında nasıl bağlantı kurması konusunda rehberlik yapıyorum.	① ② ③ ④ ⑤
22.	Çocuğuma araştırma yaparken bilgi kaynaklarına nasıl ulaşabileceğini, onlardan nasıl yararlanabileceğini öğretiyorum.	① ② ③ ④ ⑤
23.	Çocuğuma bilgiyi ezberlemek yerine, bilgiyi deneyimleri ile anlamlandırmasını ve mantıksal yorumlar yapmasını istiyorum.	① ② ③ ④ ⑤
24.	Çocuğuma bilgi verirken, önce gerçek yaşamdan seçilmiş bir problemle başlıyorum.	① ② ③ ④ ⑤
25.	Çocuğumdan yakın çevresinde gözlemlediği problemlerin nedenlerini kendi bakış açısıyla sıralamasını istiyorum.	① ② ③ ④ ⑤
26.	Çocuğuma en sağlıklı bilgilere çok yönlü araştırma ve çok yönlü fikir tartışmaları ile ulaşabileceğini öğretiyorum.	① ② ③ ④ ⑤
27.	Çocuğumdan çevresinde yaşanan problemlere alternatif çözümler üretmesini istiyorum.	① ② ③ ④ ⑤
28.	Çocuğuma yeni öğrendiği bilgi ile daha önce edindiği bilgileri karşılaştırmasını ve ilişkilendirmesini istiyorum.	① ② ③ ④ ⑤
29.	Çocuğumla konuşurken Türkçe’yi düzgün, zengin ve etkili kullanıyorum.	① ② ③ ④ ⑤
30.	Çocuğuma düşüncelerini savunurken kamit kullanmasını ve mantıklı gerekçelerle desteklemesini istiyorum.	① ② ③ ④ ⑤

8. ÖZGEÇMİŞ

Araştırmacı 1973 Sivas doğumlu olup, ilk ve orta öğrenimini burada tamamladıktan sonra; yüksek öğrenimini 1991-1995 yılları arasında Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Tarih Öğretmenliği bölümünde aldı. Öğretmenlik mesleğine 1995'te Tokat Gaziosmanpaşa Lisesinde Tarih Öğretmeni olarak başladı. Halen aynı ilde Tokat Vakıfbank Namık Kemal İlköğretim Okulunda Sosyal Bilgiler Öğretmeni olarak görev yapmaktadır.

Evli ve bir çocuk annesidir.